Komunitný plán sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031

Názov:	Komunitný plán sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031
Územné vymedzenie:	Obec Marcelová
Územný plán obce schválený:	*Áno*
Dátum schválenia KPSS:	*21.05.2026*
Dátum platnosti:	*od 21.05.2026 do 31.12.2031*
Verzia[1]	*1.0*
Publikovaný verejne:	*25.05.2026*

[1] Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

Obsah

Príhovor starostu 3
1 Úvod 4
2 Sociálne služby, východisková situácia poskytovania sociálnych služieb 8
3 Strategické a programové východiská v oblasti sociálnych služieb 11
4 Analytická časť 18
Vymedzenie územia 18
Analýza demografických údajov a sociálnej situácie v obci 18
Prognóza vývoja počtu obyvateľov 30
Trh práce, nezamestnanosť 31
Bývanie ako predpoklad sociálnej stability a inklúzie 42
5 Analýza poskytovaných sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a poskytovateľov sociálnych služieb v obci Marcelová 44
Komunitný život a občianske aktivity v obci Marcelová 47
6 Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov obce na rozvoj sociálnych služieb 49
SWOT analýza v oblasti sociálnych služieb v obci Marcelová 50
7 Strategická časť 53
Vízia rozvoja sociálnych služieb v obci Marcelová 53
Strategické princípy a hodnoty 54
Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2026 – 2031 55
Priority rozvoja sociálnych služieb v obci Marcelová 56
Hlavný cieľ v sociálnych službách na roky 2026 – 2031 67
Cieľová skupina 1 – Seniori a osoby so zdravotným znevýhodnením 67
Cieľová skupina 2 – Rodiny s deťmi a mládež 71
Cieľová skupina 3 – Osoby v nepriaznivej sociálnej situácii (vrátane osôb ohrozených sociálnym vylúčením a marginalizovaných komunít) 74
8 Časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb 79
9 Monitoring a hodnotenie – spôsob každoročného vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb, podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu 81
10 Záver 83
Príloha č. 1: Pracovné skupiny pre prípravu Komunitného plánu sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031 84
Príloha č. 2: Zoznam skratiek použitých v KPSS 85
Príloha č. 3: Zoznam informačných zdrojov použitých v Komunitnom pláne sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031 86

Príhovor starostu

Vážení spoluobčania, vážení prijímatelia sociálnych služieb,

dovoľte mi, aby som Vám predstavil Komunitný plán sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031. Tento dokument je strategickým nástrojom, ktorý určuje smerovanie sociálnej politiky našej obce v nasledujúcich rokoch a reaguje na meniace sa potreby našich obyvateľov.

Marcelová je obcou s bohatým komunitným životom, silnými rodinnými väzbami a tradíciou vzájomnej pomoci. Zároveň však čelíme výzvam, ktoré prináša starnutie populácie, potreba podpory rodín, zvyšujúce sa nároky na zdravotnú a sociálnu starostlivosť, ako aj potreba systematickej práce s osobami v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane príslušníkov marginalizovaných komunít.

Komunitný plán bol pripravený na základe analýzy demografického vývoja, potrieb obyvateľov a odborných konzultácií so zástupcami obce, poskytovateľmi služieb a členmi komunity. Vychádza z princípu, že kvalitné sociálne služby majú byť dostupné predovšetkým v prirodzenom prostredí človeka – v jeho rodine, komunite a domove.

Strategické smerovanie obce Marcelová v oblasti sociálnych služieb sa zameriava najmä na:

- rozvoj terénnych a komunitných služieb,
- podporu zotrvania seniorov a osôb so zdravotným znevýhodnením v domácom prostredí,
- posilnenie spolupráce sociálnych a zdravotníckych služieb,
- podporu rodín, prevenciu sociálneho vylúčenia a systematickú prácu s ohrozenými skupinami,
- zvyšovanie kvality a profesionality poskytovaných služieb.

Osobitnú pozornosť venujeme podpore sociálnej inklúzie a vytváraniu podmienok, aby každý obyvateľ obce – bez ohľadu na vek, zdravotný stav, sociálnu situáciu či pôvod – mal prístup k dôstojnej a odbornej pomoci.

Ďakujem všetkým, ktorí sa podieľali na príprave tohto dokumentu – zamestnancom obce, odborníkom, partnerom, ale aj Vám, občanom, ktorí ste otvorene pomenovali svoje potreby a skúsenosti. Komunitný plán nie je len formálnym dokumentom. Je záväzkom obce budovať prostredie solidarity, rešpektu a vzájomnej podpory.

Verím, že spoločným úsilím budeme schopní napĺňať stanovené ciele a vytvárať Marcelovú ako obec, v ktorej sa každý človek môže cítiť bezpečne, dôstojne a prijatý.

S úctou

Ervin Varga
starosta obce Marcelová

1 Úvod

Komunitný plán sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031 (ďalej len „KPSS“) je strategický programový dokument, ktorý stanovuje smerovanie, priority a opatrenia obce v oblasti sociálnych služieb, sociálnej podpory, prevencie a zvyšovania kvality života obyvateľov. Dokument vychádza zo súčasných potrieb komunity, zo sociálnych a demografických trendov, ako aj zo širších regionálnych a národných rámcov, ktoré určujú rozvoj sociálnych služieb na Slovensku.

Účelom KPSS je vytvoriť reálny, praktický a finančne zodpovedný plán podpory obyvateľov obce v situáciách, keď potrebujú sociálnu pomoc, poradenstvo, podporu samostatnosti alebo služby orientované na dôstojný život v prirodzenom domácom prostredí. KPSS nadväzuje na predchádzajúci komunitný plán platný v obci Marcelová a reaguje na nové potreby obyvateľstva, meniace sa socio-demografické podmienky a vývoj legislatívy Slovenskej republiky (SR) a Európskej únie (EÚ).

Cieľom vypracovania tohto dokumentu je zabezpečiť prostredie, v ktorom budú sociálne služby na území obce dostupné, kvalitné, efektívne a adresné, a zároveň vytvoriť podmienky na rozvoj komunitného života, solidarity a vzájomnej podpory medzi obyvateľmi. KPSS sa zameriava predovšetkým na predchádzanie sociálnym problémom, ich včasnú identifikáciu a koordinované riešenie v spolupráci so všetkými relevantnými aktérmi.

Tento dokument je otvorený a priebežne aktualizovateľný, čo umožňuje reagovať na nové potreby, zmeny legislatívy a vývoj sociálno-demografickej situácie počas obdobia 2026 – 2031.

Vypracovaním a schválením KPSS si obec Marcelová plní povinnosť, ktorá vyplýva zo zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. § 80 tohto zákona definuje pôsobnosť obce nasledovne: Obec

a) vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,
c) je správnym orgánom v konaniach o
1. potrebe poskytovania sociálnej služby v zariadení pre seniorov podľa § 35 ods. 1 písm. b),
2. povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,
d) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie
1. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľaháreň, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
2. nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,
3. opatrovateľskej služby,
4. prepravnej služby,
5. odľahčovacej služby,
6. pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa podľa § 31,
7. terénnej sociálnej služby krízovej intervencie,
e) poskytuje základné sociálne poradenstvo,
f) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,
g) uzatvára zmluvu
1. o poskytovaní sociálnej služby,

2. o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
h) zriaďuje, zakladá a kontroluje nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár,
i) môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona,
j) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 8 písm. a) a § 78aa ods. 5 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu a kontroluje hospodárenie s ním,
k) poskytuje podľa § 75 ods. 1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
l) môže poskytovať podľa § 75 ods. 6 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
n) kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,
o) ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene n) a kontroluje ich plnenie,
p) vedie v informačnom systéme sociálnych služieb evidenciu
1. fyzických osôb,
1a. ktoré sú na základe rozhodnutia obce fyzickými osobami podľa § 35 ods. 1 písm. b),
1b. ktorým vznikla na základe rozhodnutia podľa písmena c) druhého bodu povinnosť platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,
1c. za ktoré vznikla fyzickým osobám uvedeným v bode 1b. povinnosť platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 13,
1d. ktoré podali žiadosť o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby podľa § 8 ods. 1,
2. osôb, ktorým
2a. bol poskytnutý finančný príspevok podľa písmen j) až m) a jeho sumu pre jednotlivé druhy sociálnych služieb, pre ktoré je tento finančný príspevok určený, a ak ide o sociálnu službu poskytovanú v zariadení uvedenom v § 34 až 40, aj pre jednotlivé formy sociálnej služby v zariadení,
2b. nebol poskytnutý finančný príspevok podľa písmen j) až m) a jeho požadovanú sumu pre jednotlivé druhy sociálnych služieb, pre ktoré mal byť tento finančný príspevok určený, a ak ide o sociálnu službu poskytovanú v zariadení uvedenom v § 34 až 40, aj pre jednotlivé formy sociálnej služby v zariadení, a dôvod jeho neposkytnutia,
q) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
r) poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
s) vydáva písomné vyjadrenie podľa § 83 ods. 8.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031 je vypracovaný v súlade so všetkými platnými právnymi predpismi Slovenskej republiky a Európskej únie, medzi inými so Zákonom č. 305/2005 Z. z. Zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V tomto zákone § 75 určuje pôsobnosť obce nasledovne:
(1) Obec pri výkone svojej samosprávnej pôsobnosti
a) vykonáva

1. opatrenia zamerané na predchádzanie vzniku porúch psychického vývinu, fyzického vývinu a sociálneho vývinu detí a plnoletých fyzických osôb podľa § 10,
2. opatrenia podľa § 11 ods. 1,
b) spolupracuje s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a so zariadením pri vykonávaní odbornej metódy podľa § 11 ods. 3 písm. b) piateho bodu,
c) spolupôsobí
1. pri výkone výchovných opatrení uložených súdom alebo orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
2. pri pomoci deťom, pre ktoré orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonáva sociálnu kuratelu, a podieľa sa na spracovaní a plnení plánu sociálnej práce s dieťaťom,
3. pri úprave a obnove rodinných pomerov dieťaťa,
d) poskytuje
1. rodičovi dieťaťa alebo osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, príspevok na dopravu do zariadenia podľa § 64 ods. 1 písm. a),
2. informácie fyzickej osobe, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, na podanie žiadosti o zapísanie do zoznamu žiadateľov a o subjektoch vykonávajúcich prípravu na náhradnú rodinnú starostlivosť,
3. štatistické údaje z oblasti výkonu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
4. finančný príspevok podľa § 69,
e) poskytuje pomoc
1. dieťaťu v naliehavých prípadoch, najmä ak je ohrozený jeho život, zdravie alebo priaznivý psychický vývin, fyzický vývin a sociálny vývin,
2. dieťaťu alebo plnoletej fyzickej osobe ohrozenej správaním člena rodiny, členov rodiny alebo správaním iných fyzických osôb,
3. na zachovanie a úpravu vzájomných vzťahov medzi dieťaťom a rodičom a úpravu rodinných pomerov dieťaťa, ak bolo dieťa umiestené v zariadení na výkon ústavnej starostlivosti, neodkladného opatrenia alebo výchovného opatrenia,
4. mladému dospelému po skončení náhradnej osobnej starostlivosti, pestúnskej starostlivosti a ústavnej starostlivosti pri zabezpečení bývania a zamestnania,
f) poskytuje súčinnosť
1. štátnym orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately pri zisťovaní rodinných pomerov, bytových pomerov a sociálnych pomerov dieťaťa a jeho rodiny na účely vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
2. zariadeniu pri zabezpečovaní osamostatnenia sa mladého dospelého,
g) utvára podmienky na prácu s komunitou,
h) môže zriadiť centrum, kontroluje a metodicky usmerňuje ňou zriadené centrum; zriadenie centra oznamuje orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa § 73 ods. 1,
i) vyhľadáva fyzické osoby, ktorým by bolo možné zveriť dieťa do starostlivosti,
j) vyjadruje sa k spôsobu života fyzickej osoby, ktorá má záujem stať sa pestúnom alebo osvojiteľom, a jej rodiny podľa § 35 ods. 4 písm. d),
k) vedie evidenciu detí, rodín a plnoletých fyzických osôb, pre ktoré vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
l) kontroluje úroveň vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately u subjektov, ktorým poskytuje finančný príspevok,
m) plní ďalšie úlohy podľa tohto zákona a osobitných predpisov.
(2) Obec môže s výnimkou odseku 1 písm. c) prvého a druhého bodu, písmena d), písmena e) prvého a štvrtého bodu, písmena f), písmen g), j) až m) zabezpečiť výkon samosprávnej

pôsobnosti aj prostredníctvom centra podľa odseku 1 písm. h), akreditovaného subjektu alebo prostredníctvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby, ak sa nevyžaduje akreditácia na vykonávané opatrenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa tohto zákona.

Spracovanie KPSS bolo realizované s prihliadnutím aj na súvisiace právne normy, ktoré upravujú výkon samosprávy v oblasti poskytovania sociálnych služieb, zabezpečovania starostlivosti o občanov a vykonávania úloh sociálnej politiky na lokálnej úrovni, a to najmä nasledovné: Zákon č. 417/2013 Z. z. – Zákon o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov; Zákon č. 5/2004 Z. z. – Zákon o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov; Zákon č. 369/1990 Zb. – Zákon Slovenskej národnej rady o obecnom zriadení atď.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031 je vypracovaný aj v súlade s nadväzujúcimi strategickými dokumentmi Nitrianskeho samosprávneho kraja a Slovenskej republiky, medzi inými:

- Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v regióne Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2024 – 2031,
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2030,
- Regionálny akčný plán Nitrianskeho samosprávneho kraja na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2023 – 2027,
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030,
- Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030,
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030,
- Národná stratégia na ochranu detí pred násilím,
- Národný program reforiem SR 2024,
- Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2025 s výhľadom do roku 2030,
- Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030,
- Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov na Slovensku do roku 2030,
- Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 – dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030 atď.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031 zohľadňuje tiež ciele sociálnej inklúzie Európskej únie na vytvorenie podmienok pre všetkých, aby mohli žiť, prosperovať a plniť vedúcu úlohu bez ohľadu na rozdiely na základe rodu, rasového alebo etnického pôvodu, náboženstva alebo viery, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie (Európska sociálna charta, Stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025, Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030, Akčný plán EÚ proti rasizmu na roky 2020 – 2025, Strategický rámec EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov na roky 2020 – 2030 atď.).

Súčasťou procesu tvorby dokumentu bol participatívny prístup so zameraním na kvalitatívne zisťovanie potrieb obyvateľov, ktorý bol realizovaný formou hĺbkových rozhovorov a osobných konzultácií s obyvateľmi obce Marcelová, zástupcami cieľových skupín, poskytovateľmi služieb, zástupcami obce a relevantnými miestnymi aktérmi. Tento kvalitatívny prístup bol zvolený vzhľadom na špecifickosť malej vidieckej komunity, kde je možné získavať presné a relevantné vstupy priameho charakteru a zároveň zachovať individuálny pohľad na potreby jednotlivých skupín obyvateľstva.

2 Sociálne služby, východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na
a) prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
b) zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
c) zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
d) riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
e) prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny,
f) zabezpečenie starostlivosti o dieťa z dôvodu situácie v rodine, ktorá vyžaduje pomoc pri starostlivosti o dieťa.

Nepriaznivá sociálna situácia podľa tohto zákona je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy
a) z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
b) pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok alebo návykových škodlivých činností,
c) pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do siedmich rokov veku,
d) pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
e) z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok podľa osobitného predpisu1) (ďalej len „dôchodkový vek“),
f) pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
g) pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb, alebo
h) pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
i) z dôvodu straty bývania alebo ohrozenia stratou bývania.

Na základe zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov druh sociálnej služby, forma sociálnej služby a rozsah poskytovania sociálnej služby sa určia podľa nepriaznivej sociálnej situácie a pri sociálnej službe uvedenej v § 34 až 41 aj podľa integrovaného posudku. Tento zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 druhov v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny. Sociálne služby podľa druhu (tieto uvedené sociálne služby možno účelne a vhodne spájať):
a) sociálne služby krízovej intervencie, ktorými sú:
1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,

2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
2.1. nízkoprahové denné centrum,
2.2. integračné centrum,
2.3. komunitné centrum,
2.4. nocľaháreň,
2.5. útulok,
2.6. domov na polceste,
2.7. zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu,

b) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú:

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa,
2. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života,
4. služba na podporu zosúlaďovania rodinného života a pracovného života v zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa,
5. služba včasnej intervencie,

c) sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, ktorými sú

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, ktorými sú:
1.1. zariadenie podporovaného bývania,
1.2. zariadenie pre seniorov,
1.3. zariadenie opatrovateľskej služby,
1.4. rehabilitačné stredisko,
1.5. domov sociálnych služieb,
1.6. špecializované zariadenie,
1.7. denný stacionár,
2. domáca opatrovateľská služba (ďalej len „opatrovateľská služba“),
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnícka služba,
6. sprostredkovanie tlmočníckej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok,

d) sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, ktorými sú

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií,

e) podporné služby, ktorými sú

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Sociálna služba sa poskytuje ambulantnou formou, terénnou formou, pobytovou formou alebo inou formou podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava. Poskytovanie terénnej formy sociálnej služby alebo ambulantnej sociálnej služby má prednosť pred pobytovou sociálnou službou. Ak terénna forma sociálnej služby alebo ambulantná sociálna služba nie je vhodná, účelná alebo dostatočne nerieši nepriaznivú sociálnu situáciu fyzickej osoby, poskytuje sa pobytová sociálna služba. Pri pobytovej sociálnej službe má prednosť týždenná pobytová sociálna služba pred celoročnou pobytovou sociálnou službou. Sociálnu službu možno poskytovať aj inou formou, najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

Obr. 1: Forma sociálnej služby

Zdroj: Zákon č. 448/2008 Z. z. – Zákon o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov

3 Strategické a programové východiská v oblasti sociálnych služieb

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 (NPRSS 2021 – 2030) predstavujú základný rámec štátnej sociálnej politiky, ktorý určuje smerovanie systému sociálnych služieb, ich filozofiu, formy, typy a hodnotové princípy na celonárodnej úrovni. Dokument zakotvuje sociálne služby do ľudsko-právnej paradigmy, zdôrazňuje nediskrimináciu, individuálne potreby prijímateľov, právo na nezávislý život a plnohodnotné začlenenie do spoločnosti. NPRSS 2021 – 2030 identifikuje 4 kľúčové výzvy:

a) Demografické zmeny a starnutie populácie

Slovensko sa nachádza v období výrazného populačného starnutia, ktoré bude mať zásadný dopad na dopyt po sociálnych službách, najmä komunitného a domáceho charakteru. Predpokladá sa nárast osôb odkázaných na pomoc a asistenciu iných osôb, pričom veľká časť života v seniorskom veku bude sprevádzaná zdravotnými obmedzeniami a poklesom sebestačnosti

b) Nedostatočná dostupnosť služieb a regionálna nerovnováha

Analýza predošlých priorít poukázala na výrazné rozdiely medzi regiónmi a obcami v dostupnosti sociálnych služieb, ich štruktúre, kvalite aj inovatívnosti. Dostupnosť služieb často závisí od projektovej kapacity aktérov a nie od meranej potrebnosti populácie, čo vedie k prehlbovaniu nerovností v územnom rozvoji služieb

c) Finančná udržateľnosť a personálne limity

Nedostatok personálu, nízka motivácia zamestnancov, nedostatočné odborné vzdelávanie, absencia kariérového rastu a vysoká záťaž sú identifikované ako kľúčové riziká dlhodobej udržateľnosti systému sociálnych služieb

4. Strategická zmena paradigmy: od inštitúcií ku komunitám

Dokument potvrdzuje pokračovanie transformácie systému sociálnych služieb smerom od veľkokapacitných, inštitucionálnych riešení k komunitným, terénnym, integrovaným a rodinne podporovaným službám, s dôrazom na život v prirodzenom prostredí. Táto téza je kľúčová vo vidieckom priestore, kde je práve komunitná a terénna služba najefektívnejšia a udržateľná forma pomoci

Národné priority (NP) rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030:

- NP1: Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb
- NP2: Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti
- NP3: Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby
- NP4: Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb

Slovenská republika napriek nesporne mnohým pozitívam v oblasti práv detí, vrátane ochrany detí pred násilím, nie je, žiaľ, žiadnou výnimkou v celosvetovom probléme násilia na deťoch. Opatrenia na presadzovanie práv dieťaťa sú zaradené do takmer všetkých oblastí politík (sociálna politika, zdravotná politika, politiky v oblasti výchovy a vzdelávania, justície

kultúry atď.), avšak deti môžu byť ohrozené násilím vo všetkých oblastiach života – doma, v škole, počas voľného času, v zariadeniach, na ulici v komunite aj v médiách. V oblasti ochrany detí pred násilím je relevantným nadväzujúcim národným dokumentom aj „Národná stratégia na ochranu detí pred násilím“, ktorá predstavuje kľúčový rámec štátnej politiky na zabezpečenie ochrany práv detí, prevencie násilia a vytvorenia bezpečného, podporného a rešpektujúceho prostredia pre každé dieťa na Slovensku. Dokument je postavený na princípoch Dohovoru OSN o právach dieťaťa, európskych dohovoroch a odporúčaniach medzinárodných organizácií, a nadväzuje tak na hodnotové, systémové a preventívne nastavenia uvedené v Národných prioritách rozvoja sociálnych služieb 2021 – 2030. Stratégia zdôrazňuje, že násilie na deťoch má rôzne formy – fyzické, psychické, sexuálne, zanedbávanie aj kybernetické násilie, pričom všetky majú preukázateľne negatívne a dlhodobé dôsledky na psychický, emocionálny, sociálny a telesný vývin dieťaťa. Z pohľadu miestnej samosprávy dokument zdôrazňuje povinnosť aktívne vytvárať bezpečné sociálne prostredie, včasne identifikovať signály ohrozenia, podporovať prevenciu u detí, rodičov, škôl a komunít a zabezpečiť koordinovaný postup všetkých inštitúcií a profesií, ktoré sa môžu stretnúť s ohrozeným dieťaťom (obec, škola, ambulantní lekári, sociálni pracovníci, polícia, mimovládne organizácie).

V oblasti zabezpečovania plnohodnotného, dôstojného a inkluzívneho života osôb so zdravotným postihnutím vychádza KPSS obce Marcelová aj z „*Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030*“ (NPRŽPOZP), ktorý predstavuje komplexný strategický dokument Slovenskej republiky orientovaný na ochranu práv, rovnaký prístup, inklúziu a podporu nezávislého života osôb so zdravotným postihnutím. Tento program nadväzuje na medzinárodné ľudsko-právne záväzky Slovenskej republiky, najmä Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a Európsku chartu základných práv, ktoré zdôrazňujú povinnosť štátu a verejných inštitúcií zabezpečiť osobám so zdravotným postihnutím plnohodnotnú účasť na živote spoločnosti bez diskriminácie. Dokument definuje osoby so zdravotným postihnutím ako jednotlivcov s dlhodobým telesným, mentálnym, intelektuálnym alebo zmyslovým znevýhodnením, ktorým môžu v dôsledku existujúcich bariér v spoločnosti vzniknúť obmedzenia pri plnohodnotnom fungovaní v každodennom živote a pri účasti na sociálnom, ekonomickom, kultúrnom či občianskom živote. Z tohto dôvodu program zdôrazňuje potrebu odstraňovania bariér a budovania inkluzívneho prostredia. Smerovanie tohto národného dokumentu je úzko prepojené s hodnotami a cieľmi rozvoja sociálnych služieb na komunálnej úrovni. Vzhľadom na veľkosť a vidiecky charakter obce Marcelová je nevyhnutné rozvíjať adresné, prakticky orientované a komunitne zakotvené sociálne služby, ktoré budú reagovať na konkrétne potreby obyvateľov. Osobitný dôraz je potrebné klásť na terénnu, podpornú a preventívnu sociálnu prácu, realizovanú priamo v prirodzenom prostredí klientov a prispôsobenú miestnym podmienkam, personálnym kapacitám a dostupným finančným zdrojom.

Jedným z kľúčových národných strategických dokumentov, z ktorého vychádza Komunitný plán sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031, je Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030 (NPAS). Tento dokument nadväzuje na predchádzajúcu stratégiu platnú do roku 2020 a reflektuje nové potreby vyplývajúce z aktuálnej demografickej situácie Slovenska, dlhodobých spoločenských zmien, ekonomických trendov, digitalizácie a transformácie rodinného prostredia. NPAS je zároveň postavený na princípoch ľudskoprávneho prístupu, dôstojnosti človeka, rovnosti príležitostí a prevencie sociálneho vylúčenia. NPAS zdôrazňuje, že starnutie nie je problém, ale prirodzený a celoživotný proces, ktorý môže prinášať rozvojový potenciál pre jednotlivca, rodinu aj komunitu. Základnou ambíciou dokumentu je, aby starší ľudia zostávali aktívni, zdraví, nezávislí a spoločensky

zapojení čo najdlhšie, s dôrazom na komunitné služby, prevenciu odkázanosti a podporu zotrvania v prirodzenom domácom prostredí. Dokument zároveň presadzuje princíp, že podpora života v komunite a aktívnej participácie je efektívnejšia a dlhodobo udržateľnejšia ako presun do pobytových zariadení.
Pre obec Marcelová, NPAS vyzdvihuje niekoľko dôležitých úloh:

- rozvíjať komunitné, terénne a dostupné sociálne služby,
- podporovať dobrovoľníctvo, vzdelávanie a medzigeneračné aktivity,
- vytvárať bezpečné, prístupné a bezbariérové prostredie,
- posilňovať rolu rodiny pri starostlivosti o seniorov,
- podporovať programy prevencie, zdravého životného štýlu a aktívneho trávenia času,
- spolupracovať so zdravotníckymi službami pri poskytovaní dlhodobej starostlivosti.

Dôležitým posolstvom NPAS-u je presun od tradičného modelu starostlivosti postaveného najmä na inštitucionálnych formách k modelu založenému na komunitných riešeniach, prirodzených sociálnych väzbách, participácii a podpore nezávislého života. Táto zmena je v súlade aj s európskymi politikami zdravého a aktívneho starnutia, ako aj s prebiehajúcou reformou sociálnych služieb. Pre obec Marcelová tento dokument predstavuje strategický rámec, na ktorom bude ďalej rozvíjaná miestna politika pre podporu seniorov, a to najmä v oblastiach:

- podpory aktívneho, bezpečného a zdravého života,
- rozšírenia ponuky komunitných aktivít,
- rozvoja terénnych a preventívnych služieb,
- úpravy verejných priestorov pre vekovo priateľské prostredie,
- posilňovania miestnych vzťahov a medzigeneračných väzieb.

Ďalším významným národným strategickým dokumentom, ktorý je potrebné zohľadniť pri tvorbe koncepčných opatrení v oblasti sociálnych služieb v obci Marcelová, je Národný akčný plán pre prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2022 – 2027 (NAPPENŽ). Tento dokument nadväzuje na predchádzajúce obdobia verejných politík v tejto oblasti a predstavuje komplexný rámec pre prevenciu, ochranu, podporu, intervenciu a systémové riešenia zamerané na ženy zažívajúce násilie. Násilie na ženách predstavuje najzávažnejšiu formu porušovania ľudských práv a diskriminácie žien. Väčšina násilných činov páchaných na ženách a v rodinách sa pácha doma za zavretými dverami, kde nie sú prítomní žiadni svedkovia. NAPPENŽ zdôrazňuje, že násilie má multilaterálne dopady – fyzické, psychické, sociálne, ekonomické a právne, ktoré môžu zanechať dlhodobé následky na ženách a priamo ovplyvňovať ich kvalitu života, bezpečie a spoločenské uplatnenie. NAPPENŽ priamo vyzýva na zlepšenie spolupráce medzi sociálnymi službami, zdravotníctvom, školstvom, políciou, justíciou, rezortom práce a mimovládnymi organizáciami. Z uvedeného dokumentu vyplývajú pre obec Marcelová najmä tieto implikácie:

- zvyšovať povedomie a zabezpečiť základný preventívny informačný servis pre ženy,
- vytvárať bezpečné a dôverné komunikačné kanály pre ohrozené osoby,
- posilňovať vzdelávanie zamestnancov samosprávy a školských zariadení,
- podporovať spoluprácu s ÚPSVR, políciou, zdravotnými a poradenskými subjektmi,
- pri plánovaní služieb počítať aj s možnou potrebou krízových alebo podporných intervencií,
- zaraďovať túto tému medzi riziká a preventívne priority obce.

Pri spracúvaní komunitného plánu sociálnych služieb obce boli zohľadnené aj ciele *Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2025 s*

výhľadom do roku 2030. Tento strategický dokument predstavuje základný rámec protidrogovej politiky štátu a zdôrazňuje vyvážený prístup medzi prevenciou, znižovaním dopytu po drogách, znižovaním ponuky, ochranou verejného zdravia a podporou bezpečnosti obyvateľstva.
Stratégia upozorňuje na viaceré aktuálne výzvy v drogovej oblasti, najmä:

- rastúcu dostupnosť a užívanie marihuany a stimulačných látok, najmä metamfetamínu,
- šírenie nových psychoaktívnych látok a rizikové užívanie tzv. „herby“ najmä v sociálne slabších skupinách,
- zvyšujúci sa výskyt drog v online priestore a prostredníctvom kuriérskych služieb,
- potrebu posilnenia prevencie najmä u detí, mládeže a ohrozených rodín,
- dôležitosť koordinácie medzi sociálnymi službami, zdravotníctvom, školami a bezpečnostnými zložkami.

V zmysle tejto stratégie sú hlavné piliere práce obce najmä:

- prevencia drogovej závislosti na komunitnej úrovni,
- včasná intervencia a práca s rizikovými skupinami,
- prepojenie sociálnych služieb, poradenstva, zdravotnej starostlivosti a vzdelávacích inštitúcií,
- posilňovanie bezpečného komunitného prostredia pre deti, mládež a rodiny,
- zvyšovanie informovanosti a podpora zdravého životného štýlu,
- podpora rodín ohrozených závislosťou a rizikovým správaním.

Kľúčovým regionálnym dokumentom, ktorý vytvára rámec pre plánovanie sociálnych služieb na úrovni miestnych samospráv v Nitrianskom kraji, je *Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v regióne NSK na roky 2024 – 2031* (KRSSNSK). Tento dokument predstavuje záväzný strategický rámec pre všetky obce a mestá na území kraja a definuje spoločné smerovanie, legislatívne východiská, priority a opatrenia v oblasti sociálnych služieb so zohľadnením potrieb jednotlivých cieľových skupín. Regionálna koncepcia zdôrazňuje princípy participácie, partnerstva, intervencie založenej na reálnych potrebách, zvyšovania kvality služieb, rozvoja komunitných a terénnych foriem starostlivosti, prepájania sociálnej a zdravotnej oblasti, personálnej profesionalizácie a systémovej udržateľnosti. Dokument zároveň nadväzuje na legislatívne povinnosti samospráv podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, ktoré podmieňujú povinnosť obcí vypracovať, aktualizovať a implementovať komunitné plány sociálnych služieb ako základný rozvojový nástroj na miestnej úrovni.

KRSSNSK tiež analyzuje aktuálny stav sociálnych služieb, hodnotí potreby občanov podľa najzraniteľnejších cieľových skupín (seniori, osoby so zdravotným znevýhodnením, rodiny s deťmi, osoby v nepriaznivej sociálnej situácii) a stanovuje strategické ciele s dôrazom na zvýšenie dostupnosti, primeranosti, finančnej efektivity, kapacitnej pripravenosti a rovnomerného regionálneho pokrytia sociálnymi službami.

KRSSNSK kladie dôraz na rozvoj terénnych, ambulantných a komunitných foriem sociálnych služieb, ktoré sú obzvlášť významné pre obce v rurálnych priestoroch, medzi ktoré patrí aj obec Marcelová. Koncepcia podporuje model „služby dostupné v prirodzenom prostredí obyvateľa“, ktorý uprednostňuje komunitnú a domácu starostlivosť pred inštitucionálnymi formami poskytovania služieb.

V kontexte prípravy KPSS pre obec Marcelová na roky 2026 – 2031 je preto vhodné zosúladenie plánovaných cieľov a aktivít najmä v nasledovných oblastiach:

- podpora nezávislého života a zotrvania seniorov v domácom prostredí,
- rozvoj komunitných a terénnych foriem sociálnych služieb,
- podpora prirodzenej starostlivosti, rodinnej opory a medzigeneračných vzťahov,

- dostupnosť odborného sociálneho poradenstva,
- dôraz na prevenciu pred krízovými situáciami,
- postupné zapájanie obce do regionálnych partnerstiev a projektov.

Pri spracovaní komunitného plánu sociálnych služieb obce Marcelová boli zohľadnené aj prioritné oblasti a ciele vyplývajúce zo Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov na Slovensku do roku 2030. Tento dokument predstavuje kľúčový rámec pre podporu rovnosti príležitostí, prevenciu diskriminácie a podporu spoločenskej inklúzie Rómov. KPSS obce Marcelová vychádza zo zásady, že všetky obecné politiky a sociálne služby musia byť poskytované nediskriminačne, inkluzívne a rovnako prístupné pre každého, kto v obci žije alebo sa na ňu obracia so žiadosťou o pomoc.

Obr. 2: Prioritné oblasti Stratégie rovnosti, inklúzie a participácie Rómov na Slovensku do roku 2030

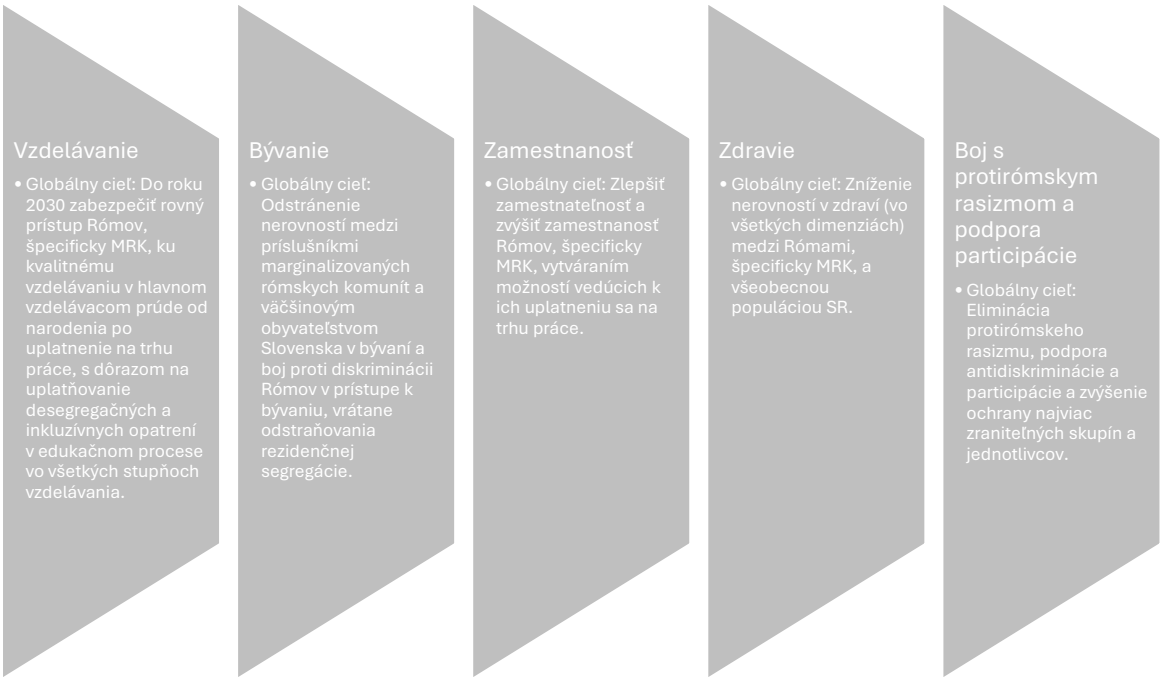

Zdroj: Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov na Slovensku do roku 2030

Z významných regionálnych strategických dokumentov, ktoré je potrebné zohľadniť pri tvorbe Komunitného plánu sociálnych služieb obce Marcelová, vyplývajú záväzky a implementačné smerovania aj z *Regionálneho akčného plánu NSK na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2023 – 2027* (RAPPENŽ NSK). Tento dokument nadväzuje na predchádzajúce regionálne akčné obdobie a zároveň reflektuje legislatívne, odborné a programové rámce stanovené národnými dokumentmi, najmä Národným akčným plánom na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách 2022 – 2027. Podľa regionálnej analýzy dokument upozorňuje na nedostatočnú dostupnosť krízových služieb, obmedzené kapacity špecializovaných zariadení, potrebu koordinácie subjektov a nutnosť systematickej prevencie v celom Nitrianskom kraji. Regionálny akčný plán stanovuje niekoľko kľúčových rámcových priorít:

- zvýšenie informovanosti verejnosti a odbornej verejnosti,
- rozvoj multiinštitucionálnej spolupráce,
- posilnenie odborných kapacít a dostupných služieb,

- podporu krízových a poradenských mechanizmov,
- rozvoj intervencií, prevencie a právnej ochrany žien a detí.

RAPPENŽ NSK tiež identifikuje potrebu ďalšieho rozvoja siete špecializovaných sociálnych služieb, psychologických poradní, bezpečných ubytovacích kapacít, ako aj kontinuálneho vzdelávania pracovníkov v pomáhajúcich profesiách a študentov pripravujúcich sa na výkon sociálnych služieb.

Pre obec Marcelová sú závery dokumentu dôležité najmä z hľadiska:

- rozvoja preventívnych aktivít a zvyšovania povedomia v komunite,
- zabezpečenia informovanosti o dostupných formách pomoci,
- podpory základného sociálneho poradenstva na úrovni obce,
- poskytovania bezpečných kontaktov a dôveryhodných oznamovacích kanálov,
- prepojenia s regionálnymi organizáciami a odbornými centrami pomoci,
- zaradenia prevencie domáceho a rodovo podmieneného násilia medzi rizikové oblasti a priority miestnej sociálnej politiky.

Z uvedeného vyplýva, že aj menšie obce, ktoré nemajú vlastné špecializované zariadenia, zohrávajú kľúčovú úlohu včasnej identifikácie, sprostredkovania pomoci, informovanosti a komunitnej prevencie, čo bude ďalej premietnuté do odporúčaní a opatrení programovej časti KPSS.

Predkladaný strategický dokument je v plnom súlade s rozvojovým rámcom definovaným v *Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2030* (PHRSR NSK), ktorý predstavuje základný, zastupiteľstvom schválený programovací dokument kraja pre podporu regionálneho rozvoja a implementáciu verejných politík vo vzťahu k prioritám SR a EÚ. PHRSR NSK v rámci identifikácie výziev, limitov a problémov NSK v sociálnej oblasti identifikoval nedostatočnú dostupnosť a komplexnosť, ako aj zastaranosť sociálnej infraštruktúry s dôrazom na sociálne a pracovné začlenenie. V strategicko-programovej časti ako Strategická priorita 4 sa uvádza Sociálny rozvoj územia a podpora komunít.

- Strategický cieľ 4.1 Rozvoj smart sociálnych a zdravotných služieb s dôrazom na komplexnosť riešení a na výsledok.
- Strategický cieľ 4.2 Rozvoj inkluzívneho bývania.
- Strategický cieľ 4.3 Aktívne začlenenie rómskych komunít.
- Strategický cieľ 4.4 Zlepšenie podmienok pre rozvoj sociálnej ekonomiky, sociálne a pracovné začlenenie znevýhodnených a zraniteľných osôb.

Každý štvrtý človek v európskom regióne trpí v priebehu života nejakou formou poruchy duševného zdravia. Preto je v strednodobom horizonte dôležité aj posilňovanie programov podpory duševného zdravia. Osobitnú pozornosť si zaslúži podpora včasnej diagnostiky depresií a prevencia samovrážd iniciovaním komunitných intervenčných programov. Problémy duševného zdravia sa častejšie vyskytujú v komunitách so sociálnou marginalizáciou, nezamestnanosťou, bezdomovectvom, alkoholizmom a užívaním iných návykových látok; čoraz aktuálnejšie sú aj nové formy závislostí týkajúce sa virtuálneho internetového sveta. Závažným problémom v prevencii a liečbe duševných chorôb je sociálna izolácia seniorov (žijúcich osamelo), ich pocit životnej a sociálnej záťaže pre rodinu a spoločnosť (Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030).

V strednodobom horizonte je rozvoj zdravia obyvateľov v Marcelovej podporovaný prostredníctvom viacerých aktivít, ktoré podporujú fyzickú, mentálnu a sociálnu pohodu, napr.:

- vylepšením verejných priestorov, ako sú parky, ihriská, športoviská, ktoré podporujú fyzickú aktivitu a outdoorové aktivity,
- udržiavaním zelených priestorov a miest na relax, ktoré ponúkajú prostredie pre odpočinok a obnovu energie,
- organizovaním programov pre mladých ľudí pre včasné formovanie zdravých návykov a rozvoj sociálnych zručností,
- aktivitami zameranými na podporu zdravia a pohody starších obyvateľov (napr. klub dôchodcov).

Pri spracovaní Komunitného plánu sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031 boli zohľadnené aj ciele, priority a rozvojové smerovania uvedené v *Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Marcelová 2024 – 2027 s výhľadom do roku 2030 (PHRSR obce Marcelová)*. Tento strategický dokument predstavuje základný rámec dlhodobého plánovania rozvoja obce a venuje osobitnú pozornosť oblastiam kvality života, sociálnej infraštruktúry, bývania, komunitného života, bezpečnosti a podpory zraniteľných skupín. Pri tvorbe KPSS boli zohľadnené najmä strategické oblasti PHRSR zamerané na:

- zlepšovanie dostupnosti a kvality verejných služieb pre obyvateľov (vrátane zdravotníckych a sociálnych služieb),
- posilňovanie sociálnej súdržnosti a aktívnej občianskej spoločnosti,
- podporu bývania a rozvoj infraštruktúry reagujúcej na starnutie populácie a potreby mladých rodín,
- rozvoj ľudských zdrojov, vzdelávania a podpory zamestnanosti,
- modernizáciu verejnej správy, zvyšovanie efektívnosti riadenia a kvality poskytovaných služieb.

KPSS zároveň rešpektuje hlavný cieľ PHRSR obce Marcelová – rozvíjať obec ako konkurencieschopné a udržateľné miesto pre život s kvalitnými službami a modernou samosprávou – a rozpracúva jeho sociálny rozmer do konkrétnych nástrojov podpory a intervencií v oblasti sociálnych služieb. V nadväznosti na tieto strategické smerovania sú opatrenia a špecifické ciele KPSS formulované tak, aby podporovali synergiu s PHRSR a napĺňali spoločný zámer – vytvárať udržateľné, bezpečné, inkluzívne a priateľské prostredie pre všetky skupiny obyvateľov Marcelovej.

4 Analytická časť

Vymedzenie územia

Územie obce Marcelová je územný celok, ktorý tvoria 2 katastrálne územia: katastrálne územie Marcelová a katastrálne územie Krátke Kesy.

Obec Marcelová má výmeru 3 757 ha a nachádza sa v juhozápadnej časti Slovenskej republiky. Z hľadiska územnosprávneho členenia SR obec na úrovni NUTS 3 patrí do Nitrianskeho samosprávneho kraja, na úrovni okresov do okresu Komárno (leží v jeho východnej časti). Priemerná hustota obyvateľstva bola 106,24 obyv./km² (stav k 31. 12. 2024).

Obec zo západu susedí s obcou Chotín, zo severu susedí s obcami Svätý Peter a Mudroňovo, z východnej strany s obcami Šrobárová, Modrany a Radvaň nad Dunajom, kým z južnej strany s obcami Virt a Patince.

Charakter osídlenia v mikropriestore obce je bodový v poľnohospodárskej krajine, centrálnym rozvojovým pólom sídelnej štruktúry priestoru obce je mesto Komárno (leží približne v 17 km vzdialenosti na juhozápad od obce). Pre obce nachádzajúce sa v okrese Komárno funkciu okresného sídla plní mesto Komárno, čo vymedzuje funkčné väzby obce Marcelová k centru Komárno.

Analýza demografických údajov a sociálnej situácie v obci

Analýza demografických údajov a sociálnej situácie predstavuje základnú východiskovú časť Komunitného plánu sociálnych služieb obce Marcelová. Slúži na objektívne zhodnotenie aktuálneho stavu obyvateľstva, jeho vývoja, štruktúry a sociálnych charakteristík, ktoré významne ovplyvňujú potrebu, rozsah a typy sociálnych služieb poskytovaných obcou.

Táto kapitola sa zameriava na identifikáciu kľúčových demografických trendov, ako je vývoj počtu obyvateľov, veková štruktúra, migrácia, zloženie domácností či výskyt zraniteľných skupín obyvateľstva. Popisuje tiež socio-ekonomické a sociálne podmienky života obyvateľov, ktoré vplývajú na mieru odkázanosti na sociálne služby, ich dopyt, dostupnosť a charakter.

Komplexná analýza demografickej a sociálnej situácie je nevyhnutná pre plánovanie efektívnych, adresných a udržateľných sociálnych služieb. Umožňuje obci lepšie pochopiť súčasné aj budúce potreby svojich občanov, identifikovať rizikové faktory, predpokladané zmeny a výzvy, ale aj príležitosti pre rozvoj komunitných a terénnych služieb.

Získané poznatky z tejto kapitoly tvoria odborný základ pre stanovenie cieľov, priorít a kapacít sociálnych služieb, ktoré budú na území obce Marcelová potrebné v nasledujúcom programovom období rokov 2026 – 2031.

Z hľadiska národnostného zloženia patrí obec Marcelová medzi národnostne heterogénne komunity s výraznou prevahou obyvateľov maďarskej národnosti. Podľa údajov Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 (SODB 2021) najpočetnejšie národnostné skupiny boli:

- 73,83 % obyvateľov sa prihlásilo k maďarskej národnosti (2807 osôb),
- 13,78 % sa prihlásilo k slovenskej národnosti (524 osôb),

- k rómskej národnosti sa prihlásilo 29 osôb, čo je 0,76 % obyvateľov.

11,31 % obyvateľov neudával žiadnu národnosť. Vyššie uvedenú národnostnú štruktúru obyvateľstva obce dopĺňajú údaje podľa ďalšej národnosti, čo sa v prípade obce týkalo 252 obyvateľov. 93 osôb uviedlo maďarskú národnosť, 70 osôb slovenskú národnosť, 25 rómsku národnosť.

Nízky počet obyvateľov hlásiacich sa k rómskej národnosti v SODB 2021 neodráža plne situáciu v teréne. Podľa Atlasu rómskych komunít 2019 žilo v obci v danom období 401 – 500 príslušníkov rómskej menšiny, pričom podiel rómskeho obyvateľstva bol identifikovaný v intervale 11 % – 20 %. Na základe podnetov z komunitného zisťovania a interných poznatkov obce a terénnych pracovníkov je možné predpokladať, že podiel obyvateľov z marginalizovaných rómskych komunít môže byť aktuálne vyšší, orientačne na úrovni približne jednej pätiny obyvateľstva obce. V riešenom území sa nachádzajú marginalizované rómske komunity aj územia s koncentráciou sociálne vylúčených skupín. Táto skutočnosť významne ovplyvňuje štruktúru sociálnych potrieb a dôraz strategickej časti KPSS na terénnu prácu, prevenciu a inklúziu.

Tab. 1: Rómska národnostná menšina v obci podľa Atlasu rómskych komunít 2019 – I.

Počet obyvateľov	Podiel rómskych obyvateľov (intervaly)	Počet evidovaných osídlení	Počet obyvateľov osídlení (intervaly)	Počet obyvateľov osídlení mimo obce (intervaly)	Počet obyvateľov osídlení na okraji obce (intervaly)	Počet obyvateľov osídlení vo vnútri obce (intervaly)	Počet nájomných bytov v obci
3874	11%-20%	3	401-500			401-500	75

Zdroj: https://romovia.vlada.gov.sk/atlas-romskych-komunit/atlas-romskych-komunit-2019/?csrt=12252179874731374336
Atlas rómskych komunít 2019

Tab. 2: Rómska národnostná menšina v obci podľa Atlasu rómskych komunít 2019 – II.

Kód lokality	Typ osídlenia	Počet obyvateľov osídlenia (intervaly)	Počet obydlí	Počet bytových domov	Počet bytov v bytových domoch	Počet skolaudovaných rodinných domov	Počet neskolaudovaných murovaných domov	Počet neskolaudovaných drevených domov	Počet unimobuniek	Počet chatrčí
KN14	Vo vnútri	101-150	13	0	0	8	4	0	0	1
KN15	Vo vnútri	201-250	24	0	0	18	6	0	0	0
KN16	Vo vnútri	51-100	5	0	0	1	4	0	0	0

Zdroj: https://romovia.vlada.gov.sk/atlas-romskych-komunit/atlas-romskych-komunit-2019/?csrt=12252179874731374336
Atlas rómskych komunít 2019

Vývoj počtu obyvateľov obce Marcelová

Vývoj počtu obyvateľov patrí medzi základné ukazovatele, ktoré významne determinujú potrebu a rozsah sociálnych služieb na území obce. Zmeny v počte obyvateľov priamo ovplyvňujú dopyt po starostlivosti, kapacity služieb, personálne zabezpečenie aj finančné plánovanie samosprávy.

Počet trvale bývajúceho obyvateľstva v obci Marcelová v období rokov 2009 – 2024 sa pohyboval na relatívne stabilnej úrovni, avšak s miernou tendenciou postupného poklesu. Kým v roku 2009 mala obec 3 887 obyvateľov, v roku 2024 eviduje 3 794 obyvateľov. Za sledované obdobie tak ide o úbytok približne 93 osôb. Najvyšší počet obyvateľov bol zaznamenaný práve

na začiatku sledovaného obdobia. V nasledujúcich rokoch možno pozorovať mierne výkyvy, pričom počet obyvateľov sa väčšinou pohyboval v intervale medzi približne 3 700 až 3 800 osobami. Výraznejší pokles bol zaznamenaný najmä po roku 2010, následne sa situácia stabilizovala. Takýto vývoj je typický pre viaceré vidiecke obce, kde sa prejavuje kombinácia prirodzeného úbytku obyvateľstva, starnutia populácie a odchodu časti mladších vekových skupín za pracovnými príležitosťami mimo regiónu alebo do zahraničia.

Význam demografického vývoja pre sociálne služby

Aj mierny pokles počtu obyvateľov môže mať významné dôsledky na štruktúru populácie. V praxi často znamená zvyšovanie podielu seniorov a rast počtu jedno- alebo dvojčlenných domácností. Tento trend následne zvyšuje dopyt po opatrovateľských službách, sociálnom poradenstve, terénnych formách pomoci a aktivitách podporujúcich zotrvanie obyvateľov v prirodzenom domácom prostredí.

Stabilizovaný, avšak mierne klesajúci počet obyvateľov zároveň naznačuje potrebu preventívnych opatrení zameraných na udržanie mladých rodín v obci, podporu dostupnosti služieb a vytváranie priaznivých podmienok pre kvalitný život všetkých vekových skupín.
Pri plánovaní sociálnych služieb na obdobie rokov 2026 – 2031 je preto potrebné vychádzať nielen z celkového počtu obyvateľov, ale aj z očakávaných zmien vekovej štruktúry, ktoré môžu predstavovať výraznejší tlak na kapacity sociálneho systému než samotná zmena celkového počtu obyvateľov.

Tab. 3: Stav trvale bývajúceho obyvateľstva na konci obdobia (osoba) v obci Marcelová v období 2009 – 2024

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Stav trvale bývajúceho obyvateľstva - spolu	3794	3802	3778	3791	3726	3714	3724	3731	3728	3722	3764	3739	3743	3740	3863	3887

Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12. (osoba)
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2026

Tab. 4: Stav trvale bývajúceho obyvateľstva na konci obdobia (osoba) v obci Marcelová – počet žien v období 2009 – 2024

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Počet žien	1927	1927	1911	1913	1894	1876	1890	1892	1890	1888	1913	1906	1908	1918	1968	1974

Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12. (osoba)
Zdroj: Štatistický úrad SR, 2026

Z údajov je možné vyvodiť tieto dôležité demografické trendy:

- relatívne stabilný počet obyvateľov počas celého sledovaného obdobia,
- mierny dlhodobý pokles populácie v porovnaní s rokom 2009,
- možné migračné pohyby mladšej populácie smerom do miest s väčšími pracovnými a vzdelávacími príležitosťami,
- postupné starnutie populácie, ktoré bude mať dopad na dopyt po sociálnych službách, predovšetkým terénnych a komunitných.

Celkový trend naznačuje, že obec Marcelová zostáva populačne stabilnou obcou bez výraznej migrácie alebo zásadnej prirodzenej zmeny. Pre tvorbu KPSS to znamená, že sociálne služby bude potrebné rozvíjať kontinuálne, s dôrazom na rastúce potreby staršej populácie a primeranú podporu rodín, seniorov, osôb so zdravotným znevýhodnením a ďalších cieľových skupín.

Vzdelanostná a ekonomická štruktúra obyvateľstva

Úroveň vzdelania obyvateľstva patrí medzi kľúčové faktory ovplyvňujúce zamestnateľnosť, príjmovú situáciu domácností a riziko sociálneho vylúčenia.

Podľa údajov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2021 mala obec Marcelová k 1. 1. 2021 celkovo 3 802 obyvateľov. Z hľadiska vzdelanostnej štruktúry možno konštatovať, že významnú časť populácie tvoria osoby so základným alebo stredoškolským vzdelaním bez maturity. Základné vzdelanie malo 1 030 osôb (27,09 %), pričom stredné odborné (učňovské) vzdelanie bez maturity dosiahlo 896 osôb (23,57 %). Úplné stredné vzdelanie s maturitou malo 766 obyvateľov (20,15 %). Vysokoškolské vzdelanie dosiahlo 274 osôb, čo predstavuje 7,21 % populácie. Vyššie odborné vzdelanie malo 128 osôb (3,37 %).

Osoby bez školského vzdelania vo veku 15 rokov a viac tvorili síce malý podiel (0,39 %), avšak ide o skupinu s vysokým rizikom sociálneho vylúčenia. Významnú časť tvoria aj osoby so zatiaľ neukončeným vzdelaním vo veku 0 – 14 rokov (11,13 %), čo predstavuje budúci potenciál pracovnej sily.

Celkovo možno konštatovať, že vzdelanostná štruktúra obce je charakteristická vyšším zastúpením obyvateľov s nižším a stredným stupňom vzdelania, čo môže vplývať na obmedzené možnosti uplatnenia na trhu práce, najmä v prípade ekonomických výkyvov.

Tab. 5: Štruktúra obyvateľov podľa najvyššieho dosiahnutého vzdelania v obci Marcelová k 1. 1. 2021 (celkový počet obyv. k 1. 1 .2021: 3802)

bez ukončeného vzdelania – osoby vo veku 0-14 rokov (abs.)	bez ukončeného vzdelania – osoby vo veku 0-14 rokov (%)	základné vzdelanie (abs.)	základné vzdelanie (%)	stredné odborné (učňovské) vzdelanie (bez maturity) (abs.)	stredné odborné (učňovské) vzdelanie (bez maturity) (%)	úplné stredné vzdelanie (s maturitou) (abs.)	úplné stredné vzdelanie (s maturitou) (%)
423	11,13	1030	27,09	896	23,57	766	20,15
vyššie odborné vzdelanie (abs.)	vyššie odborné vzdelanie (%)	vysokoškolské vzdelanie (abs.)	vysokoškolské vzdelanie (%)	bez školského vzdelania – osoby vo veku 15 rokov a viac (abs.)	bez školského vzdelania – osoby vo veku 15 rokov a viac (%)	nezistené (abs.)	nezistené (%)
128	3,37	274	7,21	15	0,39	270	7,1

Zdroj: Štatistický úrad SR, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021

Tab. 6: Štruktúra obyvateľov podľa súčasnej ekonomickej aktivity v obci Marcelová k 1. 1. 2021 (celkový počet obyv. k 1. 1 .2021: 3802)

pracujúci (okrem dôchodcov) (abs.)	pracujúci (okrem dôchodcov) (%)	pracujúci dôchodca (abs.)	pracujúci dôchodca (%)	osoba na materskej dovolenke (abs.)	osoba na materskej dovolenke (%)	osoba na rodičovskej dovolenke (abs.)	osoba na rodičovskej dovolenke (%)
1482	38,98	146	3,84	10	0,26	21	0,55
nezamestnaný (abs.)	nezamestnaný (%)	žiak strednej školy (abs.)	žiak strednej školy (%)	študent vysokej školy (abs.)	študent vysokej školy (%)	osoba v domácnosti (abs.)	osoba v domácnosti (%)
190	5	90	2,37	38	1	312	8,21
dôchodca (abs.)	dôchodca (%)	príjemca kapitálových príjmov (abs.)	príjemca kapitálových príjmov (%)	žiak základnej školy (abs.)	žiak základnej školy (%)	dieťa do začatia povinnej školskej dochádzky (abs.)	dieťa do začatia povinnej školskej dochádzky (%)
714	18,78	5	0,13	344	9,05	269	7,08
iná (abs.)	iná (%)	nezistené (abs.)	nezistené (%)				
15	0,39	166	4,37				

Zdroj: Štatistický úrad SR, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021

Z hľadiska ekonomickej aktivity bolo k 1. 1. 2021 pracujúcich (okrem dôchodcov) 1 482 osôb (38,98 %). Ďalších 146 osôb (3,84 %) tvorili pracujúci dôchodcovia. Nezamestnaných bolo evidovaných 190 osôb (5 %). Okrem nich tvorili významnú skupinu osoby v domácnosti (312 osôb, 8,21 %), ako aj dôchodcovia (714 osôb, 18,78 %).

Deti a žiaci predstavujú významnú časť populácie – 344 žiakov základnej školy (9,05 %), 90 žiakov strednej školy (2,37 %), 38 vysokoškolských študentov (1 %) a 269 detí pred začiatkom povinnej školskej dochádzky (7,08 %).

Uvedené údaje poukazujú na výrazné zastúpenie neekonomicky aktívneho obyvateľstva, čo spolu s rastúcim podielom seniorov zvyšuje ekonomickú záťaž produktívnej časti populácie.

Význam pre plánovanie sociálnych služieb

Kombinácia vzdelanostnej štruktúry a ekonomickej aktivity poukazuje na potrebu:

- podpory zamestnateľnosti nízkokvalifikovaných osôb,
- preventívnych programov pre deti a mládež,
- podpory rodín v sociálne znevýhodnenom prostredí,
- rozvoja komunitnej práce v marginalizovaných skupinách,
- posilňovania sociálneho poradenstva,
- rozvoja služieb pre seniorov vzhľadom na ich výrazné zastúpenie.

Tieto údaje zároveň potvrdzujú význam systematickej práce s cieľovými skupinami, ktoré môžu byť ohrozené sociálnym vylúčením alebo dlhodobou nezamestnanosťou.

Rodová štruktúra

Rodová štruktúra obyvateľstva je dôležitým ukazovateľom sociálnej situácie obce, ktorý ovplyvňuje potrebu sociálnych služieb, charakter cieľových skupín aj plánovanie prevencie. V obci je rodové zloženie dlhodobo vyvážené, s miernou prevahou žien, čo je typické pre väčšinu slovenských obcí.

Mierna prevaha žien má významné implikácie pre plánovanie sociálnych služieb:

- ženy tvoria väčšinu seniorskej populácie (65+), keďže sa dožívajú vyššieho veku,
- vyššia feminizácia seniorskej populácie znamená vyšší výskyt osamelých senioriek,
- ženy sú častejšími prijímateľkami opatrovateľskej služby,
- ženy vo veku 40 – 65 rokov patria medzi hlavné neformálne opatrovateľky v rodinách (starostlivosť o seniorov, osoby so ŤZP),
- vyšší počet žien v produktívnom veku súvisí aj s dopytom po službách pre rodiny s deťmi, matky samoživiteľky či programy zamestnaneckej podpory,
- rodová štruktúra súvisí aj s témami rovnosti príležitostí, prevencie domáceho násilia a podpory rovnakého prístupu k službám.

Rodinná štruktúra obyvateľstva

Z hľadiska rodinného stavu tvorili najväčšiu skupinu slobodné osoby, ktorých bolo 1 675 (44,06 %). Ženatých a vydatých bolo 1 482 obyvateľov (38,98 %). Rozvedené osoby predstavovali 299 obyvateľov (7,86 %) a vdovci a vdovy 306 osôb (8,05 %). Nezistený rodinný stav bol evidovaný u 40 osôb (1,05 %).

Relatívne vysoký podiel slobodných osôb je do značnej miery ovplyvnený zastúpením detí a mladých ľudí v populácii. Významným údajom je však aj počet rozvedených a ovdovených osôb, ktoré môžu predstavovať skupinu so zvýšeným rizikom sociálnej izolácie, osamelosti alebo zhoršenej ekonomickej situácie.

Najmä v prípade starších vekových skupín môže byť strata partnera významným faktorom zvyšujúcim potrebu sociálnych služieb, najmä v oblasti opatrovateľskej starostlivosti, komunitných aktivít a sociálneho poradenstva.

Z hľadiska komunitného plánovania je preto vhodné venovať pozornosť opatreniam podporujúcim medzigeneračnú solidaritu, komunitné väzby a prevenciu sociálnej izolácie, najmä u osamelo žijúcich seniorov a jednorodičovských domácností.

Tab. 7: Štruktúra obyvateľov podľa rodinného stavu v obci Marcelová k 1. 1. 2021

Spolu	slobodný, slobodná (abs.)	slobodný, slobodná (%)	ženatý, vydatá (abs.)	ženatý, vydatá (%)	rozvedený, rozvedená (abs.)	rozvedený, rozvedená (%)	vdovec, vdova (abs.)	vdovec, vdova (%)	nezistené (abs.)	nezistené (%)
3802	1675	44,06	1482	38,98	299	7,86	306	8,05	40	1,05

Zdroj: Štatistický úrad SR, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021

Prirodzený pohyb obyvateľov

Prirodzený pohyb obyvateľstva, vyjadrený rozdielom medzi počtom živonarodených a počtom zomretých, patrí medzi kľúčové faktory ovplyvňujúce demografický vývoj obce a budúce nároky na systém sociálnych služieb.

Tab. 8: Vývoj počtu živonarodených (osoba) v obci Marcelová v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
živonarodení (osoba)	28	40	32	47	39	43	40	40	49	36	42	28	49	46	31	40

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2026

Tab. 9: Vývoj mortality – vývoj počtu zomretých (osoba) v obci Marcelová v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
zomretí (osoba)	35	34	42	51	38	36	43	42	40	36	44	34	53	34	44	44

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2026

Tab. 10: Vývoj prirodzeného prírastku (osoba) v obci Marcelová v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
prirodzený prírastok obyvateľstva (osoba)	-7	6	-10	-4	1	7	-3	-2	9	0	-2	-6	-4	12	-13	-4

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2026

V obci Marcelová bol v sledovanom období rokov 2009 – 2024 zaznamenaný kolísavý vývoj, pričom sa striedali roky prirodzeného prírastku s rokmi prirodzeného úbytku. Tento trend poukazuje na relatívne citlivú rovnováhu medzi pôrodnosťou a úmrtnosťou.

Počet živonarodených detí sa v jednotlivých rokoch pohyboval približne od 28 do 49. Vyššie hodnoty boli zaznamenané napríklad v rokoch 2011, 2012, 2016 či 2021. Naopak, medzi roky s nižším počtom narodených patrili najmä roky 2013 a 2024. Vývoj mortality vykazuje podobne kolísavý charakter. Počet zomretých sa pohyboval od 34 do 53 osôb ročne, pričom zvýšené hodnoty boli zaznamenané napríklad v rokoch 2012 a 2021. Tieto výkyvy mohli byť ovplyvnené aj mimoriadnymi okolnosťami, napríklad zhoršenou zdravotnou situáciou populácie v období pandémie.

Výsledkom uvedených trendov je skutočnosť, že obec v prevažnej časti sledovaných rokov zaznamenala prirodzený úbytok obyvateľstva. V poslednom hodnotenom roku 2024 predstavoval rozdiel medzi narodenými a zomretými hodnotu –7 osôb. Hoci sa v niektorých

rokoch objavil aj prirodzený prírastok (napríklad v rokoch 2011, 2016, 2019 či 2020), dlhodobý trend naznačuje miernu prevahu úmrtnosti nad pôrodnosťou.

Dopady na plánovanie sociálnych služieb

Dlhodobejší výskyt prirodzeného úbytku obyvateľstva spravidla súvisí so starnutím populácie. Tento proces má priamy dopad na rastúci dopyt po sociálnych a zdravotných službách, najmä po terénnych formách starostlivosti, opatrovateľských službách, podpore osamelo žijúcich seniorov a službách zameraných na udržanie kvality života vo vyššom veku. Zároveň je však potrebné vnímať aj potreby rodín s deťmi a mladých ľudí. Kolísanie pôrodnosti naznačuje, že obec disponuje potenciálom na stabilizáciu alebo mierne zvýšenie počtu mladších vekových skupín, pokiaľ budú vytvárané priaznivé podmienky pre bývanie, dostupnosť služieb, vzdelávanie a pracovné príležitosti.

Pri tvorbe komunitného plánu sociálnych služieb na roky 2026 – 2031 je preto nevyhnutné reagovať na oba tieto rozmery demografického vývoja – rastúce nároky vyplývajúce zo starnutia populácie aj potrebu podpory mladých rodín ako predpokladu budúcej udržateľnosti obce.

Z hľadiska plánovania sociálnych služieb je preto dôležité počítať so zvýšenou potrebou služieb pre seniorov, s podporou rodín s deťmi a so sociálnymi intervenciami, ktoré udržia kvalitu života a dostupnosť komunitných služieb v obci.

Migračný pohyb obyvateľov

Migračné procesy predstavujú významný faktor, ktorý ovplyvňuje vývoj počtu obyvateľov, vekovú štruktúru aj budúce nároky na poskytovanie sociálnych služieb. Pre obec Marcelová je dôležité sledovať nielen prirodzený pohyb obyvateľstva, ale aj to, či sa obyvatelia do obce prisťahúvajú alebo ju naopak opúšťajú.

V období rokov 2009 – 2024 vykazuje obec výrazne kolísavý vývoj počtu prisťahovaných aj vysťahovaných osôb. Počet prisťahovaných sa pohyboval približne v intervale od 18 do 59 osôb ročne. Vyššia intenzita prisťahovania bola zaznamenaná napríklad v rokoch 2014, 2020 a 2022, čo môže naznačovať atraktivitu obce z hľadiska bývania, rodinného prostredia alebo dostupnosti základnej občianskej vybavenosti. Počet vysťahovaných obyvateľov bol rovnako premenlivý, pričom sa pohyboval od 31 do 63 osôb ročne. Výraznejšie odchody boli zaznamenané napríklad v rokoch 2011 a 2015.

Výsledkom týchto pohybov je migračné saldo, ktoré sa v sledovanom období striedavo vyvíjalo v kladných aj záporných hodnotách. Kladné saldo, teda prevaha prisťahovaných nad vysťahovanými, bolo zaznamenané napríklad v rokoch 2014, 2017, 2020 či 2023. Naopak, výraznejší migračný úbytok nastal napríklad v rokoch 2011 a 2015. V poslednom hodnotenom roku 2024 bolo migračné saldo mierne negatívne, konkrétne –1 osoba, čo možno považovať za takmer vyrovnaný stav.

Tab. 11: Prisťahovaní na trvalý pobyt (osoba) v obci Marcelová v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
prisťahovaní na trvalý pobyt (osoba)	48	49	57	50	59	39	45	41	39	18	58	52	43	29	29	50

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2026

Tab. 12: Vysťahovaní z trvalého pobytu (osoba) v obci Marcelová v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
vysťahovaní z trvalého pobytu (osoba)	49	31	60	57	48	56	49	36	42	60	31	50	36	63	40	37

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2026

Tab. 13: Migračné saldo (osoba) v obci Marcelová v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
migračné saldo (osoba)	-1	18	-3	-7	11	-17	-4	5	-3	-42	27	2	7	-34	-11	13

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2026

Význam migrácie pre rozvoj sociálnych služieb

Kolísavý charakter migrácie naznačuje, že obec Marcelová má schopnosť obyvateľov nielen strácať, ale aj získavať. Tento faktor je z pohľadu komunitného plánovania dôležitý, pretože prisťahovanie nových obyvateľov môže prinášať zvýšený dopyt po službách pre rodiny s deťmi, školských a voľnočasových aktivitách, ako aj po integračných a informačných službách.

Na druhej strane, odchod časti obyvateľov, najmä mladších vekových skupín, môže prispievať k starnutiu populácie a následne k rastúcej potrebe služieb pre seniorov. Pre budúce plánovanie je preto dôležité vytvárať také podmienky, ktoré podporia stabilizáciu obyvateľstva – dostupnosť bývania, pracovných príležitostí, kvalitné verejné služby a priaznivé komunitné prostredie.

Migračný vývoj tak predstavuje významný indikátor, ktorý by mal byť pravidelne sledovaný a vyhodnocovaný v súvislosti s nastavovaním kapacít sociálnych služieb v nasledujúcom období.

Vekové indexy obyvateľov

Veková štruktúra obyvateľstva patrí medzi rozhodujúce faktory ovplyvňujúce rozsah, typ aj kapacitu sociálnych služieb. Ukazovatele ekonomického zaťaženia a priemerného veku poskytujú dôležitý obraz o tom, aký podiel obyvateľov je odkázaný na ekonomicky aktívnu časť populácie a aký vývoj možno očakávať v budúcnosti.

Index ekonomického zaťaženia

Index ekonomického zaťaženia vyjadruje počet osôb v predproduktívnom a poproduktívnom veku pripadajúcich na 100 osôb v produktívnom veku. V obci Marcelová tento ukazovateľ vykazuje dlhodobý rastúci trend. Kým v roku 2009 predstavoval 37,35 %, v roku 2024 už dosiahol hodnotu 49,08 %. Znamená to, že na ekonomicky aktívnych obyvateľov pripadá čoraz väčší počet osôb, ktoré sú potenciálne odkázané na rôzne formy podpory, starostlivosti alebo sociálnych služieb. Tento vývoj poukazuje na postupné zvyšovanie záťaže produktívnej populácie a zároveň naznačuje rastúci význam efektívne nastavenej siete sociálnych služieb.

Tab. 14: Index ekonomického zaťaženia osôb (percento) v obci Marcelová v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Index ekonomického zaťaženia osôb (percento)	49,08	47,88	47	45,75	44,7	42,46	41,11	39,53	38,54	37,7	37,27	36,71	36,26	36,95	36,99	37,35

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2025

Index ekonomickej závislosti mladých

Index ekonomickej závislosti mladých ľudí zaznamenal v sledovanom období mierny nárast, a to z úrovne približne 21 % na začiatku obdobia na 23,81 % v roku 2024. Tento trend signalizuje stabilnú prítomnosť detí a mladých ľudí v obci, čo vytvára potrebu zabezpečovať

dostatočné kapacity v oblasti vzdelávania, voľnočasových aktivít, prevencie sociálno-patologických javov a podpory rodín.

Tab. 15: Index ekonomickej závislosti mladých ľudí (percento) v obci Marcelová v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Index ekonomickej závislosti mladých ľudí (percento)	23,81	23,77	23,66	22,88	22,45	21,71	21,18	20,57	20,1	19,5	20,06	19,74	19,77	20,54	21,03	21,48

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2025

Index ekonomickej závislosti starších obyvateľov

Najvýraznejší nárast však možno sledovať pri indexe ekonomickej závislosti starých ľudí. Hodnota tohto ukazovateľa sa zvýšila z 15,87 % v roku 2009 na 25,27 % v roku 2024. Ide o významný demografický posun, ktorý jednoznačne potvrdzuje proces starnutia populácie. Rastúci počet seniorov bude v nasledujúcich rokoch vytvárať vyšší tlak na terénne sociálne služby, opatrovanie, zdravotnú starostlivosť, podporu samostatného bývania a komunitné aktivity pre starších obyvateľov.

Tab. 16: Index ekonomickej závislosti starých ľudí (percento) v obci Marcelová v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Index ekonomickej závislosti starých ľudí (percento)	25,27	24,12	23,35	22,88	22,25	20,75	19,93	18,96	18,43	18,2	17,21	16,97	16,49	16,4	15,96	15,87

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2025

Priemerný vek obyvateľov

Priemerný vek obyvateľov obce Marcelová sa za sledované obdobie zvýšil z 37,98 roka v roku 2009 na 41,7 roka v roku 2024. Aj tento údaj potvrdzuje pokračujúci trend starnutia. Pri porovnaní s vyššími územnými celkami možno konštatovať, že priemerný vek v obci je síce nižší ako v rámci okresu Komárno (44,51 roka) a Nitrianskeho kraja (44,02 roka), avšak sleduje rovnaký vývojový trend postupného zvyšovania.

Tab. 17: Priemerný vek obyvateľa (rok) v obci Marcelová v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Priemerný vek obyvateľa (rok)	41,7	41,32	41,12	40,91	40,8	40,59	40,3	40,14	39,95	39,83	39,31	39,14	38,75	38,64	38,31	37,98

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2025

Tab. 18: Priemerný vek obyvateľa (rok) na rôznych regionálnych úrovniach v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Slovenská republika	42,21	41,91	41,62	41,39	41,26	41,06	40,82	40,59	40,37	40,13	39,87	39,6	39,32	39,05	38,73	38,49
Nitriansky kraj	44,02	43,69	43,37	43,13	43,01	42,77	42,49	42,22	41,95	41,67	41,38	41,09	40,78	40,49	40,1	39,83
Okres Komárno	44,51	44,2	43,88	43,69	43,61	43,34	43,04	42,75	42,47	42,16	41,87	41,56	41,24	40,95	40,54	40,26

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2025

Dopady na komunitné plánovanie

Uvedené demografické ukazovatele jasne signalizujú, že v nasledujúcom období bude nevyhnutné reagovať najmä na rastúci podiel starších obyvateľov. Zvyšovať sa bude potreba dostupných terénnych a ambulantných služieb, podpory opatrovania v domácom prostredí, rozvoja sociálneho poradenstva a aktivít zameraných na prevenciu sociálnej izolácie. Súčasne však zostáva dôležité udržať a rozvíjať služby pre rodiny s deťmi, aby obec vytvárala podmienky pre stabilizáciu mladších vekových skupín a zmierňovala negatívne dôsledky demografického starnutia.

Veková štruktúra obyvateľstva tak bude jedným z rozhodujúcich východísk pre definovanie priorít komunitného plánu sociálnych služieb na roky 2026 – 2031.

Demografické implikácie

Nárast priemerného veku má výrazný dopad na plánovanie sociálnych služieb v obci:

- rastúca potreba komunitných a terénnych služieb pre seniorov,
- zvyšovanie počtu osôb s chronickými ochoreniami a obmedzenou sebestačnosťou,
- zvýšený dopyt po opatrovateľskej službe,
- potreba podporovať medzigeneračné aktivity a rodinnú oporu,
- postupné znižovanie podielu ekonomicky aktívnych osôb,
- zvýšená potreba prevencie sociálnej izolácie starších obyvateľov.

Tab. 19: Podiel osôb v predproduktívnom veku (percento) v obci Marcelová v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Podiel osôb v predproduktívnom veku (percento)	15,97	16,07	16,09	15,7	15,51	15,24	15,01	14,74	14,51	14,16	14,61	14,44	14,51	15	15,35	15,64

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2025

Tab. 20: Podiel osôb v produktívnom veku (percento) v obci Marcelová v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Podiel osôb v produktívnom veku (percento)	67,08	67,62	68,03	68,61	69,11	70,19	70,86	71,67	72,18	72,62	72,85	73,15	73,39	73,02	73	72,81

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2025

Tab. 21: Podiel osôb v poproduktívnom veku (percento) v obci Marcelová v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Podiel osôb v poproduktívnom veku (percento)	16,95	16,31	15,88	15,7	15,38	14,57	14,12	13,59	13,3	13,22	12,54	12,41	12,1	11,98	11,65	11,55

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2025

Tab. 22: Podiel osôb v poproduktívnom veku (percento) na rôznych regionálnych úrovniach v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Slovenská republika	18,8	18,35	17,85	17,39	17,07	16,58	16,04	15,52	14,99	14,45	13,96	13,54	13,13	12,78	12,38	12,26
Nitriansky kraj	20,56	20,05	19,47	18,97	18,75	18,21	17,59	16,99	16,36	15,78	15,22	14,79	14,4	14,06	13,6	13,52
Okres Komárno	20,61	20,2	19,69	19,28	19,03	18,5	17,85	17,21	16,57	16,04	15,48	15,13	14,78	14,46	14,02	13,95

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2025

Veková štruktúra obyvateľstva obce Marcelová – stav v roku 2024

Veková štruktúra obyvateľstva patrí medzi najdôležitejšie východiská plánovania sociálnych služieb, keďže priamo určuje budúci dopyt po jednotlivých typoch podpory, starostlivosti a preventívnych aktivít.

Tab. 23: Vekové skupiny obyvateľstva obce Marcelová (osoba)
k 31. 12. v období 2024 – 2009

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Spolu	3794	3802	3778	3791	3726	3714	3724	3731	3728	3722	3764	3739	3743	3740	3863	3887
4 roky alebo menej	200	210	204	210	214	205	210	195	194	184	188	183	203	188	183	185
Od 5 do 9 rokov	212	217	201	200	184	182	174	191	178	178	187	181	166	169	176	181
Od 10 do 14 rokov	194	184	203	185	180	179	175	164	169	165	175	176	174	204	234	242
Od 15 do 19 rokov	183	182	165	173	169	172	170	168	197	223	233	244	263	249	251	272
Od 20 do 24 rokov	182	181	176	202	220	223	239	264	249	255	270	278	267	272	290	285
Od 25 do 29 rokov	218	230	250	234	243	268	282	281	285	274	277	270	302	316	335	336
Od 30 do 34 rokov	262	270	268	285	277	258	270	291	306	314	316	319	298	309	330	348
Od 35 do 39 rokov	268	282	305	308	300	310	307	286	302	305	332	340	344	309	313	291
Od 40 do 44 rokov	313	306	292	309	306	325	342	351	315	298	269	255	263	273	283	287
Od 45 do 49 rokov	319	335	342	316	291	259	253	263	269	277	283	269	272	273	288	293
Od 50 do 54 rokov	270	255	265	272	276	284	267	262	266	266	265	275	267	253	269	281
Od 55 do 59 rokov	282	275	262	264	252	256	265	259	248	254	269	259	261	270	262	259
Od 60 do 64 rokov	248	255	245	238	241	252	244	249	254	237	228	226	210	207	199	178
Od 65 do 69 rokov	227	224	232	238	218	211	210	187	180	171	160	161	168	162	168	162
Od 70 do 74 rokov	190	187	168	164	150	136	132	140	142	150	142	127	119	108	105	102
Od 75 do 79 rokov	107	99	99	102	114	105	91	87	85	76	77	78	79	99	95	103
Od 80 do 84 rokov	74	68	66	53	56	53	52	56	57	61	58	65	56	47	46	48
Od 85 do 89 rokov	32	33	28	30	26	28	34	27	22	21	22	23	20	22	26	27
Od 90 do 94 rokov	12	8	7	8	6	6	4	6	7	9	10	8	9	8	9	6
Od 95 do 99 rokov	1	1	0	0	1	1	3	4	3	4	3	2	2	2	1	1
100 rokov alebo viac	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Od 100 do 104 rokov	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2 rokov alebo menej	106	126	121	129	124	124	132	122	125	103	116	117	122	112	115	111
Od 3 do 5 rokov	138	127	121	130	123	127	106	112	109	110	109	112	111	117	101	100
Od 6 do 14 rokov	362	358	366	336	331	315	321	316	307	314	325	311	310	332	377	397
Od 15 do 18 rokov	150	143	132	141	134	134	138	136	135	163	188	199	210	202	189	210
18 rokov alebo viac	3076	3080	3075	3091	3046	3048	3066	3077	3086	3093	3086	3044	3035	3028	3128	3134
50 rokov alebo viac	1443	1405	1372	1369	1342	1333	1302	1277	1264	1249	1234	1224	1191	1178	1180	1167
85 rokov alebo viac	45	42	35	38	35	36	41	37	32	34	35	33	31	32	36	34
Nula rokov	30	43	30	47	39	43	41	40	49	34	42	30	47	44	31	39
Od 1 do 4 rokov	170	167	174	163	175	162	169	155	145	150	146	153	156	144	152	146
14 rokov alebo menej	606	611	608	595	578	566	559	550	541	527	550	540	543	561	593	608
Od 15 do 64 rokov	2545	2571	2570	2601	2575	2607	2639	2674	2691	2703	2742	2735	2747	2731	2820	2830
65 rokov alebo viac	643	620	600	595	573	541	526	507	496	492	472	464	453	448	450	449

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2026

Ku koncu roka 2024 mala obec Marcelová 3794 obyvateľov. Z tohto počtu tvorili osoby v predproduktívnom veku (0 – 14 rokov) 606 obyvateľov, populácia v produktívnom veku (15 – 64 rokov) predstavovala 2 545 osôb a v poproduktívnom veku (65 rokov a viac) žilo v obci 643 obyvateľov.

Deti a mladí ľudia

Skupina detí do 14 rokov predstavuje približne šestinu populácie obce. Počet detí v tejto kategórii je v dlhšom časovom horizonte relatívne stabilný, hoci v porovnaní s rokom 2009 možno sledovať mierny pokles. Táto skutočnosť potvrdzuje potrebu udržiavania dostupnosti služieb pre rodiny s deťmi, podpory vzdelávania, voľnočasových aktivít a preventívnych programov, ktoré prispievajú k vytváraniu priaznivých podmienok pre mladé rodiny.

Produktívny vek

Obyvatelia v produktívnom veku tvoria rozhodujúcu časť populácie a predstavujú ekonomický základ obce. V roku 2024 ich bolo 2 545. V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi však možno sledovať mierny pokles tejto skupiny, čo súvisí s procesom starnutia populácie.
Znižovanie podielu ekonomicky aktívnych obyvateľov môže mať v budúcnosti dopad na financovanie verejných služieb, ako aj na dostupnosť neformálnej starostlivosti v rodinách.

Seniori – kľúčová skupina pre budúce obdobie

Najvýraznejší trend možno sledovať v kategórii obyvateľov vo veku 65 rokov a viac. V roku 2024 ich bolo 643, čo predstavuje výrazný nárast oproti začiatku sledovaného obdobia, keď sa ich počet pohyboval okolo 450 osôb. Zvyšuje sa aj počet obyvateľov vo vyšších vekových kategóriách, vrátane osôb nad 80 či dokonca nad 85 rokov. Táto skupina je z pohľadu sociálnych služieb najzraniteľnejšia a najčastejšie odkázaná na pomoc iných.
Rastúci počet seniorov bude mať priamy dopad najmä na:

- potrebu terénnej opatrovateľskej služby,
- sociálne poradenstvo,
- podporu rodinných opatrovateľov,
- riešenie osamelosti a sociálnej izolácie,
- rozvoj komunitných a denných aktivít.

Zhrnutie demografického vývoja

Údaje za rok 2024 potvrdzujú, že obec Marcelová sa nachádza v procese demografického starnutia, ktoré je charakteristické rastúcim podielom seniorov a postupným znižovaním skupiny obyvateľov v produktívnom veku. Tento trend bude v nasledujúcich rokoch významne ovplyvňovať plánovanie kapacít sociálnych služieb a bude si vyžadovať systematické posilňovanie podpory pre starších obyvateľov, pri súčasnom zachovaní opatrení smerujúcich k stabilizácii mladých rodín.

Počet obyvateľov vo veku 65 rokov a viac predstavuje jeden z najdôležitejších ukazovateľov pre plánovanie sociálnych služieb, keďže táto veková skupina je najčastejším prijímateľom terénnych, opatrovateľských, komunitných aj pobytových služieb.

Demografické implikácie pre sociálne služby

Trend rastu populácie 65+ vytvára viacero sociálnych a rozvojových výziev:

- zvýšený dopyt po terénnej opatrovateľskej službe,
- rastúca potreba podpory pre osamelých seniorov a domácnosti senior – senior,

- zvýšený záujem o pomoc pri mobilite, doprave a doručovaní služieb,
- potreba rozšírenia preventívnych, komunitných a aktivizačných programov,
- vyšší výskyt chronických ochorení a obmedzení sebestačnosti,
- tlak na integrovanú sociálno-zdravotnú starostlivosť,
- zvýšené riziko sociálnej izolácie a osamelosti.

Seniori budú v najbližších rokoch patriť medzi najvýznamnejšie cieľové skupiny sociálnych služieb v obci, pričom sa očakáva ďalší mierny nárast populácie 65+ spôsobený demografickou štruktúrou a postupným vstupom generácie narodených v 60. rokoch do seniorského veku.

Prognóza vývoja počtu obyvateľov

Prognóza vývoja počtu obyvateľov predstavuje dôležitú časť demografickej analýzy, pretože umožňuje predvídať budúci dopyt po sociálnych službách a identifikovať smerovanie populačných zmien.

Pri plánovaní sociálnych služieb na obdobie rokov 2026 – 2031 je potrebné vychádzať nielen z aktuálneho stavu, ale aj z pravdepodobného budúceho demografického vývoja. Prognóza počtu obyvateľov vychádza z analýzy dlhodobých trendov prirodzeného pohybu obyvateľstva, migračných procesov a zmien vo vekovej štruktúre.

Vývoj posledných pätnástich rokov ukazuje, že počet obyvateľov obce Marcelová sa pohybuje na relatívne stabilnej úrovni s miernou tendenciou poklesu. Celkový úbytok nie je prudký, avšak pretrváva kombinácia dvoch významných faktorov – prirodzený úbytok obyvateľstva a postupné starnutie populácie. Hoci migračné saldo je v niektorých rokoch priaznivé a dokáže čiastočne kompenzovať straty, dlhodobé trendy nenaznačujú výrazný rast populácie. Je preto realistické predpokladať, že v najbližších rokoch bude počet obyvateľov obce skôr stagnovať, prípadne môže dôjsť k miernemu poklesu.

Oveľa významnejšou skutočnosťou než samotný počet obyvateľov bude pravdepodobne zmena vekovej štruktúry. Na základe doterajšieho vývoja možno očakávať pokračovanie rastu podielu seniorov, najmä vo vyšších vekových kategóriách, čo bude mať priamy dopad na potrebu zabezpečenia sociálnych a opatrovateľských služieb.

Súčasne možno predpokladať, že skupina obyvateľov v produktívnom veku sa bude postupne znižovať, čo môže ovplyvniť dostupnosť neformálnej rodinnej starostlivosti a zvýšiť nároky na profesionálne služby poskytované obcou alebo externými partnermi.

V oblasti detí a mladých ľudí sa očakáva skôr stabilizovaný vývoj bez výrazných výkyvov. Udržanie tejto skupiny bude do veľkej miery závisieť od kvality života v obci, dostupnosti bývania, pracovných príležitostí a občianskej vybavenosti.

Predpokladaný demografický vývoj naznačuje, že miestna samospráva musí byť orientovaná najmä na posilňovanie podpory pre starnúcu populáciu, rozvoj terénnych a ambulantných foriem pomoci a vytváranie podmienok pre zotrvanie obyvateľov v prirodzenom domácom prostredí čo najdlhšie. Zároveň je dôležité prijímať opatrenia, ktoré budú prispievať k stabilizácii mladších vekových skupín a podporia atraktivitu obce pre rodiny.

Dopady prognózy na plánovanie sociálnych služieb

Očakávaný demografický vývoj bude mať niekoľko dôležitých implikácií:

a) Výrazný nárast potreby služieb pre seniorov

- rastúci počet osôb 65+

- zvýšená potreba opatrovateľskej služby
- vyšší výskyt osamelosti a odkázanosti

b) Stabilný počet detí v predškolskom veku
- počet detí 0 – 4 roky je rastúci, čo je pozitívny jav
- potreba stabilnej kapacity MŠ

c) Mierny pokles ekonomicky aktívneho obyvateľstva
- vyššie ekonomické zaťaženie
- nižší počet potenciálnych opatrovateľov v rodinách

d) Výraznejší dopyt po komunitných a terénnych službách
- domácnosti senior – senior
- osoby s chronickými ochoreniami
- preventívne aktivity proti izolácii

Demografická prognóza potvrdzuje, že obec bude potrebovať posilniť terénne a komunitné sociálne služby, kapacity na opatrovanie a prevenciu sociálnej izolácie a zároveň udržať priaznivé podmienky pre rodiny s deťmi.

Trh práce, nezamestnanosť

Situácia na trhu práce patrí medzi kľúčové faktory ovplyvňujúce sociálnu stabilitu obyvateľov obce Marcelová. Zamestnanosť predstavuje základný predpoklad ekonomickej sebestačnosti jednotlivcov a rodín, znižovania rizika chudoby a sociálneho vylúčenia, ako aj stabilného rozvoja miestnej komunity. Stabilný príjem z pracovnej činnosti umožňuje domácnostiam zabezpečiť primerané bývanie, zdravotnú starostlivosť, vzdelávanie detí a aktívne zapojenie sa do spoločenského života obce.

Z pohľadu komunitného plánovania sociálnych služieb je analýza trhu práce nevyhnutná pre identifikáciu zraniteľných skupín obyvateľstva a nastavenie efektívnych preventívnych a podporných opatrení. Prepojenie sociálnej práce, vzdelávania, podpory zamestnanosti a rozvoja pracovných návykov predstavuje dôležitý nástroj znižovania sociálnych nerovností a posilňovania sociálnej inklúzie.

V obci sa nachádzajú najmä menšie podnikateľské subjekty, služby, poľnohospodárske aktivity a drobné prevádzky, avšak väčšina ekonomicky aktívneho obyvateľstva dochádza za prácou mimo obce – najmä do Komárna, prípadne do ďalších miest regiónu.

Štruktúra zamestnanosti obyvateľov obce Marcelová k 1. 1. 2021 (SODB 2021) poukazuje na výraznú orientáciu ekonomicky aktívneho obyvateľstva na sektor obchodu a priemyslu. Z celkového počtu 1659 pracujúcich osôb najväčší podiel predstavuje odvetvie veľkoobchodu a maloobchodu; opravy motorových vozidiel a motocyklov (381 osôb, 22,97 %), nasledované priemyselnou výrobou (275 osôb, 16,58 %) a stavebníctvom (120 osôb, 7,23 %). Tieto údaje naznačujú, že významná časť obyvateľov je zamestnaná v sektoroch typických pre regionálny trh práce s orientáciou na výrobu, obchod a služby. Podiel pracujúcich v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove predstavuje 4,88 % (81 osôb), čo poukazuje na pretrvávajúci, avšak už nie dominantný význam tradičných vidieckych hospodárskych činností. Údaje zo SODB 2021 poukazujú na potrebu systematickej podpory diverzifikácie pracovných príležitostí a zvyšovania kvalifikačnej úrovne obyvateľstva, s osobitným dôrazom na znevýhodnené skupiny, najmä osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a príslušníkov marginalizovaných komunít. Posilňovanie ich zamestnateľnosti a pracovných návykov predstavuje kľúčový predpoklad sociálnej stability, prevencie chudoby a dlhodobo udržateľného rozvoja obce Marcelová.

Tab. 24A: Štruktúra obyvateľov podľa odvetvia ekonomickej činnosti v obci Marcelová k 1. 1. 2021 (počet pracujúcich spolu: 1659)

Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov (abs.)	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov (%)	Ťažba a dobývanie (abs.)	Ťažba a dobývanie (%)	Priemyselná výroba (abs.)	Priemyselná výroba (%)	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (abs.)	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu (%)	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov (abs.)	Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov (%)
81	4,88	0	0	275	16,58	3	0,18	6	0,36
Stavebníctvo (abs.)	Stavebníctvo (%)	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov (abs.)	Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov (%)	Doprava a skladovanie (abs.)	Doprava a skladovanie (%)	Ubytovacie a stravovacie služby (abs.)	Ubytovacie a stravovacie služby (%)	Informácie a komunikácia (abs.)	Informácie a komunikácia (%)
120	7,23	381	22,97	76	4,58	30	1,81	9	0,54
Finančné a poisťovacie činnosti (abs.)	Finančné a poisťovacie činnosti (%)	Činnosti v oblasti nehnuteľností (abs.)	Činnosti v oblasti nehnuteľností (%)	Odborné, vedecké a technické činnosti (abs.)	Odborné, vedecké a technické činnosti (%)	Administratívne a podporné služby (abs.)	Administratívne a podporné služby (%)	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (abs.)	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie (%)
11	0,66	11	0,66	65	3,92	42	2,53	74	4,46
Vzdelávanie (abs.)	Vzdelávanie (%)	Zdravotníctvo a sociálna pomoc (abs.)	Zdravotníctvo a sociálna pomoc (%)	Umenie, zábava a rekreácia (abs.)	Umenie, zábava a rekreácia (%)	Ostatné činnosti (abs.)	Ostatné činnosti (%)	Činnosti domácností ako zamestnávateľov; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie (abs.)	Činnosti domácností ako zamestnávateľov; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie (%)
70	4,22	61	3,68	4	0,24	33	1,99	0	0
Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení (abs.)	Činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení (%)	Nezistené (abs.)	Nezistené (%)						
0	0	307	18,51						

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2021, 2026

Tab. 24B: Štruktúra obyvateľov podľa postavenia v zamestnaní v obci Marcelová k 1. 1. 2021

Spolu	zamestnanec (abs.)	zamestnanec (%)	podnikateľ (abs.)	podnikateľ (%)	iné (abs.)	iné (%)	nezistené (abs.)	nezistené (%)
1659	1303	78,54	240	14,47	7	0,42	109	6,57

Zdroj: Štatistický úrad SR, SODB 2021, 2026

Vývoj nezamestnanosti v období 2009 – 2024

Úroveň nezamestnanosti patrí k najdôležitejším socio-ekonomickým ukazovateľom, ktorý ovplyvňuje životnú úroveň obyvateľstva, mieru sociálneho vylúčenia, riziko chudoby a potrebu sociálnych intervencií. Údaje o počte evidovaných uchádzačov o zamestnanie v obci Marcelová za obdobie 2009 – 2024 poukazujú na výrazné výkyvy, ktoré odzrkadľujú vplyvy celoslovenských ekonomických cyklov, pandemického obdobia a regionálnych pracovných možností.

V sledovanom období bol zaznamenaný dlhodobý klesajúci trend. Kým ku koncu roka 2009 bolo v evidencii 442 uchádzačov o zamestnanie, v nasledujúcich rokoch ich počet ešte vzrástol a vrchol dosiahol v roku 2012, keď predstavoval až 605 osôb. Toto obdobie možno charakterizovať ako čas výrazných dôsledkov hospodárskej krízy, ktoré sa citeľne prejavili aj v podmienkach obce.

Od roku 2013 však dochádza k postupnému a pomerne stabilnému poklesu. Významnejší prepad evidovaných uchádzačov bol zaznamenaný najmä medzi rokmi 2015 a 2018, keď sa počet nezamestnaných znížil z 499 na 127 osôb. Tento vývoj korešponduje s priaznivou ekonomickou situáciou, rastom pracovných príležitostí a vyšším dopytom po pracovnej sile v širšom regióne.

Nepriaznivý zlom nastal v roku 2020 a najmä v roku 2021, keď počet evidovaných uchádzačov opätovne stúpol až na 208 osôb. Nárast bol s vysokou pravdepodobnosťou ovplyvnený mimoriadnou situáciou súvisiacou s pandémiou ochorenia COVID-19, ktorá mala dopad na zamestnanosť, obmedzenie prevádzok a celkovú ekonomickú aktivitu. Po tomto období opätovne sledujeme postupnú stabilizáciu. V roku 2022 evidujeme 140 uchádzačov, v roku 2023 ich počet klesol na 118, avšak v roku 2024 došlo k miernemu nárastu na 153 osôb. Tento vývoj môže naznačovať citlivosť miestneho trhu práce na externé ekonomické faktory, rast cien energií a životných nákladov, prípadne zmeny v štruktúre pracovných príležitostí.

Celkovo možno konštatovať, že v porovnaní s obdobím spred desiatich až pätnástich rokov je situácia priaznivejšia, avšak pretrváva skupina obyvateľov, ktorí majú s uplatnením na trhu práce dlhodobý problém. Osobitnú pozornosť si vyžaduje situácia príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít žijúcich v obci. Nezamestnanosť v tejto skupine je často prepojená s nižšou úrovňou dosiahnutého vzdelania, slabšou pripravenosťou na trh práce a obmedzenými pracovnými skúsenosťami. Bez systematickej podpory môže dochádzať k generačnému prenosu nezamestnanosti a chudoby.

Tab. 25: Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie v obci Marcelová v období 2024 – 2009 (stav k 31. 12.)

	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Počet evidovaných uchádzačov o zamestnanie spolu	153	118	140	208	177	130	127	190	353	499	547	578	605	513	468	442

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2026

Nezamestnanosť predstavuje významný rizikový faktor sociálneho vylúčenia, zadlžovania domácností, znižovania životnej úrovne a vzniku závislosti od systému sociálnej pomoci. Aj napriek celkovému poklesu evidovaných uchádzačov je potrebné venovať pozornosť najmä osobám dlhodobo nezamestnaným, nízkokvalifikovaným skupinám obyvateľstva, osobám vo vyššom veku a rodinám s kumuláciou sociálnych problémov.

Uvedené skutočnosti potvrdzujú potrebu zachovania a ďalšieho rozvoja nástrojov sociálnej prevencie, sociálneho poradenstva, podpory pracovnej integrácie a spolupráce s

inštitúciami trhu práce. Významnú úlohu zohráva aj komunitná práca zameraná na posilňovanie pracovných návykov, motivácie a sociálnych zručností.

Miera evidovanej nezamestnanosti – postavenie okresu Komárno

Pri hodnotení situácie na trhu práce je pre obec Marcelová rozhodujúci vývoj v rámci okresu Komárno, ktorý predstavuje prirodzený pracovný a dochádzkový priestor obyvateľov obce. Okres Komárno patrí dlhodobo medzi okresy so strednou až mierne zvýšenou úrovňou nezamestnanosti v rámci Nitrianskeho kraja.

K 31. 12. 2025 bolo v okrese Komárno evidovaných celkovo 2720 uchádzačov o zamestnanie. Z uvedeného počtu tvorili disponibilní uchádzači v produktívnom veku 2344 osôb. Podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku na celkovom počte obyvateľov v produktívnom veku dosiahol hodnotu 4,06 %, pričom podiel disponibilných uchádzačov predstavoval 3,50 %.

Tieto údaje poukazujú na to, že okres Komárno sa pohybuje mierne nad priemerom Nitrianskeho kraja, kde podiel uchádzačov v produktívnom veku predstavuje 3,52 % a podiel disponibilných uchádzačov 3,16 %. V porovnaní s celoslovenskou úrovňou je však situácia priaznivejšia, keďže na úrovni Slovenska dosahuje podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku 4,78 % a podiel disponibilných uchádzačov 4,09 %.

Zaujímavým ukazovateľom je aj štruktúra nedisponibilných uchádzačov o zamestnanie. V rámci okresu Komárno ide najmä o osoby zapojené do vzdelávania a prípravy pre trh práce, osoby práceneschopné, účastníkov absolventskej praxe či menších obecných služieb. Táto skutočnosť naznačuje existenciu aktívnych nástrojov politiky trhu práce, ktoré napomáhajú udržiavať pracovné návyky a zvyšovať šance na uplatnenie.

Význam pre obec Marcelová

Keďže obyvatelia obce Marcelová realizujú podstatnú časť svojich pracovných aktivít práve v rámci okresu Komárno, vývoj okresných ukazovateľov má priamy dopad na sociálnu situáciu v obci. Mierne vyššia miera nezamestnanosti oproti krajskému priemeru môže zvyšovať riziko vzniku sociálnej odkázanosti, príjmovej neistoty a potreby využívania podporných mechanizmov.

Aj napriek tomu, že okres nedosahuje najhoršie hodnoty v rámci Slovenska, pretrváva potreba systematickej podpory zamestnateľnosti obyvateľov, rozvoja spolupráce s úradmi práce, podpory rekvalifikácií a individuálneho sociálneho poradenstva.

Uvedené údaje zároveň poukazujú na význam preventívnych opatrení, ktoré môžu znižovať riziko dlhodobej nezamestnanosti, najmä u nízkokvalifikovaných osôb, mladých ľudí vstupujúcich na trh práce a u obyvateľov vo vyšších vekových kategóriách.

Nezamestnanosť v obci Marcelová k 31. 12. 2025

Podľa údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny bolo ku koncu roka 2025 v obci Marcelová evidovaných 116 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu sa medzi evidovanými nachádzala 1 osoba so zdravotným postihnutím, nebol evidovaný žiadny mladistvý uchádzač o zamestnanie a evidovaných bolo 5 absolventov. Počet nedisponibilných uchádzačov predstavoval 24 osôb. Ide o skupinu, ktorá sa z rôznych dôvodov nemôže okamžite uplatniť na trhu práce (napríklad z dôvodu účasti na vzdelávaní, práceneschopnosti alebo zapojenia do aktivačných programov). Disponibilných uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku bolo 92 osôb.

Pri počte obyvateľov v produktívnom veku 2551 dosiahol podiel uchádzačov o zamestnanie v produktívnom veku hodnotu 4,55 %, pričom podiel disponibilných uchádzačov predstavoval 3,61 %. Uvedené hodnoty naznačujú, že aj keď obec nepatrí medzi oblasti s

extrémne vysokou nezamestnanosťou, na jej území existuje stabilná skupina obyvateľov, ktorí potrebujú podporu pri začleňovaní na trh práce. Z pohľadu komunitného plánovania ide o významný faktor, ktorý môže ovplyvňovať príjmovú situáciu domácností, mieru ohrozenia chudobou a dopyt po sociálnych a poradenských službách. Pozornosť je potrebné venovať najmä absolventom a osobám, ktoré sa nachádzajú mimo okamžitej dostupnosti trhu práce. Práve tieto skupiny môžu byť v prípade nepriaznivého vývoja ekonomiky vystavené riziku prechodu do dlhodobej nezamestnanosti.

Nezamestnanosť žien v obci Marcelová

Osobitný pohľad si vyžaduje situácia žien na trhu práce. Z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie tvorili ženy 68 osôb, čo predstavuje významnú časť evidovaných nezamestnaných v obci. V rámci tejto skupiny nebola evidovaná žiadna osoba so zdravotným postihnutím ani mladistvá. Evidované boli 2 absolventky. Počet nedisponibilných uchádzačiek predstavoval 13 osôb, pričom disponibilných žien v produktívnom veku bolo 55. Pri počte žien v produktívnom veku 1235 dosiahol podiel uchádzačok o zamestnanie 5,51 % a podiel disponibilných uchádzačiek 4,45 %. V porovnaní s celkovými hodnotami za obec ide o vyššie percentuálne zastúpenie, čo môže naznačovať väčšie bariéry vstupu alebo návratu žien na trh práce. Medzi možné faktory patria najmä starostlivosť o deti alebo závislých členov rodiny, nižšia flexibilita pracovných príležitostí, prípadne obmedzená dopravná dostupnosť zamestnania. Táto situácia vytvára priestor pre rozvoj opatrení podporujúcich zosúlaďovanie rodinného a pracovného života, dostupnosť sociálnych služieb a individuálne poradenstvo.

Implikácie pre komunitné plánovanie

Uvedené údaje potvrdzujú, že nezamestnanosť zostáva jedným z významných sociálnych determinantov ovplyvňujúcich kvalitu života obyvateľov obce Marcelová. Aj keď sa obec nachádza v relatívne stabilizovanom prostredí, existujú skupiny, ktoré vyžadujú zvýšenú pozornosť samosprávy a partnerských inštitúcií. Komunitný plán sociálnych služieb preto musí počítať s podporou:

- sociálneho a pracovného poradenstva,
- preventívnych programov,
- opatrení na zvýšenie zamestnateľnosti,
- ako aj so spoluprácou s orgánmi trhu práce a ďalšími subjektmi.

Tab. 26: Miery evidovanej nezamestnanosti na rôznych regionálnych úrovniach k 31. 12. 2025

Územie	*Prítok UoZ v mesiaci	*Odtok UoZ v mesiaci	Stav UoZ ku koncu mesiaca	Počet nedisponibilných UoZ					*Obyvateľstvo v produktívnom veku (OPV)*	Počet disponibilných UoZ v produktívnom veku	Podiel UoZ v PV na OPV (v %) (PU)	Podiel disponibilných UoZ v PV na OPV (v %) (PDU)
				spolu	z toho							
					Vzdelávanie a príprava pre trh práce, Rekvalifikácia	Dočasná pracovná neschopnosť a OČR	Absolventská prax a Prax pre mladých	Menšie obecné služby a PUPN				
Komárno	298	161	2 720	375	27	271	10	71	66 965	2 344	4,06	3,50
Nitriansky kraj	2 072	1 260	15 610	1 570	143	1 113	62	266	444 063	14 039	3,52	3,16
Slovensko	*17 459*	*10 130*	*172 707*	*25 056*	*1 373*	*10 325*	*440*	*13 271*	*3 611 533*	*147 628*	*4,78*	*4,09*

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 27: Základné ukazovatele o nezamestnanosti v obci Marcelová k 31. 12. 2025

Stav UoZ ku koncu mesiaca	z toho			Počet nedisponibilných UoZ	OPV	Počet disponibilných UoZ v PV	PU (v %)	PDU (v %)
	občania so ZP	mladiství	absolventi					
116	1	0	5	24	2 551	92	4,55	3,61

Disponibilný UoZ: je UoZ, ktorý bezprostredne po ponuke voľného pracovného miesta môže nastúpiť do pracovného pomeru.
Produktívny vek (PV): je vek najmenej 15 rokov a najviac 64 rokov, v ktorom je väčšina obyvateľstva ekonomicky aktívna.
UoZ vo veku 15 – 64 r. (UoZ v PV): je UoZ, ktorý dosiahol vek najmenej 15 rokov a najviac 64 rokov.
Obyvateľstvo v produktívnom veku (OPV): osoby s trvalým pobytom na území SR v PV.
Podiel UoZ v PV na OPV (PU): je podiel počtu UoZ v PV k počtu OPV vyjadrený v percentách. = („UoZ v PV“/“OPV“) * 100
Podiel disponibilných UoZ v PV na OPV (PDU): je podiel počtu disponibilných UoZ v PV k počtu OPV vyjadrený v percentách. = („disponibilní UoZ v PV“/“OPV“) * 100
Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 28: Základné ukazovatele o nezamestnanosti v obci Marcelová k 31. 12. 2025 – ženy

Stav UoZ ku koncu mesiaca	z toho			Počet nedisponibilných UoZ	OPV	Počet disponibilných UoZ v PV	PU (v %)	PDU (v %)
	občania so ZP	mladiství	absolventi					
68	0	0	2	13	1 235	55	5,51	4,45

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 29: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie v obci Marcelová – stav k 31. 12. 2025

UoZ spolu	v tom											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	n/a	bezprostred. pred evidenciou bez zamestnania
116	0	1	4	4	2	7	1	9	3	24	0	61

Poznámka:
SK ISCO-08
1 Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci
2 Špecialisti
3 Technici a odborní pracovníci
4 Administratívni pracovníci
5 Pracovníci v službách a obchode
6 Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve
7 Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci
8 Operátori a montéri strojov a zariadení
9 Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci
0 Príslušníci ozbrojených síl

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 30: Štruktúra UoZ podľa profesie (SK ISCO-08) vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie v obci Marcelová – stav k 31. 12. 2025 – ženy

UoZ spolu	v tom											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	n/a	bezprostred. pred evidenciou bez zamestnania
68	0	0	2	2	2	5	1	2	0	15	0	39

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 31: Štruktúra UoZ podľa odvetvia posledného zamestnávateľa (SK NACE) – zamestnanie bezprostredne pred zaradením do evidencie v obci Marcelová – stav k 31. 12. 2025

UoZ spolu	v tom																						
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	n/a	bezprostred. pred evidenciou bez zamestnania
116	4	0	6	0	0	3	12	3	2	0	0	0	3	3	8	2	0	1	1	0	0	7	61

SK NACE - odvetvová klasifikácia ekonomických činností

A	poľnohosp., lesníctvo a rybolov
B	ťažba a dobývanie
C	priemyselná výroba
D	dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu
E	dodávka vody, čistenie a odvod odp. vôd, odpady a služ.
F	stavebníctvo
G	veľkoobchod a maloobchod, oprava motor. voz. a motoc.
H	doprava a skladovanie
I	ubytovacie a stravovacie služby
J	informácie a komunikácia
K	finančné a poisťovacie služby
L	činnosti v oblasti nehnuteľností
M	odborné, vedecké a technic. činnosti
N	administratívne a podporné služby
O	verejná správa a obrana, povinné sociál. zabezp.
P	vzdelávanie
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc
R	umenie, zábava a rekreácia
S	ostatné činnosti
T	činnosti domácností ako zamestnávateľov
U	činnosti extrateritoriálnych organiz. a združení

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 32: Štruktúra UoZ podľa odvetvia posledného zamestnávateľa (SK NACE) – zamestnanie bezprostredne pred zaradením do evidencie v obci Marcelová – stav k 31. 12. 2025 – ženy

UoZ spolu	v tom																						
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	n/a	bezprostred. pred evidenciou bez zamestnania
68	3	0	2	0	0	1	7	0	2	0	0	0	3	2	3	1	0	0	1	0	0	4	39

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 33: Štruktúra UoZ podľa najvyššie dosiahnutého vzdelania (ISCED) v obci Marcelová – stav k 31. 12. 2025

UoZ spolu	v tom									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	n/a
116	0	7	39	58	3	0	2	7	0	0

ISCED (The International Standard Classification of Education) – Medzinárodná štandardná klasifikácia vzdelávania

0 predprimárne vzdelanie
1 primárne vzdelanie
2 nižšie sekundárne vzdelanie
3 vyššie sekundárne vzdelanie
4 post sekundárne neterciárne vzdelanie
5 terciárne vzdelanie (nie VŠ)
6 terciárne vzdelanie (VŠ 1. stupeň)
7 terciárne vzdelanie (VŠ 2. stupeň)
8 terciárne vzdelanie (VŠ 3. stupeň)

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 34: Štruktúra UoZ podľa najvyššie dosiahnutého vzdelania (ISCED) v obci Marcelová – stav k 31. 12. 2025 – ženy

UoZ spolu	v tom									
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	n/a
68	0	2	28	33	1	0	1	3	0	0

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 35: Štruktúra UoZ podľa veku v obci Marcelová – stav k 31. 12. 2025

UoZ spolu	v tom										
	do 20 r.	20-24 r.	25-29 r.	30-34 r.	35-39 r.	40-44 r.	45-49 r.	50-54 r.	55-59 r.	60 r. a viac	n/a
116	1	15	10	5	14	10	15	19	17	10	0

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 36: Štruktúra UoZ podľa veku v obci Marcelová – stav k 31. 12. 2025 – ženy

UoZ spolu	v tom										
	do 20 r.	20-24 r.	25-29 r.	30-34 r.	35-39 r.	40-44 r.	45-49 r.	50-54 r.	55-59 r.	60 r. a viac	n/a
68	0	9	7	3	9	4	9	14	8	5	0

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 37: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie (v mesiacoch) v obci Marcelová – stav k 31. 12. 2025

UoZ spolu	v tom										
	do 3 m.	4 - 6 m.	7 - 9 m.	10 - 12 m.	13 - 18 m.	19 - 24 m.	25 - 30 m.	31 - 36 m.	37 - 42 m.	43 - 48 m.	nad 48 m.
116	31	22	15	6	11	6	4	3	6	0	12

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 38: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie (v mesiacoch) v obci Marcelová – stav k 31. 12. 2025 – ženy

UoZ spolu	v tom										
	do 3 m.	4 - 6 m.	7 - 9 m.	10 - 12 m.	13 - 18 m.	19 - 24 m.	25 - 30 m.	31 - 36 m.	37 - 42 m.	43 - 48 m.	nad 48 m.
68	19	13	9	4	4	6	2	0	4	0	7

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 39: Štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z. v obci Marcelová – stav k 31. 12. 2025

UoZ spolu	z toho								
	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)	i)
96	5	46	44	46	65	0	0	1	3

Číselník typov znevýhodnených UoZ podľa zák.č. 5/2004 Zb. § 8 písm.:

a) absolvent školy – občan mladší ako 26 rokov veku, ktorý ukončil príslušným stupňom vzdelania sústavnú prípravu na povolanie v dennej forme štúdia pred menej ako dvomi rokmi a od jej ukončenia nemal pravidelne platené zamestnanie
b) občan starší ako 50 rokov veku
c) dlhodobo nezamestnaný občan - občan vedený v evidencii UoZ najmenej 12 po sebe nasledujúcich mesiacov
d) občan, ktorý dosiahol vzdelanie nižšie ako stredné odborné vzdelanie
e) občan, ktorý v období najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov pred zaradením do evidencie UoZ nemal pravidelne platené zamestnanie a nevykonával alebo neprevádzkoval samostatnú zárobkovú činnosť dlhšie ako 6 po sebe nasledujúcich mesiacov
f) štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bol udelený azyl alebo ktorému bola poskytnutá doplnková ochrana
g) osamelý občan – občan, ktorý žije ako osamelá dospelá osoba s jednou alebo viacerými osobami odkázanými na jeho starostlivosť alebo starajúca sa aspoň o jedno dieťa pred skončením povinnej školskej dochádzky,
h) občan so zdravotným postihnutím
i) občan, ktorý ukončil poberanie materského alebo poberanie rodičovského príspevku menej ako dva roky pred zaradením do evidencie uchádzačov o zamestnanie a ktorý počas poberania materského alebo počas poberania rodičovského príspevku nemal príjem zo zárobkovej činnosti zamestnanca a zo samostatnej zárobkovej činnosti

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 40: Štruktúra UoZ znevýhodnených podľa § 8 zákona č. 5/2004 Z. z. v obci Marcelová – stav k 31. 12. 2025 – ženy

UoZ spolu	z toho								
	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)	h)	i)
58	2	27	24	30	41	0	0	0	3

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 41: Štruktúra UoZ podľa rodinného stavu v obci Marcelová – stav k 31. 12. 2025

UoZ spolu	v tom					
	slobodný/slobodná	ženatý/vydatá	rozvedený/rozvedená	vdovec/vdova	registrované partnerstvo	nezistené
116	45	54	11	5	0	1

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

Tab. 42: Štruktúra UoZ podľa rodinného stavu v obci Marcelová – stav k 31. 12. 2025 – ženy

UoZ spolu	v tom					
	slobodná	vydatá	rozvedená	vdova	registrované partnerstvo	nezistené
68	22	35	7	4	0	0

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, 2026

V kontexte celej populácie v produktívnom veku, v obci okolo 920 osôb, je zrejmé, že nezamestnaní predstavujú len malý segment miestnej pracovnej sily. Z hľadiska štruktúry uchádzačov je dôležité upozorniť na prítomnosť osôb so zdravotným postihnutím, ktoré tvoria špecifickú cieľovú skupinu sociálnych služieb a vyžadujú podporu pri integrácii na trh práce. Rovnako prítomnosť absolventov poukazuje na potrebu udržiavať základné poradenské služby a prepojenie s úradom práce a zamestnávateľmi.

Sociálne implikácie pre obec

Nízka úroveň nezamestnanosti znamená, že väčšina ekonomicky aktívnych obyvateľov si dokáže nájsť uplatnenie na regionálnom trhu práce. Napriek tomu zostáva potrebné venovať pozornosť znevýhodneným skupinám – najmä osobám so zdravotným postihnutím, osobám s dlhodobejšou pracovnou históriou mimo trhu práce a jednotlivcom s nízkou kvalifikáciou. Tieto skupiny sú potenciálnymi prijímateľmi sociálneho poradenstva, aktivizačných činností a programov sociálnej podpory.

Celkovo možno konštatovať, že obec Marcelová vstupuje do programového obdobia 2026 – 2031 s priaznivou situáciou na trhu práce, ktorá predstavuje dobrý základ pre sociálnu stabilitu a nižší tlak na sociálne služby, avšak s potrebou pokračovať v cielenej podpore skupín obyvateľov ohrozených sociálnym vylúčením.

Bývanie ako predpoklad sociálnej stability a inklúzie

Bývanie predstavuje jednu zo základných podmienok sociálnej stability, bezpečia a dôstojného života obyvateľov obce Marcelová. Stabilné a primerané bývanie je kľúčovým faktorom, ktorý ovplyvňuje zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelávanie detí, rodinné vzťahy aj mieru sociálneho začlenenia jednotlivcov a rodín. Nedostatočné alebo neisté bývanie môže naopak viesť k prehlbovaniu sociálnych problémov, zadlžovaniu domácností a generačnému prenosu chudoby.

V obci Marcelová existujú obecné nájomné byty, ktoré predstavujú významný nástroj podpory bývania najmä pre mladé rodiny, osoby v nepriaznivej sociálnej situácii (celkovo 6 bytových domov, v ktorých je 75 obecných nájomných bytov). Obec tak disponuje základným mechanizmom, ktorý umožňuje adresne reagovať na bytové potreby obyvateľov.

Zároveň je potrebné reflektovať skutočnosť, že v obci žije významná skupina obyvateľov v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít. V tejto súvislosti nadobúda oblasť bývania osobitný význam, keďže kvalita bývania, hygienické podmienky a stabilita domácností sú priamo prepojené so sociálnou inklúziou, vzdelávaním detí, zdravotným stavom a zamestnateľnosťou členov domácností.

Obec Marcelová bude v nasledujúcom období:

- systematicky monitorovať situáciu v oblasti bývania a identifikovať domácnosti ohrozené stratou bývania,
- zohľadňovať sociálnu situáciu rodín pri prideľovaní obecných nájomných bytov,
- podporovať udržiavanie primeraných hygienických a technických štandardov bývania,
- hľadať možnosti rozšírenia alebo obnovy obecného bytového fondu prostredníctvom externých zdrojov,
- prepájať opatrenia v oblasti bývania s aktivitami zameranými na zamestnanosť, vzdelávanie a sociálnu prevenciu.

Stabilné a dostupné bývanie predstavuje základný stabilizačný prvok sociálneho systému obce a je nevyhnutným predpokladom úspešnej realizácie opatrení v oblasti sociálnej inklúzie, zamestnanosti a podpory rodín. Systematický rozvoj tejto oblasti preto bude integrálnou súčasťou sociálnej politiky obce Marcelová v období rokov 2026 – 2031.

Rozvoj pobytových sociálnych služieb pre seniorov

Samostatnou, avšak úzko súvisiacou oblasťou je rozvoj pobytových sociálnych služieb pre seniorov podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. V súčasnosti sa na území obce nenachádza zariadenie pre seniorov, čo znamená, že obyvatelia odkázaní na pobytovú starostlivosť sú umiestňovaní mimo obce.

V oblasti rozvoja tejto sociálnej služby je identifikovaný významný potenciál. Miestna rímskokatolícka farnosť deklarovala zámer zriadiť zariadenie pre seniorov s predpokladanou kapacitou 13 miest. Zároveň obec Marcelová plánuje výstavbu zariadenia pre seniorov s plánovanou kapacitou približne 30 miest.

Tieto zámery predstavujú zásadný posun v zabezpečení dostupnosti pobytovej starostlivosti a môžu významne prispieť k:

- zvýšeniu dostupnosti dlhodobej starostlivosti pre seniorov,
- zníženiu potreby umiestňovania obyvateľov mimo obce,
- posilneniu princípu zotrvania obyvateľov v ich prirodzenom sociálnom prostredí,
- vytvoreniu nových pracovných príležitostí v oblasti sociálnych služieb.

Stabilné bývanie a rozvoj pobytových sociálnych služieb tak tvoria vzájomne sa dopĺňajúce piliere sociálnej stability obce. Systematický rozvoj tejto oblasti bude integrálnou súčasťou sociálnej politiky obce Marcelová v období rokov 2026 – 2031.

5 Analýza poskytovaných sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a poskytovateľov sociálnych služieb v obci Marcelová

Obec Marcelová je väčšia vidiecka samospráva s približne 3830 – 3860 obyvateľmi, čo prirodzene determinuje rozsah a typ sociálnych služieb, ktoré je schopná priamo zabezpečovať z vlastných kapacít. V súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. má obec povinnosť poskytovať svojim obyvateľom dostupné sociálne služby v takom rozsahu, ktorý zodpovedá jej veľkosti, finančným možnostiam a demografickému profilu.

Špecifickým faktorom sociálneho prostredia obce je prítomnosť marginalizovaných rómskych komunít, ktoré podľa dostupných odhadov tvoria približne 20 % obyvateľstva. Táto skutočnosť výrazne ovplyvňuje charakter sociálnych potrieb v území a vytvára zvýšené nároky na sociálnu prevenciu, komunitnú prácu, podporu zamestnateľnosti a riešenie sociálneho vylúčenia. Popri tejto skupine je potrebné zohľadniť aj rastúci podiel seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením a rodiny s deťmi, ktoré predstavujú ďalšie významné cieľové skupiny sociálnej politiky obce.

Sociálne potreby obce sú preto koncentrované najmä na marginalizovanú rómsku komunitu, na jednotlivcov a domácnosti, ktoré sa ocitajú v nepriaznivej sociálnej situácii, ako aj na rastúcu skupinu seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením a rodiny s deťmi.

V súčasnosti obec zabezpečuje predovšetkým základné formy sociálnych služieb, ktoré sú typické pre obce strednej veľkosti v rurálnom priestore. Ide najmä o:

- Domáca opatrovateľská služba – domáca opatrovateľská služba (DOS) je terénna sociálna služba poskytovaná v prirodzenom sociálnom prostredí občanov, ktorí sa pre svoje ťažké zdravotné postihnutie alebo zdravotný stav ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii. Ide o prípady, keď sa občan z dôvodu zníženej sebestačnosti nie je schopný postarať sám o seba, a to ani za pomoci svojich blízkych. Poskytovanie služby sa určuje v hodinách, podľa stupňa odkázanosti občana stanoveného na základe jeho individuálnych potrieb. Služba je poskytovaná podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov a definovaná v § 41 príslušného zákona. Podmienky zabezpečenia opatrovateľskej služby v obci Marcelová sú určené vo Všeobecne záväznom nariadení obce Marcelová č. 5/2018 o poskytovaní sociálnych služieb, o spôsobe určenia úhrady a výške úhrad za sociálne služby na území obce Marcelová. K 2. 2. 2026 v obci boli 3 opatrovatelia, kým počet opatrovaných bol 7.
- Terénna sociálna práca – obec sa so svojimi terénnymi pracovníkmi (k 2. 2. 2026 boli 2 terénni pracovníci) usiluje o: zabezpečenie sociálneho začlenenia a prevencie sociálneho vylúčenia ohrozených osôb a skupín, zmiernenie negatívnych dôsledkov a rizík životných situácií sociálne vylúčených ľudí, vrátane dopadu na celú komunitu obce, zmiernenie nerovnosti, vrátane nerovného prístupu k vzdelaniu, bývaniu, sociálnej ochrane, zdravotnej starostlivosti a zamestnaniu, priblíženie ťažko dostupných služieb pre klientov, rodiny a komunity a v neposlednom rade dosiahnutie rozvoja – znovunadobudnutia sociálnych kompetencií klienta
- Základné sociálne poradenstvo – obec plní povinnosť poskytovať základné sociálne poradenstvo pre obyvateľov, ktorí potrebujú orientáciu v sociálnych dávkach, príspevkoch, kompenzáciách fyzickým osobám s ťažkým zdravotným postihnutím

(ŤZP, k 1. 12. 2025 ich počet bol 75), podpore pre rodiny a pri riešení nepriaznivých sociálnych situácií; poradenstvo je poskytované priebežne pracovníkmi obecného úradu.

Obec Marcelová v sociálnej oblasti okrem vyššie uvedených vykonáva aj ďalšie činnosti zadefinované zákonmi, a to:

- poskytnutie jednorazovej dávky v hmotnej núdzi,
- základné sociálne poradenstvo,
- činnosť Denného centra pre dôchodcov,
- poskytnutie pomoci pri umiestňovaní do zariadení fyzických osôb odkázaných na pomoc inej fyzickej osoby,
- funkciu osobitného príjemcu sociálnych dávok,
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia ...).

Na území obce Marcelová sa nevyskytujú osoby bez domova ani osoby žijúce v podmienkach akútneho alebo chronického bezdomovectva. Obec neeviduje prípady osôb, ktoré by potrebovali nízkoprahové služby, nocľaháreň, útulok alebo služby terénnej sociálnej práce zamerané na ľudí bez prístrešia. Sociálne riziká spojené s bezdomovectvom sa preto aktuálne v obci neprejavujú. Miestna samospráva však venuje pozornosť prevencii, monitoruje prípadné rizikové situácie.

Okrem sociálnych služieb zabezpečovaných obcou zohrávajú dôležitú úlohu v systéme sociálnej podpory aj neziskové organizácie a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb pôsobiaci na území obce.

Hlavnou demografickou výzvou súčasného, no najmä budúceho rozvoja sociálnych služieb v obci (ako aj na Slovensku) sa stáva populačné starnutie obyvateľstva. V strednodobom horizonte je potrebné v Marcelovej:

- naďalej zabezpečiť poskytovanie terénnej opatrovateľskej služby v domácom prostredí, aby sa zabezpečilo zotrvanie občanov v prirodzenom domácom prostredí s cieľom zlepšenia kvality života občanov odkázaných na pomoc inej osoby.

Na základe rozhovorov so seniormi žijúcimi v obci Marcelová bolo identifikovaných viacero podnetov týkajúcich sa ich každodenných potrieb a očakávaní. Viacerí seniori uviedli, že by privítali aktívnejší klubový život, ktorý by im umožnil pravidelné stretávanie sa a vytváranie sociálnych väzieb. Posilnenie komunitných a klubových aktivít pre seniorov by prispelo k prevencii sociálnej izolácie a k zvýšeniu kvality ich života.

Zdravotná starostlivosť predstavuje neoddeliteľnú súčasť celkového zabezpečenia kvality života obyvateľov obce a významne dopĺňa systém sociálnych služieb. Dostupnosť zdravotnej starostlivosti je kľúčová najmä pre seniorov, osoby so zdravotným postihnutím, chronicky chorých obyvateľov a zraniteľné skupiny, ktoré sú zároveň najčastejšími prijímateľmi sociálnych služieb.

V obci Marcelová je zabezpečená dostupnosť základnej zdravotnej infraštruktúry v kvalitných priestorových podmienkach integrovaného zdravotného strediska, ktorá významne prispieva k stabilite a kvalite života miestnych obyvateľov. V období 2020 – 2021 Obec Marcelová realizovala projekt „Budovanie Centra integrovanej zdravotnej starostlivosti v obci Marcelová“. Cieľom projektu bolo prostredníctvom modernizácie miestnej zdravotníckej infraštruktúry zlepšiť integráciu ambulantnej zdravotnej starostlivosti v spádovej

oblasti a poskytovanie sociálnych služieb nadväzujúcich na zdravotnú starostlivosť. Priamo na území obce sa nachádzajú dve všeobecné ambulancie pre dospelých, jedna všeobecná ambulancia pre deti a dorast, jedna ambulancia zubného lekárstva, jedna lekáreň a ambulancia rýchlej zdravotnej pomoci.

Prítomnosť týchto zdravotníckych zariadení predstavuje dôležitý prvok miestnej občianskej vybavenosti. Zabezpečuje základnú dostupnosť zdravotnej starostlivosti bez nutnosti dochádzania do okresného mesta, čo má osobitný význam najmä pre seniorov, osoby so zníženou mobilitou a chronicky chorých pacientov. Dostupnosť zdravotných služieb zároveň podporuje prevenciu, včasnú diagnostiku a kontinuitu starostlivosti, čím nepriamo znižuje tlak na sociálne služby obce.

Analýza potrieb obyvateľov, ako aj demografický vývoj obce Marcelová, jednoznačne poukazujú na rastúce nároky na systém zdravotnej a sociálnej starostlivosti. Zvyšujúci sa priemerný vek obyvateľstva, nárast počtu seniorov vo veku 65 rokov a viac, ako aj postupný rast skupiny obyvateľov vo vyšších vekových kategóriách (najmä nad 75 a 80 rokov), vytvárajú dlhodobý tlak na dostupnosť kvalitných služieb priamo v mieste bydliska.

Starnutie populácie prirodzene prináša vyšší výskyt chronických ochorení, zníženú mobilitu, potrebu pravidelného zdravotného dohľadu a častejšiu odkázanosť na pomoc inej osoby. Súčasne dochádza k postupnému oslabovaniu neformálnych rodinných väzieb, keďže časť produktívnej populácie dochádza za prácou mimo obce alebo pracuje mimo regiónu. Tieto faktory zvyšujú význam dostupnosti lokálnych zdravotníckych služieb a rozvoja komunitných foriem starostlivosti.

V nadväznosti na uvedené skutočnosti sú v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHRSR) obce Marcelová v rámci Strategického cieľa 2.1. „Skvalitniť zdravotnícke a sociálne služby v obci“ definované dve prioritné rozvojové aktivity:

- *2.1.1 Skvalitniť a udržať ponuku zdravotníckych služieb v obci*

  Základným predpokladom stability systému starostlivosti je udržanie existujúcich ambulancií a zdravotníckych prevádzok na území obce. Zachovanie dostupnosti všeobecnej ambulantnej starostlivosti pre dospelých, deti a dorast, zubnej ambulancie, lekárne a rýchlej zdravotnej pomoci je kľúčové pre zabezpečenie základnej zdravotnej dostupnosti bez potreby dochádzania do okresného mesta. Udržanie týchto služieb má zásadný význam najmä pre seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením a chronicky chorých pacientov.
- *2.1.2 Skvalitniť a rozšíriť ponuku sociálnych služieb*

  V reakcii na demografické trendy obec plánuje vybudovanie sociálno-zdravotného nízkokapacitného zariadenia. Takéto zariadenie by mohlo poskytovať kombinovanú starostlivosť pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, prípadne ambulantné alebo krátkodobé pobytové služby. Cieľom je umožniť obyvateľom zotrvať čo najdlhšie v prirodzenom prostredí obce a zároveň zabezpečiť dostupnú starostlivosť v prípade zhoršenia zdravotného alebo sociálneho stavu.

Prepojenie zdravotnej a sociálnej starostlivosti predstavuje moderný prístup k riešeniu potrieb starnúcej populácie. Rozvoj lokálnej infraštruktúry v tejto oblasti zároveň zvyšuje atraktivitu obce pre obyvateľov všetkých vekových skupín a prispieva k dlhodobej udržateľnosti jej rozvoja.

Komunitný život a občianske aktivity v obci Marcelová

Komunitný život predstavuje dôležitý pilier sociálnej stability a súdržnosti v obci Marcelová. Pravidelná aktivita občianskych združení, športových klubov, záujmových skupín a neformálnych komunít významne prispieva k budovaniu vzťahov medzi obyvateľmi, posilňovaniu sociálneho kapitálu a podpore kvality života v obci.

V Marcelovej pôsobí viacero registrovaných aj neregistrovaných organizácií, ktoré sa aktívne podieľajú na tvorbe komunitného prostredia, realizujú voľnočasové aktivity, športové podujatia, kultúrne akcie a podporujú stretávanie obyvateľov naprieč generáciami. Ich činnosť dopĺňa systém sociálnych služieb a predstavuje významný preventívny faktor pred sociálnou izoláciou či sociálno-patologickými javmi.

Medzi najaktívnejšie subjekty komunitného života patria najmä:

- CSEMADOK – Základná organizácia Marcelová
- Dobrovoľný hasičský zbor Marcelová
- FK Marcelová (futbalový klub)
- Marcelovský klub dôchodcov
- Poľovnícke združenie Marcelová
- Rád rytierov vín princa Svätého Imricha
- Rímskokatolícka cirkev, farnosť Marcelová
- Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku zbor Marcelová
- Účelové zariadenie ÚZKA CESTA – KESKENY ÚT (prevádzkuje miestne detské jasle)
- Miestna organizácia Slovenského rybárskeho zväzu, Marcelová
- Zápasnícky Klub Marcelová
- Základná organizácia zdravotne postihnutých v Marcelovej
- Historický lukostrelecký klub Fekete Sólyom – Történelmi Íjászklub
- Asociácia Tradičnej Lukostreľby
- MERIDA - Historický lukostrelecký klub o. z.
- SZMCS – ZSMN, 35. skautský zbor „Baranyai János“ Marcelová

Dôležitú úlohu v komunitnom živote zohrávajú aj vzdelávacie inštitúcie. V obci Marcelová sa nachádza viac školských zariadení, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti obce Marcelová.

Základné školy:

▪ *Základná škola s vyučovacím jazykom maďarským – Alapiskola (adresa: Cesta na vŕšku 1, Marcelová; webová stránka: https://www.zsmmarcelova.edu.sk/)*

▪ Základná škola (adresa: Cesta na vŕšku 1, Marcelová; webová stránka: https://zsmarcelova.edupage.org/)

Materské školy:

▪ Materská škola s vyučovacím jazykom maďarským – Óvoda,

▪ Materská škola – Óvoda.

Na území obce Marcelová sa nachádza aj elokované pracovisko ako súčasť Špeciálnej základnej školy – Speciális Alapiskola, ktoré organizačne patrí pod Špeciálnu základnú školu s vyučovacím jazykom maďarským v Hurbanove. Elokované pracovisko zabezpečuje výchovno-vzdelávací proces pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Jeho existencia prispieva k zabezpečeniu dostupnosti špecializovaného vzdelávania priamo v

obci a znižuje potrebu dochádzania žiakov do vzdialenejších miest, čím podporuje inklúziu a dostupnosť vzdelávacích služieb pre zraniteľné skupiny obyvateľstva.

Materské a základné školy v Marcelovej predstavujú prirodzené centrá stretávania sa rodičov, detí a pedagogických pracovníkov. Okrem plnenia vzdelávacej funkcie zohrávajú významnú úlohu aj v oblasti sociálnej prevencie a komunitného rozvoja.

Školské zariadenia pravidelne organizujú kultúrne, športové a spoločenské podujatia, ktoré zapájajú nielen deti, ale aj ich rodiny a širšiu verejnosť. Prostredníctvom školských a mimoškolských aktivít sa posilňuje spolupatričnosť obyvateľov, buduje sa vzťah detí k miestnej komunite a podporuje sa medzigeneračná spolupráca.

V kontexte komunitného plánovania sociálnych služieb majú školy význam aj ako partneri pri identifikácii sociálnych rizík, práci s rodinami v nepriaznivej situácii a realizácii preventívnych programov. Včasná intervencia v prostredí školy môže významne prispieť k predchádzaniu sociálnym problémom, podpore inklúzie a rozvoju rovnosti príležitostí. Vzdelávacie inštitúcie tak predstavujú stabilný a dôležitý pilier sociálnej infraštruktúry obce Marcelová, ktorý prispieva k dlhodobej udržateľnosti jej rozvoja a kvalite života obyvateľov.

6 Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov obce na rozvoj sociálnych služieb

V obci Marcelová, vzhľadom na jej veľkosť a úzke sociálne väzby medzi obyvateľmi, prebiehal zber informácií predovšetkým formou priamej komunikácie s komunitou. Namiesto rozsiahleho kvantitatívneho dotazníkového prieskumu bol zvolený kvalitatívny komunitný prístup, ktorý umožnil zachytiť nielen štatistické údaje, ale aj konkrétne životné situácie, skúsenosti a každodenné potreby obyvateľov. Informácie boli získavané prostredníctvom:

- individuálnych rozhovorov s obyvateľmi, ktorí sa dobrovoľne podelili o svoje skúsenosti so sociálnymi službami, starostlivosťou o seniorov, rodinnými výzvami, zdravotným stavom či ekonomickou situáciou,
- hlbších konzultácií so zástupcami obce, ktorí dlhodobo riešia žiadosti o sociálnu pomoc a disponujú komplexným prehľadom o sociálnej situácii v obci,
- neformálnych podnetov získaných počas návštev u seniorov, komunikácie s opatrovateľkami, rozhovorov s rodinami a práce s komunitou.

Takýto komunitný spôsob zisťovania potrieb poskytol realistický a detailný obraz o tom, ktoré služby obyvatelia považujú za kľúčové, ktoré vnímajú ako nedostatočné a ktoré by bolo potrebné do budúcnosti rozvíjať. Zároveň umožnil identifikovať aj menej viditeľné potreby, ktoré často nie sú zachytené v štandardných dotazníkoch, no majú významný dopad na kvalitu života – napríklad osamelosť seniorov, obmedzenú mobilitu, dostupnosť dopravy k lekárovi, záťaž rodinných opatrovateľov či potrebu podpory duševného zdravia.

Výsledky analýzy jednoznačne potvrdzujú demografické trendy obce – rastúci počet seniorov, zvyšovanie priemerného veku, stabilný počet rodín s deťmi a existenciu skupín obyvateľov s nepriaznivým zdravotným stavom alebo zníženou sebestačnosťou.

Osobitnú pozornosť si vyžadujú aj potreby marginalizovaných rómskych komunít, ktoré tvoria významnú časť obyvateľstva obce. V rámci komunitných rozhovorov boli identifikované najmä potreby v oblasti sociálnej inklúzie, podpory zamestnateľnosti, zlepšovania bytových podmienok, práce s deťmi a mládežou, finančnej gramotnosti a prevencie zadlženosti. Zároveň sa ukazuje význam terénnej a komunitnej práce ako nástroja, ktorý umožňuje včasnú intervenciu, podporu rodičovských kompetencií a znižovanie rizika sociálneho vylúčenia.

Komunitné zisťovanie tak potvrdilo, že rozvoj sociálnych služieb v obci musí reagovať na viacero paralelných výziev:

- rastúcu potrebu starostlivosti o seniorov,
- podporu rodín s deťmi,
- systematickú prácu s marginalizovanými komunitami,
- podporu osôb so zdravotným znevýhodnením,
- preventívne opatrenia v oblasti sociálneho vylúčenia a chudoby.

Takto získané poznatky predstavujú dôležitý základ pre definovanie priorít a opatrení Komunitného plánu sociálnych služieb na obdobie 2026 – 2031.

SWOT analýza v oblasti sociálnych služieb v obci Marcelová

Silné stránky

- Stabilne fungujúca domáca opatrovateľská služba reagujúca na potreby rastúcej seniorskej populácie
- Zabezpečená terénna sociálna práca zameraná na sociálne začlenenie a prevenciu sociálneho vylúčenia ohrozených osôb a skupín
- Poskytovanie základného sociálneho poradenstva a dobrá informovanosť obyvateľov o možnostiach sociálnej podpory
- Dostupnosť základných zdravotných ambulancií priamo v obci
- Existencia obecných nájomných bytov ako nástroja podpory bývania
- Aktívna a funkčná komunikácia medzi obcou, opatrovateľkami, terénnymi pracovníkmi a komunitou
- Úzka spolupráca obce s ÚPSVaR Komárno, najmä v oblasti zamestnanosti, sociálnych dávok a poradenstva
- Aktívne pôsobenie ZO Slovenského zväzu zdravotne postihnutých ako významného komunitného partnera
- Dlhodobá podpora komunitných, športových a kultúrnych aktivít zo strany samosprávy
- Silné komunitné väzby a dobrá vzájomná informovanosť obyvateľov, umožňujúce včasnú identifikáciu sociálnych potrieb
- Kvalitná sieť fungujúcich školských a predškolských zariadení plniacich aj komunitnú a preventívnu funkciu
- Pozitívny a aktívny prístup samosprávy k riešeniu sociálnych otázok a k rozvoju sociálnych služieb
- Skúsenosti obce s prípravou a realizáciou projektov financovaných z externých zdrojov

Slabé stránky

- Obmedzené finančné možnosti obce, ktoré limitujú rozširovanie sociálnych služieb a investície do sociálnej infraštruktúry
- Nedostatočne rozvinutá sieť komunitných a preventívnych programov
- Oslabená demografická stabilita obce - starnutie obyvateľstva – rast počtu obyvateľov vo veku 65+ z 449 (2009) na 643 (2024)
- Absencia pobytového zariadenia sociálnych služieb v obci (napr. zariadenie pre seniorov)
- Absencia špecializovaných služieb pre osoby s demenciou, duševnými poruchami
- Menej rozvinuté služby pre rodiny s deťmi, najmä v oblasti prevencie, poradenstva a voľnočasových aktivít
- Nárast sociálno-patologických javov u miestnych obyvateľov
- Nevyhovujúca vzdelanostná úroveň obyvateľstva
- Obmedzené miestne pracovné príležitosti priamo v obci
- Závislosť obyvateľov od dochádzania za prácou mimo obce
- Nižšia kvalifikačná štruktúra časti obyvateľstva
- Riziko dlhodobej nezamestnanosti u zraniteľných skupín (aktuálne 116 evidovaných nezamestnaných)
- Výskyt sociálne problémových rodín vyžadujúcich systematickú terénnu a odbornú podporu

- Riziko výskytu sociálno-patologických javov u časti obyvateľstva
- Potreba systematickej a intenzívnej práce s osobami v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít

Príležitosti

- Využitie externých finančných zdrojov (EÚ fondy, národné projekty MPSVR SR, grantové schémy) na rozšírenie terénnych, komunitných a opatrovateľských služieb
- Rozvoj pobytových sociálnych služieb v obci (zariadenie pre seniorov) a posilnenie dostupnosti dlhodobej starostlivosti priamo v prirodzenom prostredí obyvateľov
- Zriadenie komunitného centra ako nástroja podpory sociálnej inklúzie, prevencie a práce s marginalizovanými komunitami
- Posilnenie terénnej a komunitnej práce v marginalizovaných komunitách s dôrazom na prevenciu sociálneho vylúčenia
- Prehlbovanie spolupráce medzi sociálnou a zdravotníckou sférou a rozvoj integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti
- Rozvoj preventívnych programov pre deti, mládež a rodiny (prevencia závislostí, finančná gramotnosť, podpora rodičovských kompetencií)
- Rozšírenie doplnkových terénnych služieb
- Spolupráca s neziskovými organizáciami, cirkevnými subjektmi a komunitnými aktérmi pri realizácii sociálnych a komunitných projektov
- Rozvoj dobrovoľníctva a zapájanie komunitných lídrov do podpory seniorov, rodín s deťmi a osôb so zdravotným znevýhodnením
- Podpora odborného rastu pracovníkov v sociálnych službách (vzdelávanie, rekvalifikácie, špecializačné kurzy)
- Rozvoj služieb pre osoby so zdravotným postihnutím a osoby s nepriaznivým zdravotným stavom
- Posilňovanie medzigeneračnej solidarity a komunitnej súdržnosti ako prevencie sociálnej izolácie
- Podpora svojpomocných iniciatív a participácie obyvateľov na riešení miestnych sociálnych problémov
- Cielené nastavovanie opatrení na základe systematického monitorovania potrieb obyvateľov

Ohrozenia

- Nepriaznivý demografický vývoj – pokračujúce starnutie populácie a rast podielu seniorov, čo zvyšuje tlak na kapacity sociálnych a zdravotných služieb
- Zvyšovanie miery odkázanosti seniorov na pomoc inej fyzickej osoby v dôsledku zhoršujúceho sa zdravotného stavu a vyššieho veku obyvateľstva
- Finančná náročnosť poskytovania služieb – neisté financovanie sociálnych služieb, najmä z dôvodu rastúcich prevádzkových nákladov a častých legislatívnych zmien
- Riziko zvyšovania nákladov na sociálne služby (mzdy, energie, materiál), čo môže ohroziť ich dlhodobú udržateľnosť
- Ekonomické výkyvy ovplyvňujúce zamestnanosť – dlhodobé oslabenie pracovného trhu pre zraniteľné skupiny (ŤZP, 50+, nízke vzdelanie)
- Zlá sociálna a ekonomická situácia rodín – rast nezamestnanosti a sociálnych problémov
- Prehlbovanie sociálnej izolácie seniorov, ak nedôjde k rozvoju komunitných služieb

- Nárast sociálno-patologických javov, najmä v kontexte chudoby, zadlženosti a rodinných problémov
- Nedostatok odborného personálu v sociálnych službách (opatrovateľky, sociálni pracovníci, zdravotné sestry)
- Riziko preťaženia rodinných opatrovateľov, terénnych sociálnych pracovníkov
- Zlyhávanie osobnej zodpovednosti za vlastný život a absencia aktívneho prístupu k vlastnej životnej situácii
- Nízka miera rodinnej podpory pri riešení individuálnych problémov člena domácnosti – slabá podpora zo strany rodiny pri zvládaní sociálnych alebo osobných problémov jednotlivca
- Riziko generačného prenosu nezamestnanosti a nízkej vzdelanostnej úrovne v sociálne znevýhodnených rodinách
- Nárast sociálno-patologických javov (závislosti, násilie v rodine, problémové správanie detí a mládeže) v kontexte sociálnej nestability
- Rastúca závislosť ľudí od digitálnych technológií a sociálnych sietí, ktorá nahrádza osobné sociálne kontakty a oslabuje budovanie zdravých medziľudských vzťahov
- Zvyšovanie sociálnej izolácie seniorov a osamelých osôb pri nedostatočnom rozvoji komunitných a preventívnych služieb
- Prehlbovanie sociálneho vylúčenia v marginalizovaných komunitách

Zhrnutie

SWOT analýza potvrdzuje, že obec Marcelová disponuje stabilnými základmi sociálnej starostlivosti, najmä v oblasti terénnych služieb, opatrovateľskej starostlivosti, dostupnosti základných zdravotných služieb a aktívneho prístupu samosprávy k riešeniu sociálnych potrieb obyvateľov. Silnou stránkou obce je existujúca spolupráca s inštitúciami verejnej správy, komunitnými aktérmi a relatívne dobrá informovanosť obyvateľov o možnostiach sociálnej podpory.

Analýza zároveň poukazuje na významné výzvy, predovšetkým v oblasti demografického starnutia populácie, rastúcej miery odkázanosti seniorov, potreby systematickej práce s osobami v nepriaznivej sociálnej situácii a podpory sociálnej inklúzie marginalizovaných komunít. Ekonomické faktory, obmedzené miestne pracovné príležitosti a riziko dlhodobej nezamestnanosti zraniteľných skupín predstavujú ďalšie determinanty, ktoré môžu ovplyvniť sociálnu stabilitu obce.

Identifikované príležitosti – najmä využitie externých zdrojov financovania, rozvoj komunitných a nízkokapacitných služieb, prehlbovanie spolupráce medzi sociálnou a zdravotnou sférou, podpora zamestnateľnosti a preventívnych programov – vytvárajú priestor pre systematický rozvoj sociálnych služieb v období rokov 2026 – 2031.

Zistenia vyplývajúce z analytickej časti a SWOT analýzy predstavujú odborný základ pre ďalšie strategické smerovanie obce Marcelová v oblasti sociálnych služieb. Identifikované potreby, riziká a rozvojové príležitosti vytvárajú rámec pre stanovenie konkrétnych priorít, cieľov a opatrení na obdobie rokov 2026 – 2031.

Na tento analytický základ nadväzuje nasledujúca strategická časť dokumentu, ktorá konkretizuje rozvojové smerovanie obce a definuje nástroje na zabezpečenie dostupného, kvalitného a inkluzívneho systému sociálnych služieb.

7 Strategická časť

Strategická časť Komunitného plánu sociálnych služieb obce Marcelová predstavuje základný rámec pre plánovanie, rozvoj a zabezpečovanie sociálnych služieb v období rokov 2026 – 2031. Vychádza z aktuálnej demografickej analýzy, analýzy sociálnej situácie, dostupných služieb, potrieb obyvateľov a SWOT analýzy. Cieľom strategickej časti je vytvoriť ucelený systém, ktorý zabezpečí dostatočnú dostupnosť, kvalitu a efektívnosť sociálnych služieb poskytovaných na území obce.

Stratégia je vypracovaná v súlade s Národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb, nadväzuje na kľúčové strategické dokumenty Nitrianskeho samosprávneho kraja a rešpektuje legislatívny rámec Slovenskej republiky.

Stratégia zároveň reflektuje miestne špecifiká obce, jej kapacitné možnosti a reálne potreby obyvateľov. Základným cieľom je vytvoriť udržateľný systém sociálnych služieb, ktorý bude flexibilne reagovať na výzvy súvisiace so starnutím populácie, podporou rodín a zraniteľných skupín, prevenciou sociálneho vylúčenia a posilnením komunitného života v obci.

Vízia (globálny cieľ) pre sociálne služby v Nitrianskom samosprávnom kraji *(definovaná v strategickom dokumente: Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v regióne Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2024 – 2031):* ***Kvalitné, komplexné a dostupné sociálne služby podporujúce život v komunite poskytované v súlade s reálnymi potrebami komunít.***

Vízia rozvoja sociálnych služieb v obci Marcelová

Obec Marcelová bude modernou, solidárnou a inkluzívnou komunitou, ktorá zabezpečuje dostupné, kvalitné a ľudsky orientované sociálne služby pre všetky vekové a sociálne skupiny obyvateľov.

Marcelová bude otvorenou, súdržnou a zodpovednou obcou, ktorá vytvára podmienky pre dôstojný, bezpečný a aktívny život každého človeka – seniorov, rodín s deťmi, osôb so zdravotným znevýhodnením, ako aj obyvateľov nachádzajúcich sa v nepriaznivej sociálnej situácii.

Ambíciou obce je budovať systém sociálnych služieb založený na komunitnom prístupe, spolupráci a prevencii, ktorý umožní seniorom zotrvať čo najdlhšie v ich prirodzenom domácom prostredí, podporí rodiny v ich výchovnej a sociálnej úlohe a systematicky prispeje k sociálnej inklúzii marginalizovaných skupín obyvateľstva.

Marcelová smeruje k rozvoju komplexnej a udržateľnej sociálno-zdravotnej infraštruktúry, ktorá prepája zdravotnú a sociálnu starostlivosť, podporuje terénne a komunitné formy pomoci a reaguje na demografické starnutie obyvateľstva.

Víziou obce je zároveň aktívne reagovať na nové sociálne výzvy, posilňovať prevenciu chudoby a sociálneho vylúčenia, rozvíjať medzigeneračnú solidaritu a budovať komunitu založenú na vzájomnej pomoci, rešpekte, rovnosti príležitostí a spoločnej zodpovednosti.

Strategické princípy a hodnoty

Realizácia stratégie bude vychádzať z nasledovných princípov:
1. Dostupnosť
Každý obyvateľ má právo na dostupné sociálne služby, poskytované bez zbytočných bariér a v primeranej vzdialenosti.
2. Kvalita a odbornosť
Služby musia byť poskytované profesionálne, bezpečne a kvalitne, podľa individuálnych potrieb obyvateľov.
3. Ľudskosť a dôstojnosť
Sociálne služby budú zamerané na rešpektovanie dôstojnosti prijímateľov a zachovanie ich autonómie.
4. Prevencia
Obec bude podporovať preventívne aktivity, ktoré predchádzajú vzniku sociálnej núdze, izolácie a krízových situácií.
5. Podpora prirodzeného prostredia
Prioritou je, aby obyvatelia zostávali čo najdlhšie v svojom domácom a komunitnom prostredí.
6. Spolupráca
Rozvoj sociálnych služieb bude založený na partnerskej spolupráci obce, poskytovateľov, tretieho sektora, zdravotných služieb a rodín.

Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2026 – 2031

Stanovenie cieľov a priorít predstavuje kľúčovú časť komunitného plánovania sociálnych služieb, pretože určuje smerovanie rozvoja sociálnej oblasti v obci v nadchádzajúcom plánovacom období. Ciele a priority nadväzujú na detailnú analýzu demografickej situácie, aktuálne poskytovaných služieb, identifikovaných potrieb obyvateľov a strategických dokumentov na národnej aj regionálnej úrovni. Ich účelom je zabezpečiť, aby sa sociálne služby na území obce Marcelová rozvíjali koordinovane, efektívne a v súlade so skutočnými potrebami všetkých cieľových skupín.

Ciele a priority na roky 2026 – 2031 sú formulované tak, aby odrážali trendy demografického vývoja obce, zvýšené nároky na terénne a komunitné služby, potrebu posilniť podporu rodín, rozvoj preventívnych opatrení a dôležitosť prepájania sociálnych a zdravotných služieb. Stratégia zároveň zohľadňuje reálne kapacity obce, finančné možnosti a dôležitú úlohu partnerstiev s verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb.

Pri určovaní cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb na obdobie 2026 – 2031 bolo nevyhnutné najskôr jasne definovať cieľové skupiny, na ktoré bude komunitný plán zameraný. Identifikácia cieľových skupín predstavuje základný analytický krok, pretože umožňuje obci presne pochopiť, komu majú byť služby určené, aké potreby majú jednotlivé skupiny obyvateľov a aký rozsah podpory je potrebné zabezpečiť.

Určenie cieľových skupín, na ktoré sa obec Marcelová sústreďuje v rámci komunitného plánovania sociálnych služieb na roky 2026 – 2031, vychádza z komplexnej analýzy demografických údajov, sociálnej situácie obyvateľstva, výsledkov rozhovorov s obyvateľmi a zo strategických rámcov na národnej aj regionálnej úrovni. Výber hlavných cieľových skupín zodpovedá reálnym potrebám miestneho obyvateľstva, trendom v sociálnych službách, ako aj právnym povinnostiam a možnostiam obce. Pri určení hlavných cieľových skupín dôležitým východiskovým dokumentom bol strategický materiál *„Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v regióne Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2024 – 2031“*, ktorý definuje základné smerovanie sociálnej politiky v rámci celého kraja. Tento dokument stanovuje päť kľúčových strategických cieľov, ktoré sa dotýkajú všetkých úrovní poskytovania sociálnych služieb:

- Strategický cieľ 1 Kvalitné a dostupné sociálne služby pre seniorov podporujúce zotrvanie v domácom, prirodzenom prostredí
- Strategický cieľ 2 Podpora začleňovania osôb so zdravotným znevýhodnením do bežného života komunity
- Strategický cieľ 3 Komplexné sociálne služby pre rodiny s deťmi v komunite
- Strategický cieľ 4 Zvýšenie kvality života osôb v nepriaznivej sociálnej situácii
- Strategický cieľ 5 Kvalitné sociálne služby s dôrazom na rozvoj ľudských zdrojov

Komunitný plán sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031 tieto ciele rešpektuje a premieta ich do lokálnych potrieb a možností obce. Strategická časť dokumentu preto nadväzuje na regionálne aj národné priority, pričom ich prekladá do konkrétnych cieľov, priorít, opatrení a aktivít, ktoré sú realizovateľné v podmienkach obce a v súlade s jej dlhodobou víziou sociálneho rozvoja. Na základe analýz boli v obci Marcelová stanovené 3 kľúčové cieľové skupiny, ktoré najvýraznejšie ovplyvňujú dopyt po sociálnych službách a vyžadujú systematickú podporu. Identifikované cieľové skupiny vychádzajú z demografickej analýzy, štruktúry obyvateľstva a komunitného zisťovania potrieb. Rozdelenie umožňuje

systematické plánovanie rozvoja sociálnych služieb podľa špecifických potrieb jednotlivých skupín.

Obr. 3: Hlavné cieľové skupiny sociálnych služieb v obci Marcelová

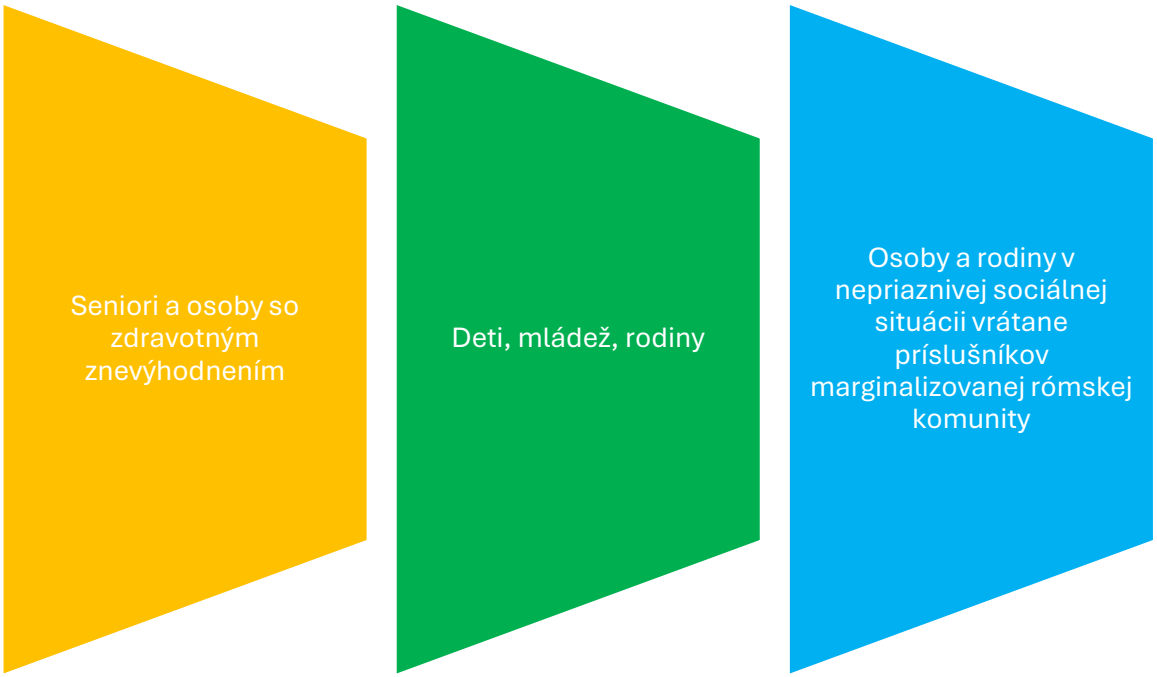

Priority rozvoja sociálnych služieb v obci Marcelová

Pri definovaní priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2026 – 2031 obec Marcelová vychádzala zo zistení analytickej časti komunitného plánu, z rozhovorov s obyvateľmi, poskytovateľmi služieb a odbornými zamestnancami, ako aj zo strategických dokumentov na národnej a regionálnej úrovni. Kľúčovým východiskom boli najmä Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030, ktoré určujú smerovanie sociálnej politiky Slovenskej republiky a jasne formulujú potrebu transformovať sociálne služby smerom ku komunitnej, integrovanej a kvalitnej starostlivosti.

Národné priority rozvoja sociálnych služieb pre obdobie 2021 – 2030 sa orientujú na tieto základné prioritné oblasti:
1. Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť a podporu s cieľom zabezpečenia dostupnosti rôznorodých sociálnych služieb komunitného charakteru v súlade s potrebami cieľových skupín sociálnych služieb
2. Zavedenie systému integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti
3. Podpora prepájania sociálnych služieb a neformálnej (najmä rodinnej) starostlivosti ako súčasti systému starostlivosti o osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby
4. Podpora zvyšovania kvality sociálnych služieb

5 hlavných priorít rozvoja sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031, ktoré vychádzajú priamo zo štruktúry *Národných priorít rozvoja sociálnych služieb 2021 – 2030*, ale sú preformulované, lokalizované a prispôsobené podmienkam obce Marcelová:

- **Priorita č. 1: Rozvoj komunitných sociálnych služieb a podpora zotrvania obyvateľov v ich prirodzenom sociálnom prostredí**
- **Priorita č. 2: Posilnenie integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti a koordinácie služieb**
- **Priorita č. 3: Podpora rodín s deťmi, neformálnej starostlivosti a sociálnej prevencie**
- **Priorita č. 4: Podpora sociálnej inklúzie osôb v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane príslušníkov marginalizovaných komunít**
- **Priorita č. 5: Zvyšovanie kvality sociálnych služieb a profesionalizácia poskytovania služieb**

Prehľad strategických priorít KPSS obce Marcelová na roky 2026 – 2031

V nasledujúcej časti dokumentu sú jednotlivé priority rozpracované do opatrení, aktivít, zodpovedností, časového plánu a financovania.

Priorita č. 1: Rozvoj komunitných sociálnych služieb a podpora zotrvania obyvateľov v ich prirodzenom sociálnom prostredí

Obec Marcelová bude rozvíjať také formy sociálnych služieb, ktoré umožnia seniorom, osobám so zdravotným znevýhodnením a ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii zostať čo najdlhšie vo svojom domácom prostredí. Prioritou je posilnenie terénnych a komunitných služieb, podpora dostupných služieb priamo v obci a postupné doplňanie chýbajúcich služieb, ktoré znižujú potrebu presunu do inštitucionálnej starostlivosti mimo obce. Súčasťou tejto priority je aj podpora sociálnej inklúzie marginalizovaných komunít prostredníctvom komunitnej a terénnej práce.

Opatrenie 1.1: Posilnenie a stabilizácia terénnych sociálnych služieb

Aktivity:

- monitorovať potreby seniorov, osôb so zdravotným postihnutím a ďalších ohrozených osôb v teréne,
- podľa potreby postupne zvyšovať počet terénnych pracovníkov/opatrovateliek,
- zabezpečiť pravidelné vzdelávanie pracovníkov v oblasti práce so seniormi, osobami s ťažkým zdravotným postihnutím (osoby s ŤZP) a osobami v kríze,
- zaviesť systém koordinácie medzi pracovníkmi terénnych sociálnych služieb, opatrovateľkami, lekárom a rodinou klienta,
- rozvíjať doplnkové podporné služby v domácom prostredí (dovoz liekov, pomoc s nákupom, sprevádzanie k lekárovi),
- rozvíjať terénnu a komunitnú sociálnu prácu zameranú aj na osoby a rodiny v marginalizovaných komunitách s cieľom predchádzať sociálnemu vylúčeniu a zvyšovať ich prístup k sociálnym službám.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, poskytovatelia soc. služieb

Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (MPSVR SR), Európska únia (EÚ), iné zdroje

Opatrenie 1.2: Podpora dostupnosti komunitných služieb v obci
Aktivity:

- preskúmať možnosti zriadenia alebo obnovy priestoru pre komunitné aktivity seniorov,
- vytvoriť podmienky na stretávanie sa, aktivizáciu a voľnočasové činnosti seniorov, rodín s deťmi, osôb s ŤZP,
- podľa záujmu obyvateľov rozšíriť ponuku komunitných, pohybových, vzdelávacích či preventívnych aktivít,
- podporiť dobrovoľnícke iniciatívy v rámci komunity (pomoc seniorom, susedská výpomoc, kultúrne aktivity),
- podporovať inkluzívne komunitné aktivity prepájajúce rôzne skupiny obyvateľov vrátane marginalizovaných komunít s cieľom posilňovať sociálnu súdržnosť obce.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, verejní a neverejní poskytovatelia soc. služieb, komunitné organizácie
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 1.3: Podpora zotrvania seniorov a osôb ŤZP v domácom prostredí prostredníctvom doplnkových služieb
Aktivity:

- monitorovať potreby donášky stravy a podľa záujmu rozšíriť kapacitu donášky jedla,
- zabezpečiť služby sprevádzania (k lekárovi, na úrady),
- zaviesť jednoduchý systém telefonickej podpory/krízového kontaktu pre osamelých seniorov,
- podporovať rozvoj miestnych dobrovoľníckych iniciatív (návštevy, sociálny kontakt, pomoc so základnými úkonmi),
- poskytovať pomoc pri vybavovaní kompenzácií a príspevkov pre ŤZP.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, verejní a neverejní poskytovatelia soc. služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Priorita č. 2: Posilnenie integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti a koordinácie služieb

Obec Marcelová bude podporovať systematickú spoluprácu medzi sociálnymi a zdravotníckymi službami s cieľom zabezpečiť komplexnú, dostupnú a koordinovanú pomoc pre osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, seniorov a osoby s chronickými ochoreniami. Vzhľadom na starnutie populácie a zvyšujúce sa potreby dlhodobej starostlivosti je strategickou prioritou zlepšiť prepojenie sociálnych služieb s ambulantnou a komunitnou zdravotnou starostlivosťou. Cieľom je vytvoriť funkčný systém koordinácie medzi opatrovateľskou službou, lekárskymi ambulanciami v obci, odbornými zdravotníckymi zariadeniami v Nitrianskom samosprávnom kraji a ďalšími poskytovateľmi, aby bola

starostlivosť o obyvateľov plynulá, efektívna a kvalitná. Osobitná pozornosť bude venovaná zabezpečeniu dostupnosti zdravotnej starostlivosti pre zraniteľné skupiny obyvateľstva vrátane osôb žijúcich v marginalizovaných komunitách.

Opatrenie 2.1: Koordinácia medzi sociálnymi a zdravotníckymi službami
Aktivity:

- vytvoriť pravidelný systém komunikácie medzi obcou, všeobecným lekárom a opatrovateľskou službou,
- zaviesť jednoduchý mechanizmus výmeny informácií o potrebách klientov (v súlade s GDPR),
- organizovať minimálne 2× ročne pracovné stretnutia sociálnych a zdravotníckych pracovníkov,
- monitorovať situácie, pri ktorých je potrebné rýchle prepojenie sociálnych a zdravotných intervencií,
- zabezpečiť „sprievodcovskú pomoc“ pre seniorov a osoby ŤZP pri návštevách lekára alebo zdravotníckych zariadení,
- podporovať sprostredkovanie zdravotnej starostlivosti pre osoby z marginalizovaných komunít a zvyšovať ich informovanosť o dostupných zdravotných a sociálnych službách.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, poskytovatelia soc. služieb, poskytovatelia zdravotníckych služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 2.2: Podpora integrovanej starostlivosti v domácom prostredí
Aktivity:

- posilniť spoluprácu medzi opatrovateľkami a zdravotníckymi pracovníkmi pri chronicky chorých klientoch,
- vytvoriť systém odporúčania klientov na odborné vyšetrenia v súčinnosti so sociálnymi službami,
- podporovať domáce odbery a mobilné ošetrovateľské služby v spolupráci s poskytovateľmi v Nitrianskom samosprávnom kraji,
- zvyšovať kompetencie opatrovateliek v základných zdravotných úkonoch.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, poskytovatelia soc. služieb, poskytovatelia zdravotníckych služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 2.3: Prevencia, edukácia a podpora zdravia v komunite
Aktivity:

- organizovať edukačné aktivity pre seniorov, rodiny s deťmi a osoby s ŤZP (prevencia civilizačných ochorení, výživa, pohyb atď.),
- zaviesť komunitné merania základných zdravotných parametrov v spolupráci so zdravotníkmi,
- realizovať osvetové kampane o duševnom zdraví a deinštitucionalizácii,
- rozvíjať skupinové programy na podporu fyzickej a psychickej kondície seniorov, osôb s ŤZP,

- realizovať preventívne a osvetové aktivity zamerané aj na obyvateľov marginalizovaných komunít so zameraním na hygienu, prevenciu ochorení, duševné zdravie a podporu zdravého životného štýlu.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, poskytovatelia soc. služieb, poskytovatelia zdravotníckych služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Priorita č. 3: Podpora rodín s deťmi, neformálnej starostlivosti a sociálnej prevencie

Zlepšiť dostupnosť služieb a zvýšiť kvalitu a rozsah sociálnych služieb pre rodiny s deťmi a mládežou, rozvíjať terénne a ambulantné sociálne služby. Súčasťou priority je rozvoj preventívnych opatrení zameraných na deti a mládež, podporu rodičovských kompetencií, finančnú gramotnosť a znižovanie rizika sociálneho vylúčenia, najmä v marginalizovaných komunitách. Rodinné väzby sú v obci silné a predstavujú významný zdroj neformálnej podpory. Cieľom obce je vytvárať podmienky na to, aby rodiny dokázali zvládať starostlivosť o seniorov, osoby so zdravotným postihnutím či o ľudí v kríze, a aby mali k dispozícii potrebné poradenstvo, vzdelávacie aktivity, služby odľahčovacej starostlivosti a praktickú podporu. Obec chce systematicky prepájať profesionálne sociálne služby s týmto prirodzeným potenciálom rodinnej pomoci.

Opatrenie 3.1: Rozvoj terénnej sociálnej práce a poradenstva pre rodiny

Aktivity:

- posilniť terénnu sociálnu prácu zameranú na rodiny v krízovej alebo nepriaznivej sociálnej situácii,
- systematicky mapovať potreby rodín vrátane rodín žijúcich v marginalizovaných komunitách,
- rozvíjať spoluprácu terénnych sociálnych pracovníkov so školami, zdravotníckymi zariadeniami a poskytovateľmi sociálnych služieb,
- sledovať možnosti viaczdrojového financovania terénnej práce.

Zodpovednosť: Obec Marcelová
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 3.2: Ochrana ohrozených rodín, detí a mládeže a budovanie systému podpory rodín v kríze

Aktivity:

- zabezpečiť v spolupráci s neverejnými a regionálnymi poskytovateľmi sociálnych služieb dostupnosť sociálneho, psychologického a právneho poradenstva pre rodiny,
- vytvoriť mechanizmus včasnej identifikácie ohrozených detí a rodín v spolupráci so školami, zdravotníckymi zariadeniami a ÚPSVaR,
- zabezpečiť sprievodcovský servis v rámci tímu terénnych sociálnych pracovníkov,
- osobitnú pozornosť venovať rodinám z marginalizovaných komunít s cieľom podporiť inklúziu detí a mládeže do vzdelávacieho systému.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, poskytovatelia sociálnych služieb, školské zariadenia
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 3.3: Prevencia a podpora rodičovských kompetencií
Aktivity:

- realizovať preventívne programy zamerané na rodičovstvo, partnerské vzťahy, finančnú gramotnosť a výchovu detí,
- podporovať inkluzívne voľnočasové a komunitné aktivity pre deti a mládež,
- organizovať prázdninové programy a denné tábory pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia,
- podporovať spoluprácu medzi školami, obcou a rodičmi pri riešení rizikových situácií,
- posilňovať preventívne aktivity zamerané na predchádzanie záškoláctvu a sociálnemu vylúčeniu.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, školské zariadenia, komunitné organizácie, neziskové organizácie
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 3.4: Podpora dostupnosti bývania pre mladé rodiny v obecných nájomných bytoch
Aktivity:

- zohľadňovať sociálnu situáciu mladých rodín pri prideľovaní obecných nájomných bytov,
- monitorovať potreby mladých rodín a vyhodnocovať dopyt po nájomnom bývaní,
- sledovať možnosti rozšírenia bytového fondu, rekonštrukcie existujúcich bytov alebo výstavby nových nájomných bytov,
- hľadať externé zdroje financovania rozvoja dostupného bývania.

Zodpovednosť: Obec Marcelová
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, ŠFRB, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 3.5: Podpora rodinných opatrovateľov a neformálnej starostlivosti
Aktivity:

- poskytovanie základného sociálneho poradenstva rodinným opatrovateľom (práva, povinnosti, legislatíva, dávky, dostupné služby),
- organizovanie vzdelávacích a informačných workshopov (základy opatrovania, komunikácia so seniorom, zvládanie záťaže),
- vytváranie informačných materiálov o dostupných sociálnych a zdravotných službách,
- podpora vzájomnej pomoci medzi rodinami (lokálne podporné skupiny, dobrovoľnícke platformy),
- poskytovanie psychologickej podpory pre rodinných opatrovateľov v spolupráci s odbornými inštitúciami.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, poskytovatelia soc. služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 3.6: Vzdelávanie rodín a prevencia vyhorenia opatrovateľov
Aktivity:
- organizovanie seminárov k témam: zvládanie stresu a psychickej záťaže, prevencia vyhorenia, práca s emóciami v rodine, bezpečnosť pri opatrovaní,
- vytváranie preventívnych programov na podporu duševného zdravia rodinných opatrovateľov,
- pravidelné skupinové rozhovory alebo diskusie zamerané na zdieľanie skúseností.

Zodpovednosť: Obec Marcelová
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 3.7: Prepojenie profesionálnych služieb s rodinnou starostlivosťou
Aktivity:
- úzka koordinácia medzi opatrovateľskou službou, ambulanciami a rodinnými príslušníkmi,
- pravidelná komunikácia a hodnotenie potrieb konkrétnych rodín,
- vytváranie jednoduchých metodík pre spoluprácu medzi formálnymi a neformálnymi opatrovateľmi,
- zapájanie rodín do plánovania individuálnej starostlivosti.

Zodpovednosť: Obec Marcelová
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 3.8: Podpora dobrovoľníctva a komunitnej pomoci
Aktivity:
- podpora dobrovoľníctva pre pomoc rodinám (návštevy seniorov, drobné nákupy, sprevádzanie),
- budovať komunitnú solidaritu prostredníctvom lokálnych iniciatív (napr. „Pomôž svojmu susedovi“),
- vytvoriť databázu dobrovoľníkov ochotných pomôcť pri krátkodobej starostlivosti.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, poskytovatelia soc. služieb, miestne organizácie, školy, neziskové organizácie, cirkevné spoločenstvá
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Priorita č. 4: Podpora sociálnej inklúzie osôb v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane príslušníkov marginalizovaných komunít

Obec Marcelová sa zameria na systematické posilňovanie sociálnej inklúzie a prevenciu sociálneho vylúčenia prostredníctvom rozvoja terénnej sociálnej práce, komunitných služieb a adresných podporných programov. Dôraz bude kladený na stabilné odborné kapacity, vytvorenie komunitného centra ako prirodzeného zázemia podpory, zlepšenie prístupu k sociálnym službám pre príslušníkov marginalizovanej rómskej komunity, podporu vzdelávania

detí a mladých ľudí, ako aj na zvyšovanie zamestnateľnosti a finančnej gramotnosti ohrozených skupín. Cieľom je vytvoriť funkčný, dostupný a koordinovaný systém podpory, ktorý umožní jednotlivcom a rodinám prekonávať nepriaznivé životné situácie, posilňovať vlastnú sebestačnosť a aktívne sa zapájať do života komunity.

Opatrenie 4.1: Zabezpečiť a rozvíjať terénnu sociálnu prácu pre osoby a rodiny v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane príslušníkov marginalizovaných komunít
Aktivity:

- zabezpečiť stabilné odborné personálne kapacity pre terénnu sociálnu prácu zameranú na uvedenú cieľovú skupinu,
- v prípade potreby zabezpečiť personálne kapacity, technické vybavenie pre poskytovanie asistenčnej a sprievodcovskej služby prostredníctvom terénnej sociálnej práce
- systematicky mapovať individuálne potreby klientov a aktualizovať plány sociálnej práce,
- sledovať možnosti viaczdrojového financovania terénnej sociálnej práce.

Zodpovednosť: Obec Marcelová
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 4.2: Zriadenie komunitného centra
Aktivity:

- hľadať priestorové a finančné možnosti zriadenia komunitného centra,
- zabezpečiť dostatočné odborné personálne kapacity v prípade zriadenia komunitného centra,
- v rámci komunitného centra vytvoriť stredisko osobnej hygieny, zabezpečiť kuchynský kút,
- sledovať možnosti viaczdrojového financovania komunitného centra.

Zodpovednosť: Obec Marcelová
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 4.3: Zlepšiť prístup k sociálnym službám pre príslušníkov marginalizovanej rómskej komunity
Aktivity:

- zvýšiť počet komunitných a sociálnych pracovníkov – odborníkov v jednotlivých oblastiach: sociálna oblasť, zdravotníctvo, právne služby, bytová problematika, vzdelávanie, školstvo, finančná gramotnosť atď.
- zabezpečiť ďalšie podporné služby pre marginalizovanú rómsku komunitu (svojpomocné kluby, psychologické, sociálne a právne poradenstvo pre MRK)

Zodpovednosť: Obec Marcelová
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 4.4: Podpora predškolskej prípravy a školskej úspešnosti detí z rodín v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane detí z marginalizovaných rómskych komunít
Aktivity:

- naďalej podporovať zriadenie a udržanie nultého ročníka v miestnej základnej škole podľa potrieb detí z rodín v nepriaznivej sociálnej situácii,
- pokračovať v systematickej predškolskej príprave detí z marginalizovaných rómskych komunít v materskej škole,
- realizovať špeciálne programy zamerané na zlepšenie pripravenosti detí na vstup do základnej školy (rozvoj jemnej motoriky, jazykových a komunikačných schopností, pracovných návykov),
- vytvárať programy na zlepšenie sociálnych, hygienických, komunikačných a jazykových zručností detí v materskej a základnej škole,
- posilniť spoluprácu medzi školskými zariadeniami, terénnymi sociálnymi pracovníkmi a rodičmi pri identifikácii detí ohrozených školským neúspechom,
- zabezpečiť sprievodcovskú podporu rodičom pri komunikácii so školou a riešení výchovno-vzdelávacích problémov,
- realizovať podporné mimoškolské aktivity (doučovanie, klubové činnosti, prázdninové programy) pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, materské a základné školy, terénni sociálni pracovníci, komunitné organizácie
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, školské zariadenia, MŠVVaM SR, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 4.5: Podpora vstupu na trh práce pre osoby znevýhodnené na trhu práce vrátane príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít
Aktivity:

- podporovať realizáciu vzdelávacích programov a rekvalifikačných kurzov pre osoby znevýhodnené na trhu práce vrátane príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít v súlade s potrebami regionálneho trhu práce,
- spolupracovať s ÚPSVaR na zapájaní osôb znevýhodnených na trhu práce vrátane príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít do aktivačných prác, projektov zamestnanosti a národných programov podpory zamestnanosti,
- podporovať vznik chránených pracovísk, sociálnych podnikov alebo miestnych pracovných iniciatív pre zamestnávanie osôb znevýhodnených na trhu práce vrátane príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít,
- rozvíjať programy finančnej gramotnosti a pracovných návykov ako súčasť prípravy na zamestnanie,
- nadviazať spoluprácu s podnikateľskými subjektmi v obci a okolí za účelom vytvárania pracovných príležitostí pre osoby znevýhodnené na trhu práce,
- monitorovať dlhodobo nezamestnané osoby a poskytovať im sprievodcovskú podporu pri hľadaní zamestnania.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, ÚPSVaR, komunitné centrum (ak bude zriadené), podnikateľské subjekty v obci a okolí
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, ÚPSVaR, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 4.6: Realizácia preventívnych a podporných programov pre osoby a rodiny v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít

Aktivity:

- motivovať rodičov z marginalizovaných komunít k zodpovednému rodičovstvu a realizovať vzdelávacie aktivity pre mládež v oblasti partnerských vzťahov, plánovaného rodičovstva a starostlivosti o rodinu,
- podporovať programy zamerané na vzájomné porozumenie, spoluprácu a toleranciu medzi národnostnými a kultúrnymi skupinami v obci,
- realizovať projekty zamerané na podporu zdravia, zdravého životného štýlu a v oblasti prevencie závislostí, rizikového správania a sociálno-patologických javov,
- organizovať prednášky a workshopy zamerané na rozvoj finančnej gramotnosti, prevenciu zadlženosti a ochranu pred úžerou,
- zapájať deti a mládež do voľnočasových, kultúrnych a športových aktivít ako nástroja prevencie sociálneho vylúčenia,
- spolupracovať s odborníkmi (psychológ, sociálny pracovník, zdravotník) pri realizácii preventívnych programov.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, komunitné centrum (ak bude zriadené), školské zariadenia, terénni sociálni pracovníci, externí odborníci
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Priorita č. 5: Zvyšovanie kvality sociálnych služieb a profesionalizácia poskytovania služieb

Obec Marcelová sa zaviaže zlepšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb najmä organizáciou ďalšieho vzdelávania pracovníkov, zlepšovaním materiálno-technických podmienok, modernizáciou infraštruktúry, elektronizáciou procesov a zavádzaním systémových nástrojov kvality sociálnych služieb. Cieľom je, aby sociálne služby boli bezpečné, odborné, efektívne a poskytované v súlade s princípmi ľudskej dôstojnosti, partnerského prístupu a profesionálnej etiky.

Opatrenie 5.1: Profesionálny rozvoj pracovníkov v sociálnych službách

Aktivity:

- zabezpečiť systematické vzdelávanie a odbornú prípravu opatrovateliek, sociálnych pracovníkov a administratívnych pracovníkov so zameraním na kľúčové kompetencie potrebné pri poskytovaní sociálnych služieb,
- rozvoj efektívnej komunikácie, práce s rodinou, práce s mládežou, intervencie v krízových situáciách, práce so seniormi a ďalších tém relevantných pre výkon sociálnych služieb,
- podporovať účasť zamestnancov na akreditovaných kurzoch, workshopoch a odborných konferenciách,
- sledovať dostupné formy financovania a projektových výziev, ktoré umožnia rozvoj odbornosti pracovníkov bez zvýšenia finančného zaťaženia obce,

- podporovať výmenu skúseností s inými obcami a poskytovateľmi služieb,
- sledovať aktuálne legislatívne požiadavky v oblasti sociálnych služieb a premietať ich do praxe.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 5.2: Modernizácia infraštruktúry a materiálno-technického vybavenia sociálnych služieb

Aktivity:

- obnovovať a modernizovať vybavenie pre opatrovateľskú službu a pre terénnych sociálnych pracovníkov,
- zabezpečiť zlepšenie technického stavu priestorov využívaných pre sociálne služby,
- podporiť tvorbu bezpečného a bezbariérového prostredia.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 5.3: Zavádzanie štandardov kvality sociálnych služieb

Aktivity:

- implementovať národné štandardy kvality sociálnych služieb podľa platnej legislatívy,
- pravidelne vyhodnocovať kvalitu služieb pomocou dotazníkov, rozhovorov a spätnej väzby od prijímateľov,
- nastaviť interné smernice, metodiky a kontrolné procesy na zlepšovanie služieb,
- podporovať transparentnosť služieb – zverejňovanie informácií o rozsahu, cene, dostupnosti a kvalite,
- vypracovať systém kontroly spokojnosti klientov a opatrení na zlepšenie poskytovaných služieb.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie 5.4: Zlepšenie komunikačných a etických štandardov pri poskytovaní sociálnych služieb

Aktivity:

- organizovať školenia v oblasti etickej komunikácie, ochrany práv prijímateľov a ľudskej dôstojnosti,
- vytvoriť systém nahlasovania nežiaducich udalostí a podnetov pre klientov aj rodiny,
- posilňovať komunitnú kultúru vzájomného rešpektu a partnerského prístupu,
- vytvoriť pravidlá na ochranu klientov pred zanedbávaním, zneužívaním alebo neodborným zásahom.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Hlavný cieľ v sociálnych službách na roky 2026 – 2031

Hlavný cieľ obce Marcelová v sociálnych službách na roky 2026 – 2031

Systematicky rozvíjať dostupnosť, kvalitu a efektívnosť sociálnych služieb v obci tak, aby každý obyvateľ – bez ohľadu na vek, zdravotný stav či sociálnu situáciu, vrátane osôb ohrozených sociálnym vylúčením – mal zabezpečenú odbornú, včasnú a dôstojnú podporu v rámci svojho prirodzeného sociálneho prostredia a mohol viesť bezpečný, aktívny a plnohodnotný život.

Strategická časť Komunitného plánu sociálnych služieb obce Marcelová je spracovaná v dvoch vzájomne prepojených rovinách. Prvú rovinu predstavujú tematické priority rozvoja sociálnych služieb (Priorita č. 1 – 5), ktoré definujú systémové smerovanie, hlavné rozvojové oblasti a nástroje intervencie obce v období rokov 2026 – 2031.

Druhú rovinu predstavuje pohľad podľa cieľových skupín obyvateľstva, ktorý umožňuje konkretizovať dopady jednotlivých priorít na špecifické skupiny (seniori, osoby so zdravotným znevýhodnením, rodiny s deťmi, osoby v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane príslušníkov marginalizovaných komunít). Opatrenia označené v časti cieľových skupín nepredstavujú samostatný paralelný strategický rámec, ale tematické prepojenie a systematizáciu už definovaných priorít a opatrení z pohľadu potrieb konkrétnych skupín obyvateľstva. Tento prístup zabezpečuje logickú nadväznosť medzi analytickou časťou dokumentu a strategickými opatreniami a zároveň umožňuje systematické sledovanie adresnosti, inkluzívnosti a efektívnosti navrhovaných opatrení.

Cieľová skupina 1 – Seniori a osoby so zdravotným znevýhodnením

Vízia: *Obec Marcelová bude do roku 2031 miestom, kde seniori a osoby so zdravotným znevýhodnením žijú dôstojne, bezpečne a čo najviac nezávisle v domácom, prirodzenom prostredí. Sociálne služby budú dostupné, kvalitné a prepojené so zdravotnou starostlivosťou tak, aby podpora prebehla včas, individuálne a v prostredí, ktoré klienti dôverne poznajú. Obec bude systematicky rozvíjať a posilňovať kvalitu aj dostupnosť terénnych, ambulantných a pobytových sociálnych služieb tak, aby boli pre obyvateľov obce dostupné včas, v potrebnom rozsahu a na úrovni zodpovedajúcej moderným štandardom starostlivosti.*

Strategický cieľ: *Zvýšiť kvalitu života seniorov a osôb so zdravotným znevýhodnením a zabezpečiť dostupný, koordinovaný a efektívny systém sociálnych služieb v ich domácom, prirodzenom prostredí. Zabezpečiť vysokú úroveň dôstojného, bezpečného a naplneného života pre seniorov, osoby so zdravotným znevýhodnením tak, aby mohli čo najdlhšie a čo najkomfortnejšie žiť v svojom prirodzenom domácom a komunitnom prostredí.*

Špecifický cieľ 1: Zlepšiť dostupnosť, kvalitu a rozsah sociálnych služieb pre seniorov a osoby so zdravotným znevýhodnením – systematicky rozvíjať terénne, ambulantné a pobytové služby podľa potrieb

Opatrenie CS1.1.1: Zabezpečiť zriadenie zariadenia pre seniorov
Aktivity:

- vyhľadávať partnerov a zistiť prípadný záujem neverejného sektora o zriadenie zariadenia pre seniorov v obci,
- nadviazať spoluprácu s Nitrianskym samosprávnym krajom a ďalšími poskytovateľmi sociálnych služieb.

Zodpovednosť: Obec Marcelová
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, Nitriansky samosprávny kraj, MPSVR SR, EÚ, partneri z neverejného sektora

Opatrenie CS1.1.2: Zriadenie denného stacionára
Aktivity:

- preveriť priestorové, technické a prevádzkové možnosti zriadenia denného stacionára v budove kultúrneho domu alebo v inom vhodnom objekte,
- vypracovať analýzu potrieb, kapacitné možnosti a predpokladané prevádzkové náklady služby,
- v prípade potreby vypracovať projektovú dokumentáciu a investičný zámer na rekonštrukciu alebo úpravu priestorov (vrátane bezbariérových úprav),
- zabezpečiť materiálno-technické vybavenie zariadenia v súlade s platnou legislatívou o sociálnych službách,
- definovať personálne zabezpečenie služby (sociálny pracovník, opatrovateľ),
- nadviazať spoluprácu s Nitrianskym samosprávnym krajom a ďalšími poskytovateľmi sociálnych služieb pri registrácii a metodickej podpore zariadenia,
- vyhľadávať externé zdroje financovania na zriadenie a prevádzku služby (štátne dotácie, fondy EÚ, grantové programy).

Zodpovednosť: Obec Marcelová
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, fondy EÚ, granty, dotácie, prípadné úhrady od klientov

Opatrenie CS1.1.3: Zabezpečenie, rozšírenie a skvalitnenie domácej opatrovateľskej služby
Aktivity:

- pravidelne monitorovať potreby obyvateľov obce v oblasti domácej opatrovateľskej služby a vyhodnocovať dopyt po jej rozšírení,
- kapacitne posilňovať počet opatrovateliek podľa reálnych potrieb obyvateľov a finančných možností obce,
- zabezpečiť odborné vzdelávanie a metodickú podporu opatrovateliek,
- zabezpečiť riadne vedenie administratívnej agendy a koordináciu služby na obecnom úrade,
- zefektívniť systém plánovania opatrovateľských úkonov a koordinácie s rodinami klientov,

- sledovať možnosti viaczdrojového financovania (národné projekty, fondy EÚ, štátne dotácie).

Zodpovednosť: Obec Marcelová
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, fondy EÚ, národné projekty, úhrady od klientov

Opatrenie CS1.1.4: Zriadenie a zabezpečenie prevádzky prepravnej služby v obci
Aktivity:

- vypracovať analýzu potrieb obyvateľov obce v oblasti sociálnej prepravy,
- zabezpečiť materiálno-technické vybavenie prepravnej služby (vrátane obstarania vozidla prispôsobeného na prepravu osôb so zníženou mobilitou),
- zabezpečiť bezbariérové vozidlo s nájazdovou plošinou alebo zdvíhacím zariadením,
- nastaviť systém objednávania a poskytovania prepravnej služby (rezervačný systém, pravidlá využívania),
- zabezpečiť personálne a prevádzkové podmienky služby,
- vyhľadávať externé zdroje financovania na obstaranie vozidla a prevádzku služby,
- nastaviť primeraný a transparentný systém úhrad od klientov v súlade s platnou legislatívou.

Zodpovednosť: Obec Marcelová
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, dotácie MPSVR SR (napr. na obstaranie vozidla), fondy EÚ, grantové programy, úhrady od klientov

Opatrenie CS1.1.5: Zabezpečenie poskytovania stravovacej služby pre odkázaných obyvateľov
Aktivity:

- pravidelne monitorovať záujem obyvateľov o donášku stravy do domácnosti a vyhodnocovať potrebu rozšírenia služby,
- nadviazať alebo udržiavať spoluprácu s vývarovňou, školskou jedálňou alebo iným poskytovateľom stravovania na území obce alebo v jej blízkom okolí,
- zabezpečiť logistiku a organizáciu rozvozu stravy do domácností klientov,
- nastaviť transparentný systém objednávania a poskytovania služby vrátane podmienok nároku,
- zabezpečiť možnosť rozvozu stravy aj pre osoby so zníženou mobilitou a osoby so zdravotným postihnutím,
- vyhľadávať externé zdroje financovania na podporu prevádzky služby (vrátane dotácií na materiálno-technické vybavenie).

Zodpovednosť: Obec Marcelová v spolupráci s poskytovateľmi stravovania a prípadnými neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, fondy EÚ, dotácie na podporu stravovania, úhrady od klientov

Opatrenie CS1.1.6: Podpora a začleňovanie osôb so zdravotným znevýhodnením do bežného života komunity
Aktivity:

- organizovať komunitné a kultúrne podujatia s dôrazom na plnohodnotné zapojenie osôb so zdravotným znevýhodnením, vrátane vytvárania podmienok pre ich účasť (bezbariérovosť, asistencie, dostupná doprava),
- podporovať inkluzívne dobrovoľnícke iniciatívy, ktoré prepájajú zdravú populáciu a osoby so zdravotným znevýhodnením (napr. spoločné tvorivé dielne, komunitné brigády, klubové aktivity),
- vytvárať partnerskú spoluprácu so školami, poskytovateľmi sociálnych služieb a miestnymi organizáciami, aby boli osoby so zdravotným znevýhodnením zapojené do spoločenského života obce,
- realizovať osvetové kampane o právach, potrebách a možnostiach osôb so zdravotným znevýhodnením, podporujúce toleranciu, empatiu a porozumenie v komunite,
- pokračovať v postupnej debarierizácii verejných priestorov, komunikácií, parkov,
- zabezpečiť bezbariérový prístup do verejných, kultúrnych a komunitných objektov,
- podporovať prístup k športovým, kultúrnym a voľnočasovým aktivitám, napríklad sprostredkovaním dopravy alebo asistencie,
- vytvárať priestor pre individuálne potreby osôb so zdravotným znevýhodnením, napríklad formou konzultačných hodín, komunitných stretnutí alebo participatívnych diskusií,
- posilňovať informovanosť rodín osôb so zdravotným znevýhodnením o dostupných formách sociálnej podpory, odborných službách a možnostiach zamestnania,
- spolupracovať s ÚPSVaR Komárno na podpore pracovného uplatnenia osôb so zdravotným znevýhodnením, vrátane prípravy na trh práce, rekvalifikácií či chránených pracovísk.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, poskytovatelia sociálnych služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, EÚ, MPSVR SR, iné zdroje

Opatrenie CS1.1.7: Skvalitnenie a rozvoj infraštruktúry pre seniorov
Aktivity:

- vyhodnotiť aktuálny stav dostupných priestorov vhodných pre služby seniorom a aktivity seniorov (budovy obce, komunitné priestory atď.),
- pripraviť technickú a finančnú analýzu možností vzniku alebo modernizácie komunitných a denných priestorov pre seniorov,
- rozšíriť vybavenie komunitných priestorov o pomôcky pre aktivizačné a sociálne aktivity seniorov,
- podporiť vznik exteriérových oddychových a rekreačných zón, ktoré umožnia bezpečný pohyb a pobyt seniorov v obci (napr. lavičky, tienenie, úprava chodníkov, bezpečné prechody),
- zintenzívniť spoluprácu s neziskovým sektorom a poskytovateľmi sociálnych služieb pri vytváraní nových priestorov a aktivít pre seniorov,
- vyhľadávať vhodné dotačné a grantové mechanizmy na podporu investícií do infraštruktúry pre seniorov,
- podporiť komunitný život seniorov prostredníctvom organizovania pravidelných klubových, kultúrnych, vzdelávacích a zdravotno-preventívnych aktivít,
- vytvoriť systém hodnotenia spokojnosti seniorov s aktuálnou infraštruktúrou a získavať podnety na jej ďalšie zlepšovanie.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, poskytovatelia sociálnych služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, EÚ, MPSVR SR, iné zdroje

Opatrenie CS1.1.8: Debarierizácia a modernizácia verejných priestorov a budov za účelom zvýšenia dostupnosti služieb v obci
Aktivity:

- vypracovať prehľad existujúcich architektonických bariér vo verejných budovách a priestoroch vo vlastníctve obce,
- stanoviť priority postupnej debarierizácie,
- vytvoriť bezbariérový prístup do všetkých verejných, kultúrnych a iných inštitúcií v obci,
- realizovať bezbariérové úpravy chodníkov a ostatných komunikačných priestorov,
- pri príprave nových investičných projektov dôsledne uplatňovať princíp univerzálneho dizajnu a inkluzívneho plánovania,
- vyhľadávať externé zdroje financovania (štátne dotácie, fondy EÚ, iné zdroje) na realizáciu modernizačných a bezbariérových úprav.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, ostatné inštitúcie
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, EÚ, štátne dotácie, iné zdroje, spolufinancovanie partnerov

Špecifický cieľ 2: Podporiť zamestnanosť osôb so zdravotným znevýhodnením

Opatrenie CS1.2.1: Podpora vytvárania pracovných miest pre osoby so zdravotným znevýhodnením
Aktivity:

- identifikovať miestnych zamestnávateľov, ktorí by mohli vytvoriť vhodné pracovné miesta pre osoby so zdravotným znevýhodnením,
- zisťovať záujem obyvateľov o prácu v chránených dielňach a chránených pracoviskách,
- podporovať vznik sociálnych podnikov, ktoré môžu zamestnávať osoby so zdravotným znevýhodnením,
- vytvoriť možnosti prezentácie výrobkov alebo služieb osôb so zdravotným postihnutím na miestnych podujatiach, trhoch,
- podporovať mentorovanie, odborné kurzy a rekvalifikácie pre osoby so zdravotným znevýhodnením,
- zabezpečiť odborné poradenstvo pri hľadaní práce, adaptácii na pracovné miesto a prevencii pracovného zlyhania,
- posilňovať spoluprácu obce s ÚPSVaR, neziskovými organizáciami a zamestnávateľmi v regióne.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, poskytovatelia sociálnych služieb, neziskové organizácie
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, EÚ, MPSVR SR, ÚPSVaR, iné zdroje

Cieľová skupina 2 – Rodiny s deťmi a mládež

Vízia: *Obec Marcelová bude prostredím, v ktorom rodiny nachádzajú stabilitu, odbornú oporu a priateľské komunitné zázemie. Deti a mladí ľudia budú mať prístup k bezpečnému, motivujúcemu a inkluzívnemu prostrediu, ktoré podporuje ich zdravý vývin, vzdelávanie, talent a sociálne väzby. Obec bude systematicky rozvíjať služby a programy, ktoré posilnia*

rodičovské kompetencie, podporia harmonické rodinné vzťahy a zabezpečia dostupnú pomoc v situáciách ohrozenia alebo krízy. Obec bude systematicky vytvárať podmienky pre aktívny, zmysluplný a bezpečný voľný čas detí a mládeže, posilňovať preventívne aktivity a predchádzať sociálno-patologickým javom. Zároveň bude rozvíjať spoluprácu s odbornými inštitúciami v oblastiach duševného zdravia, vzdelávania a sociálnej inklúzie mladých ľudí. Samospráva sa bude usilovať o to, aby rodiny mali vo svojom prirodzenom prostredí dostupné a kvalitné služby, ktoré podporujú ich kvalitu života.

Strategický cieľ: *Zabezpečiť rodinám podmienky na stabilný, dôstojný, nezávislý život a podporiť harmonický vývin detí a mládeže.*

Špecifický cieľ 1: Zlepšiť dostupnosť a kvalitu sociálnych služieb zameraných na rodiny s deťmi a mládež

Opatrenie CS2.1.1: Posilnenie a rozvoj poradenských služieb a terénnej sociálnej práce zameranej na podporu rodín v kríze

Aktivity:

- podpora sociálneho poradenstva pre rodiny ohrozené sociálnou krízou alebo konfliktom,
- monitorovať potreby rodín a na základe zisťovania potrieb poskytovať sociálne poradenstvo,
- podpora organizovania preventívnych a vzdelávacích aktivít pre rodičov (napr. rodičovské kompetencie, komunikácia v rodine, finančná gramotnosť či včasná intervencia atď.),
- podpora posilnenia kapacít terénnych sociálnych pracovníkov so zameraním na prácu s rodinou v náročných životných situáciách,
- systematická spolupráca medzi obcou, školami, odbornými službami (napr. Centrum poradenstva a prevencie – CPP; Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny – ÚPSVaR), zdravotníckymi zariadeniami, neziskovým sektorom a ostatnými poskytovateľmi sociálnych služieb pre včasnú identifikáciu rodín v kríze,
- vytvoriť systém včasnej identifikácie rizikových situácií v spolupráci s materskou a základnou školou, zdravotnými pracovníkmi a ostatnými poskytovateľmi soc. služieb,
- vytvoriť jednotný postup práce s rodinami v kríze, vrátane mechanizmov včasnej intervencie, prevencie eskalácie problémov a podpory stabilizácie rodinného prostredia,
- zriadiť tím terénnej sociálnej práce pre rodiny v kríze,
- budovať pravidelnú spoluprácu s odbornými tímami z okolitých obcí a miest (napr. psychológovia, špeciálni pedagógovia, rodinní poradcovia),
- monitorovať možnosti externého financovania.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, školy, poskytovatelia sociálnych služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, EÚ, MPSVR SR, iné zdroje

Opatrenie CS2.1.2: Ochrana ohrozených rodín, detí a mládeže, vytvoriť systém podpory rodín v kríze

Aktivity:

- analýza nepriaznivých vplyvov na deti a rodiny,
- spolupráca s verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb pre skvalitnenie podmienok odborného poradenstva (psychologické, sociálne, právne),

- vytvárať partnerstvá s organizáciami, ktoré pôsobia v oblasti ochrany detí a podpory rodín, s cieľom rozšíriť škálu služieb v obci,
- zmapovať informácie o delikvencii a kriminalite, závislostiach, šikane a ostatných sociálno-patologických javov detí a mládeže v rodinách,
- vytvoriť systém včasnej intervencie, ktorý umožní včas identifikovať rizikové situácie v rodinách (zanedbávanie, domáce násilie, školské problémy, závislosti) a koordinovať rýchlu pomoc,
- realizovať preventívne programy zamerané na ochranu detí, bezpečné rodinné prostredie, rodičovské kompetencie a riešenie konfliktov v rodine,
- zintenzívniť spoluprácu so školami, aby sa včas zaznamenali signály ohrozenia dieťaťa (záškoláctvo, zhoršenie prospechu, správania, zanedbanosť),
- vypracovať krízový postup obce, ktorý určí zodpovednosti a kontaktné osoby na riešenie prípadov domáceho násilia, týrania a akútneho ohrozenia dieťaťa,
- podporovať bezpečné komunikačné kanály pre deti a mládež (napr. kontakt na linky pomoci, školské podporné tímy, anonymná konzultácia),
- organizovať osvetové aktivity zamerané na prevenciu násilia, závislostí, rizikového správania a kyberšikany,
- realizácia aktivít na elimináciu sociálno-patologických javov detí a mládeže,
- rozvíjať partnerskú spoluprácu s organizáciami pracujúcimi s rodinami pri vytváraní bezpečného prostredia pre deti a mladých ľudí,
- zvýšenie miery multi-inštitucionálnej spolupráce v rámci sociálnych programov pre deti a rodiny v kríze.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, školy, poskytovatelia soc. služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, EÚ, MPSVR SR, iné zdroje

Opatrenie CS2.1.3: Prevencia v rodinách, podpora rodinného života
Aktivity:

- realizovať programy zamerané na rodičovské kompetencie, partnerské vzťahy a prevenciu konfliktov,
- rozšíriť ponuku klubovej činnosti pre deti, mládež a rodiny,
- rozvíjať a modernizovať detské ihriská v obci, zabezpečiť ich bezpečnosť, inkluzívnosť a vhodnosť pre rôzne vekové skupiny,
- vybudovať nové detské ihrisko v lokalite obce, kde chýbajú vhodné priestory pre hru a voľnočasové aktivity,
- organizovať voľnočasové, kultúrne, športové a kreatívne aktivity pre deti a mládež, ktoré znižujú riziko sociálno-patologických javov (agresivita, závislosti, záškoláctvo),
- organizovať tábory a podporné programy pre deti zo znevýhodneného prostredia,
- realizovať pravidelné preventívne a edukačné programy pre rodičov a deti (napr. výchova k rodičovstvu, komunikácia v rodine, zdravé hranice, bezpečné online správanie atď.),
- podpora preventívneho poradenstva zameraného na riešenie včasných signálov krízy v rodine, problémového správania detí či rizikového životného štýlu,
- realizovať kampane a osvetové aktivity podporujúce duševné zdravie detí, mládeže a rodičov,
- posilňovať komunitnú súdržnosť prostredníctvom rodinných festivalov, generačných aktivít a tvorivých dielní,
- vytvárať bezpečné priestory pre neformálne stretávanie sa detí a mládeže pod dohľadom kompetentných odborníkov,

- monitorovať potreby rodín a v prípade zistených rizík koordinovať pomoc s odbornými inštitúciami (napr. ÚPSVaR, CPP, školy, zdravotné služby atď.).

Zodpovednosť: Obec Marcelová, školy, poskytovatelia sociálnych služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, EÚ, MPSVR SR, iné zdroje

Špecifický cieľ 2: Zlepšiť dostupnosť bývania pre mladé rodiny
Opatrenie CS2.2.1: Podpora samostatného bývania pre mladé rodiny
Aktivity:

- vytvárať priaznivé podmienky pre prideľovanie obecných nájomných bytov mladým rodinám,
- aktualizovať a priebežne vyhodnocovať potreby mladých rodín v oblasti bývania (dopyt po nájomných bytoch, dostupnosť pozemkov, záujem o štartovacie bývanie),
- zefektívniť proces prideľovania obecných nájomných bytov s dôrazom na transparentnosť a preferenciu mladých rodín v pracovnom veku,
- zisťovať možnosti výstavby alebo obnovy obecných nájomných bytov, vrátane prípravy projektovej dokumentácie, ak sa preukáže reálny dopyt,
- spolupracovať so súkromným sektorom pri tvorbe dostupného bývania a pri regenerácii bývania v obci,
- podporovať infraštruktúrne podmienky pre atraktívne bývanie (bezpečná doprava, dostupná občianska vybavenosť, kvalitné verejné priestory).

Zodpovednosť: Obec Marcelová
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, EÚ, MPSVR SR, iné zdroje

Cieľová skupina 3 – Osoby v nepriaznivej sociálnej situácii (vrátane osôb ohrozených sociálnym vylúčením a marginalizovaných komunít)

Vízia: *Obec Marcelová bude rozvíjať inkluzívne, bezpečné a podporné prostredie, ktoré umožní osobám v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane príslušníkov marginalizovanej rómskej komunity žiť dôstojný, stabilný a aktívny život. Samospráva bude rozvíjať dostupné, adresné a odborné sociálne služby, ktoré pomáhajú predchádzať sociálnemu vylúčeniu, podporujú riešenie krízových stavov a posilňujú osobnú sebestačnosť jednotlivcov. Obec bude dôsledne pracovať na prevencii sociálno-patologických javov, na podpore vzdelávania detí z marginalizovaných komunít, na rozvoji pracovných návykov, na podpore duševného zdravia a na dostupnej pomoci pre tých, ktorí sa ocitnú v ohrození.*

Strategický cieľ: *Rozšíriť kapacity, dostupnosť a kvalitu služieb zameraných na podporu samostatného života ohrozených skupín obyvateľov. Vytváranie takých podmienok, aby žiadny obyvateľ nezostal v kríze bez pomoci a aby bola dostupná účinná, diskrétna a ľudsky orientovaná podpora priamo v jeho prirodzenom prostredí. Cieľom je znižovať riziko sociálneho vylúčenia.*

Špecifický cieľ 1: Rozvoj terénnych a ambulantných služieb pre osoby a rodiny v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane marginalizovanej rómskej komunity

Opatrenie CS3.1.1: Terénna sociálna práca pre ohrozené osoby a rodiny vrátane príslušníkov marginalizovanej rómskej komunity

Aktivity:

- systémovo mapovať domácnosti a jednotlivcov, ktorí sa ocitajú v nepriaznivej sociálnej situácii alebo vykazujú rizikové faktory (nízky príjem, dlhodobá nezamestnanosť, zdravotné limity, osamelosť, ohrozenie stratou bývania, závislosti),
- poskytovať pravidelné terénne návštevy v rodinách a u jednotlivcov s cieľom posúdiť potreby, navrhovať riešenia, podporovať stabilitu domácnosti a predchádzať prehlbovaniu problémov,
- podporovať rodičov pri zabezpečovaní pravidelnej školskej dochádzky detí a spolupracovať so školami pri prevencii záškoláctva,
- zabezpečiť odborné kapacity – priebežné vzdelávanie terénnych sociálnych pracovníkov v oblastiach ako krízová intervencia, komunikácia s ohrozenými skupinami, dlhové poradenstvo, prevencia násilia či sociálna mediácia,
- poskytovať asistenciu pri vybavovaní úradných záležitostí, sociálnych dávok, kompenzácií, bývania, zdravotnej starostlivosti či školských povinností,
- spolupracovať s ÚPSVaR Komárno, školami, zdravotníckymi zariadeniami, poskytovateľmi sociálnych služieb, neziskovým sektorom a komunitnými aktérmi pri riešení komplexných sociálnych situácií,
- zabezpečiť dostupné sociálne poradenstvo v teréne – individuálne konzultácie, podpora pri hospodárení domácnosti, pomoc s prevenciou zadlžovania či riešením konfliktov v rodine,
- využívať systém včasnej intervencie – včas identifikovať riziká a reagovať skôr, ako dôjde k zásadnému zhoršeniu sociálnej situácie,
- sledovať možnosti externého financovania terénnej sociálnej práce (napr. MPSVR SR), s cieľom zabezpečiť udržateľnosť a rozšírenie služieb.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, poskytovatelia sociálnych služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, EÚ, MPSVR SR, iné zdroje

Špecifický cieľ 2: Zabezpečenie systému adresnej a stupňovitej sociálnej pomoci pre osoby ohrozené sociálnym vylúčením vrátane príslušníkov marginalizovanej rómskej komunity

Opatrenie CS3.2.1: Zlepšiť prístup k sociálnym službám pre príslušníkov marginalizovanej rómskej komunity

Aktivity:

- zvýšiť počet komunitných a sociálnych pracovníkov – odborníkov v jednotlivých oblastiach: sociálna oblasť, zdravotníctvo, právne služby, bytová problematika, vzdelávanie, školstvo, finančná gramotnosť atď.,
- zabezpečiť ďalšie podporné služby pre marginalizovanú rómsku komunitu (svojpomocné kluby, psychologické, sociálne a právne poradenstvo pre MRK).

Zodpovednosť: Obec Marcelová
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Špecifický cieľ 3: Zlepšiť podmienky pre vzdelávanie a prístup na trh práce pre príslušníkov MRK v obci

Opatrenie CS3.3.1: Podpora predškolskej prípravy a školskej úspešnosti detí z rodín v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane detí z marginalizovaných rómskych komunít
Aktivity:

- naďalej podporovať zriadenie a udržanie nultého ročníka v miestnej základnej škole podľa potrieb detí z rodín v nepriaznivej sociálnej situácii,
- pokračovať v systematickej predškolskej príprave detí z marginalizovaných rómskych komunít v materskej škole,
- realizovať špeciálne programy zamerané na zlepšenie pripravenosti detí na vstup do základnej školy (rozvoj jemnej motoriky, jazykových a komunikačných schopností, pracovných návykov),
- vytvárať programy na zlepšenie sociálnych, hygienických, komunikačných a jazykových zručností detí v materskej a základnej škole,
- posilniť spoluprácu medzi školskými zariadeniami, terénnymi sociálnymi pracovníkmi a rodičmi pri identifikácii detí ohrozených školským neúspechom,
- zabezpečiť sprievodcovskú podporu rodičom pri komunikácii so školou a riešení výchovno-vzdelávacích problémov,
- realizovať podporné mimoškolské aktivity (doučovanie, klubové činnosti, prázdninové programy) pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Zodpovednosť:
Obec Marcelová, materské a základné školy, terénni sociálni pracovníci, komunitné organizácie
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, školské zariadenia, MŠVVaM SR, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie CS3.3.2: Podpora vstupu na trh práce pre osoby znevýhodnené na trhu práce vrátane príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít
Aktivity:

- podporovať realizáciu vzdelávacích programov a rekvalifikačných kurzov pre osoby znevýhodnené na trhu práce vrátane príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít v súlade s potrebami regionálneho trhu práce,
- spolupracovať s ÚPSVaR na zapájaní osôb znevýhodnených na trhu práce vrátane príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít do aktivačných prác, projektov zamestnanosti a národných programov podpory zamestnanosti,
- podporovať vznik chránených pracovísk, sociálnych podnikov alebo miestnych pracovných iniciatív pre zamestnávanie osôb znevýhodnených na trhu práce vrátane príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít,
- rozvíjať programy finančnej gramotnosti a pracovných návykov ako súčasť prípravy na zamestnanie,
- nadviazať spoluprácu s podnikateľskými subjektmi v obci a okolí za účelom vytvárania pracovných príležitostí pre osoby znevýhodnené na trhu práce,
- monitorovať dlhodobo nezamestnané osoby a poskytovať im sprievodcovskú podporu pri hľadaní zamestnania.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, ÚPSVaR, komunitné centrum (ak bude zriadené), podnikateľské subjekty v obci a okolí
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, ÚPSVaR, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie CS3.3.3: Realizácia preventívnych a podporných programov pre osoby a rodiny v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít

Aktivity:

- motivovať rodičov z marginalizovaných komunít k zodpovednému rodičovstvu a realizovať vzdelávacie aktivity pre mládež v oblasti partnerských vzťahov, plánovaného rodičovstva a starostlivosti o rodinu,
- podporovať programy zamerané na vzájomné porozumenie, spoluprácu a toleranciu medzi národnostnými a kultúrnymi skupinami v obci
- realizovať projekty zamerané na podporu zdravia, zdravého životného štýlu a v oblasti prevencie závislostí, rizikového správania a sociálno-patologických javov,
- organizovať prednášky a workshopy zamerané na rozvoj finančnej gramotnosti, prevenciu zadlženosti a ochranu pred úžerou,
- zapájať deti a mládež do voľnočasových, kultúrnych a športových aktivít ako nástroja prevencie sociálneho vylúčenia,
- spolupracovať s odborníkmi (psychológ, sociálny pracovník, zdravotník) pri realizácii preventívnych programov.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, komunitné centrum (ak bude zriadené), školské zariadenia, terénni sociálni pracovníci, externí odborníci

Časový plán: 2026 – 2031

Financovanie: Obec Marcelová, MPSVR SR, EÚ, iné zdroje

Opatrenie CS3.3.4: Rozvoj odborného systému podpory a poradenstva pre osoby v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane marginalizovaných komunít

Aktivity:

- zaviesť systém včasnej intervencie, ktorý umožní včas identifikovať rizikové situácie (napr. domáce násilie, zanedbávanie detí, strata bývania, závislosti, chronické chudobné cykly),
- zabezpečiť dostupné a diskrétne poradenstvo pre osoby v krízovej situácii vrátane príslušníkov marginalizovanej rómskej komunity,
- prehĺbiť spoluprácu s orgánmi štátnej správy (napr. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny – Oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, zdravotné a školské inštitúcie atď.), aby sa zlepšila koordinácia pri riešení zložitých prípadov,
- vytvárať individuálne plány podpory pre osoby a rodiny v ohrození, vrátane priebežného monitoringu ich situácie a evaluácie poskytnutej pomoci,
- podporiť dostupnosť špecializovaných služieb (napr. pre osoby so zdravotným znevýhodnením, ľudí bez domova, obete násilia či osoby so závislosťami) prostredníctvom spolupráce s poskytovateľmi soc. služieb,
- podpora vzdelávania pracovníkov obce v témach ako krízová intervencia, komunikácia s klientom, práca s ľuďmi v ohrození, práca s marginalizovanými komunitami, prevencia extrémizmu, finančná gramotnosť či práca so závislosťami,
- podpora riešenia bytovej problematiky osôb v nepriaznivej situácii vrátane preventívnych opatrení proti strate bývania,
- vytvárať podporné skupiny a komunitné programy, ktoré posilňujú sociálne zručnosti, sebestačnosť a začlenenie marginalizovaných osôb (napr. skupiny rodičovskej podpory, skupiny pre osamelých seniorov, programy pre dlhodobo nezamestnaných atď.).

Zodpovednosť: Obec Marcelová, poskytovatelia sociálnych služieb

Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, EÚ, MPSVR SR, iné zdroje

Opatrenie CS3.3.5: Realizácia preventívnych programov pre rodiny v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane marginalizovaných komunít
Aktivity:

- organizovať preventívne podujatia zamerané na zdravý životný štýl, podporu duševného zdravia, prevenciu závislostí, šikany a násilia v rodinách, prevenciu sociálno-patologických javov,
- vytvárať bezpečný a podporný priestor pre deti a mládež prostredníctvom klubových aktivít, voľnočasových dielní a komunitných programov,
- spolupracovať so školami, školskými zariadeniami a odbornými inštitúciami (napr. ÚPSVaR) pri identifikácii detí a mladých ľudí ohrozených sociálnym vylúčením a pri ich včasnej podpore,
- realizovať komunitné a osvetové kampane, ktoré posilňujú vzájomnú solidaritu, podporujú zodpovedné rodičovstvo a zvyšujú povedomie o možnostiach sociálnej pomoci v obci,
- podporovať aktivity pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia, vrátane prázdninových programov, školskej podpory a doučovacích aktivít v spolupráci so školami,
- vytvárať partnerstvá s neziskovými organizáciami, komunitnými centrami a ďalšími subjektmi s cieľom prinášať do obce ďalšie preventívne programy a odborné služby,
- realizovať aktivity zamerané na posilňovanie rodičovských kompetencií a prevenciu generačnej chudoby, najmä v prostredí marginalizovaných komunít.

Zodpovednosť: Obec Marcelová, poskytovatelia sociálnych služieb
Časový plán: 2026 – 2031
Financovanie: Obec Marcelová, EÚ, MPSVR SR, iné zdroje

8 Časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb

Časový plán predstavuje rámec, podľa ktorého bude obec Marcelová postupne realizovať strategické ciele, priority, opatrenia a aktivity definované v Komunitnom pláne sociálnych služieb na roky 2026 – 2031. Tento harmonogram umožňuje samospráve sledovať napredovanie krokov, efektívne plánovať finančné a personálne zdroje a včas reagovať na meniace sa potreby obyvateľov.

Realizácia komunitného plánu je rozvrhnutá na obdobie šiestich rokov, počas ktorých budú jednotlivé opatrenia zavádzané postupne – v závislosti od dostupných kapacít, finančných zdrojov, legislatívnych rámcov a reálnych potrieb cieľových skupín.

Krátkodobý horizont (2026 – 2027)

V tomto období bude hlavný dôraz kladený na aktivity, ktoré je možné realizovať okamžite a ktoré nevyžadujú rozsiahle investičné zásahy. Ide najmä o:

- posilnenie a stabilizáciu terénnej sociálnej práce,
- rozvoj poradenských služieb pre rodiny, seniorov a osoby v nepriaznivej sociálnej situácii,
- podporu preventívnych programov, vzdelávacích a komunitných aktivít,
- priebežné dopĺňanie personálnych kapacít podľa zistených potrieb,
- prípravu projektových zámerov a žiadostí o dotácie, granty,
- monitoring dostupných externých zdrojov financovania.

Cieľom krátkodobého horizontu je vytvoriť pevný základ pre dlhodobé a investične náročnejšie opatrenia v ďalších fázach.

Strednodobý horizont (2028 – 2029)

V rokoch 2028 – 2029 sa budú realizovať opatrenia, ktoré si vyžadujú technickú alebo organizačnú prípravu, prípadne kooperáciu s ďalšími subjektmi:

- zvažovanie a príprava možností zriadenia zariadenia pre seniorov,
- zvažovanie a príprava možností zriadenia denného stacionára (financie a dopyt),
- posilnenie infraštruktúry pre seniorov (oddychové zóny, priestory pre komunitné stretnutia),
- posilnenie infraštruktúry pre rodiny s deťmi (športové plochy, detské ihriská),
- zlepšovanie dostupnosti bývania pre mladé rodiny prostredníctvom aktualizácie pravidiel prideľovania obecných nájomných bytov,
- rozvoj programov na podporu zamestnávania osôb so zdravotným znevýhodnením,
- implementácia ďalších opatrení podpory neformálnej starostlivosti a prepojenia sociálnych a zdravotných služieb.

Strednodobý horizont je obdobím realizácie kľúčových rozvojových zmien. V danom časovom horizonte sa dôraz presunie najmä na investične a procesne náročné aktivity, ktoré sú závislé od získania väčších finančných zdrojov a partnerstiev:

- realizácia väčších projektov sociálnej infraštruktúry (ak budú podmienky),

- rozsiahle zlepšenia priestorov pre sociálne služby (rekonštrukcie, modernizácia),
- implementácia nových foriem služieb podľa aktuálnych demografických potrieb (pri nepredvídateľných zmenách), alebo pri akýchkoľvek zmenách na úrovni štátu, Nitrianskeho samosprávneho kraja,
- vyhodnotenie účinnosti opatrení, tvorba odporúčaní a príprava na nový plánovací cyklus po roku 2031.

9 Monitoring a hodnotenie – spôsob každoročného vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb, podmienky a spôsob zmeny a aktualizácie komunitného plánu

Monitoring a hodnotenie Komunitného plánu sociálnych služieb (KPSS) obce Marcelová na roky 2026 – 2031 predstavuje kľúčový nástroj na zabezpečenie jeho aktuálnosti, efektívnosti a reálneho dopadu na kvalitu života obyvateľov obce. Keďže sociálna situácia i demografický vývoj sa dynamicky menia, je nevyhnutné, aby samospráva pravidelne sledovala plnenie definovanej vízie, strategických cieľov, priorít, opatrení a jednotlivých aktivít a podľa potreby na tieto zmeny pružne reagovala.

Monitoring predstavuje priebežné sledovanie postupu realizácie plánu, kým hodnotenie je systematické posúdenie výsledkov a efektívnosti opatrení v stanovených intervaloch. Spoločne zabezpečujú, že KPSS nie je statickým dokumentom, ale živým nástrojom riadenia sociálnej politiky obce.

Priebežný monitoring realizácie KPSS

Obec Marcelová bude počas platnosti dokumentu vykonávať systematický priebežný monitoring, ktorý bude slúžiť na sledovanie:

- plnenia jednotlivých opatrení a aktivít,
- dosahovania merateľných výsledkov a vplyvov na cieľové skupiny,
- dostupnosti, využiteľnosti a rozsahu poskytovaných sociálnych služieb,
- potrieb obyvateľov a ich zmien,
- spolupráce s poskytovateľmi sociálnych služieb, neziskovým sektorom a odbornými inštitúciami,
- finančného a personálneho zabezpečenia sociálnych služieb.

Monitoring bude prebiehať priebežne počas celého obdobia 2026 – 2031. Zodpovedné osoby (pracovníci obecného úradu, starosta, prípadne sociálny koordinátor) budú pravidelne zhromažďovať informácie a vyhodnocovať stav realizácie jednotlivých úloh a opatrení. Výsledky monitoringu môžu slúžiť ako podklad pre priebežné úpravy postupov, doplnenie aktivít alebo ich preformulovanie tak, aby sa zachoval naplnený význam KPSS a jeho praktický dopad na život obyvateľov.

Každoročné hodnotenie plnenia KPSS

Obec Marcelová bude každý rok vykonávať formálne ročné hodnotenie plnenia Komunitného plánu sociálnych služieb. Každoročné hodnotenie – Ročná správa o plnení KPSS – bude mať nasledujúcu obsahovú štruktúru:

- zhodnotenie plnenia strategických cieľov a priorít,
- vyhodnotenie vykonaných opatrení a aktivít,
- posúdenie toho, do akej miery boli naplnené potreby cieľových skupín,
- identifikáciu prekážok a problémov pri implementácii,
- návrhy na optimalizáciu, doplnenie alebo preformulovanie opatrení,
- prehľad o využitých finančných zdrojoch, zamestnancoch a kapacitách,

- analýzu vývoja sociálnej situácie v obci,
- odporúčania pre nasledujúce obdobie.

Hodnotenie bude pripravené každoročne k 31. decembru, pričom:

- spracovateľom bude poverený pracovník obce, resp. externý odborník na komunitné plánovanie sociálnych služieb,
- návrh vyhodnotenia bude prerokovaný na zasadnutí obecného zastupiteľstva,

Spôsob aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031 je koncipovaný ako otvorený dokument, ktorý sa môže podľa potreby aktualizovať. Aktualizácia bude realizovaná v prípadoch, keď:

- zmení sa legislatíva v oblasti sociálnych služieb alebo súvisiacich politikách, pri zmene legislatívy, ktorá by mala vplyv na realizáciu Komunitného plánu sociálnych služieb,
- pri zmene Národných priorít rozvoja sociálnych služieb,
- pri zmene Koncepcie rozvoja sociálnych služieb v regióne Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2024 – 2031,
- pri zmene Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Marcelová,
- pri vzniku potreby alebo pri vzniku príležitosti poskytovania novej sociálnej služby, alebo aktivity v sociálnej oblasti na území obce Marcelová,
- dôjde k významným výzvam/zmenám v demografickom vývoji (výrazný nárast seniorov, pokles pôrodnosti, migrácia),
- obec získa nové možnosti financovania alebo vzniknú nové kompetencie obce,
- dôjde k vzniku nových problémových javov (napr. sociálno-patologické javy, bytová núdza),
- vyplýva to z výsledkov každoročného hodnotenia.

Každá aktualizácia bude predložená na schválenie obecnému zastupiteľstvu a následne zverejnená.

Monitoring a hodnotenie predstavujú nevyhnutnú súčasť implementácie KPSS obce Marcelová na roky 2026 – 2031. Umožnia samospráve:

- priebežne reagovať na meniace sa potreby obyvateľov,
- optimalizovať poskytovanie služieb,
- zabezpečiť transparentnosť a efektívne využívanie zdrojov,
- aktualizovať plán podľa vývoja v obci, regióne a legislatíve,
- zabezpečiť, aby strategické ciele sociálnej politiky obce boli napĺňané realisticky, systematicky a v súlade s princípmi sociálnej spravodlivosti a ľudskej dôstojnosti.

KPSS obce Marcelová na roky 2026 – 2031 sa tak stáva praktickým, živým a dlhodobo udržateľným nástrojom riadenia sociálnych služieb v obci Marcelová.

10 Záver

Komunitný plán sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031 predstavuje strategický a operatívny rámec, ktorý má zabezpečiť systematický, koordinovaný a udržateľný rozvoj sociálnych služieb na území obce. Dokument vychádza z reálnych potrieb obyvateľov, z demografických trendov, z analýzy dostupných kapacít, ako aj z národných a regionálnych priorít v oblasti sociálnych služieb. Jeho cieľom je vytvoriť moderný, efektívny a komunitne orientovaný systém služieb, ktorý prispeje k zvýšeniu sociálnej súdržnosti, podpore zdravia a kvality života všetkých obyvateľov obce.

Súčasťou tohto dokumentu je jasné vymedzenie cieľových skupín, definovanie priorít a cieľov, návrh opatrení a konkrétnych aktivít, ako aj spôsob monitorovania, vyhodnocovania a aktualizácie plánu. Týmto spôsobom získava obec praktický nástroj, ktorý umožňuje pružne reagovať na meniace sa potreby obyvateľstva, demografické výzvy či nové legislatívne a spoločenské okolnosti.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031 však nie je statickým materiálom – jeho napĺňanie bude vyžadovať aktívnu spoluprácu všetkých zapojených subjektov: samosprávy, poskytovateľov sociálnych a zdravotníckych služieb, škôl, neziskových organizácií, cirkví, podnikateľov a v neposlednom rade samotných obyvateľov obce. Úspech realizácie definovaných cieľov závisí od toho, do akej miery sa podarí vytvoriť partnerstvá a jednotnú vôľu pre rozvoj moderného, otvoreného a inkluzívneho sociálneho prostredia.

Samospráva obce Marcelová bude pri realizácii tejto stratégie dôsledne uplatňovať princípy dostupnosti, rovnosti príležitostí, ľudskej dôstojnosti, efektívnosti a profesionality. Zároveň sa zaväzuje k pravidelnému monitoringu a každoročnému vyhodnocovaniu plnenia opatrení, aby bolo možné pružne reagovať na zmeny potrieb obyvateľov a v prípade potreby aktualizovať jednotlivé časti komunitného plánu.

Tento dokument je záväzkom vytvoriť v obci Marcelová prostredie, kde ľudia žijú dôstojne, bezpečne, aktívne a s pocitom spolupatričnosti. Je víziou aj praktickým nástrojom na posilňovanie komunity, podporu rodín, seniorov, osôb so zdravotným znevýhodnením a všetkých, ktorí potrebujú pomoc. Predstavuje spoločnú cestu k moderným sociálnym službám, ktoré reflektujú hodnoty solidarity, empatie a vzájomného rešpektu.

Realizáciou Komunitného plánu sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031 obec Marcelová potvrdzuje svoju snahu vytvoriť inkluzívnu, podporujúcu a perspektívnu komunitu, v ktorej má každý obyvateľ svoje miesto a je mu poskytnutá pomoc podľa jeho individuálnych potrieb.

Komunitný plán sociálnych služieb je otvorený strategický dokument, ktorý musí priebežne reagovať na meniace sa potreby obce aj na vonkajšie spoločenské, demografické a legislatívne zmeny. Aby zostal aktuálny, účinný a funkčný, je nevyhnutné pravidelne hodnotiť jeho relevanciu a podľa potreby doň systematicky zapracúvať úpravy a aktualizácie.

Príloha č. 1: Pracovné skupiny pre prípravu Komunitného plánu sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031

Zoznam členov Pracovnej skupiny „Seniori a osoby so zdravotným znevýhodnením“:
Ľudovít Bakulár
Alžbeta Cziborová
Mgr. Rozália Pinkeová

Vedúci Pracovnej skupiny „Seniori a osoby so zdravotným znevýhodnením“:
Jolán Rácz, ThDr., M.A.

Zoznam členov Pracovnej skupiny „Deti, mládež a rodiny“:
Mgr. Agnesa Kajtárová
Adriana Szegiová
Katarína Pécsiová

Vedúci Pracovnej skupiny „Deti, mládež a rodiny“:
Mgr. Róbert Duka

Zoznam členov Pracovnej skupiny „Osoby a rodiny v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane príslušníkov marginalizovanej rómskej komunity“:
Mgr. Denisa Gál
Ladislav Zsitva
Ján Šudák
Peter Šípoš
Július Pavlík

Vedúci Pracovnej skupiny „Osoby a rodiny v nepriaznivej sociálnej situácii vrátane príslušníkov marginalizovanej rómskej komunity“:
Ing. Norbert Rosička

Príloha č. 2: Zoznam skratiek použitých v KPSS

KPSS – komunitný plán sociálnych služieb
SR – Slovenská republika
EÚ – Európska únia
NSK – Nitriansky samosprávny kraj
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
ÚPSVaR – Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny
CPP – Centrum poradenstva a prevencie
NPRSS 2021 – 2030 – Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030
NAPPENŽ – Národný akčný plán pre prevenciu a elimináciu násilia na ženách na roky 2022 – 2027
RAPPENŽ NSK – Regionálny akčný plán NSK na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2023 – 2027
KRSSNSK – Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v regióne NSK na roky 2024 – 2031
NPAS – Národný program aktívneho starnutia na roky 2021–2030
PHRSR NSK – Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2030
PHRSR Marcelová – Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Marcelová 2024 – 2027 s výhľadom do roku 2030
MŠ – materská škola
ZŠ – základná škola
UoZ – uchádzač o zamestnanie
ŤZP – ťažké zdravotné postihnutie

Príloha č. 3: Zoznam informačných zdrojov použitých v Komunitnom pláne sociálnych služieb obce Marcelová na roky 2026 – 2031

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb v regióne Nitrianskeho samosprávneho kraja na roky 2024 – 2031
Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Nitrianskeho samosprávneho kraja do roku 2030
Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Marcelová 2024 – 2027 s výhľadom do roku 2030
Komunitný plán sociálnych služieb obce Marcelová aktualizovaný na obdobie 2021 – 2025
Komunitný plán sociálnych služieb obce Marcelová na obdobie 2018 – 2023
Regionálny akčný plán Nitrianskeho samosprávneho kraja na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách na roky 2023 – 2027
Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030
Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030
Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030
Národná stratégia na ochranu detí pred násilím
Národná protidrogová stratégia Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2025 s výhľadom do roku 2030
Národný program reforiem SR 2024
Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014 – 2030
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 - dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja Slovenskej republiky – Slovensko 2030
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov na Slovensku do roku 2030
Akčné plány k stratégii rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030 na roky 2025 – 2027 - Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030
Európska sociálna charta, Stratégia pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025
Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030
Akčný plán EÚ proti rasizmu na roky 2020 – 2025
Strategický rámec EÚ pre rovnosť, začleňovanie a účasť Rómov na roky 2020 – 2030
Stratégia v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030
Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov
Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov
Zákon c. 601/2003 Z. z. o životnom minime
Zákon č. 369/1990 Zb. Slovenskej národnej rady o obecnom zriadení
www.statistics.sk
www.upsvar.sk
https://www.zakonypreludi.sk
https://www.employment.gov.sk/sk/
https://www.health.gov.sk/
https://unsk.sk/
https://www.marcelova.sk/